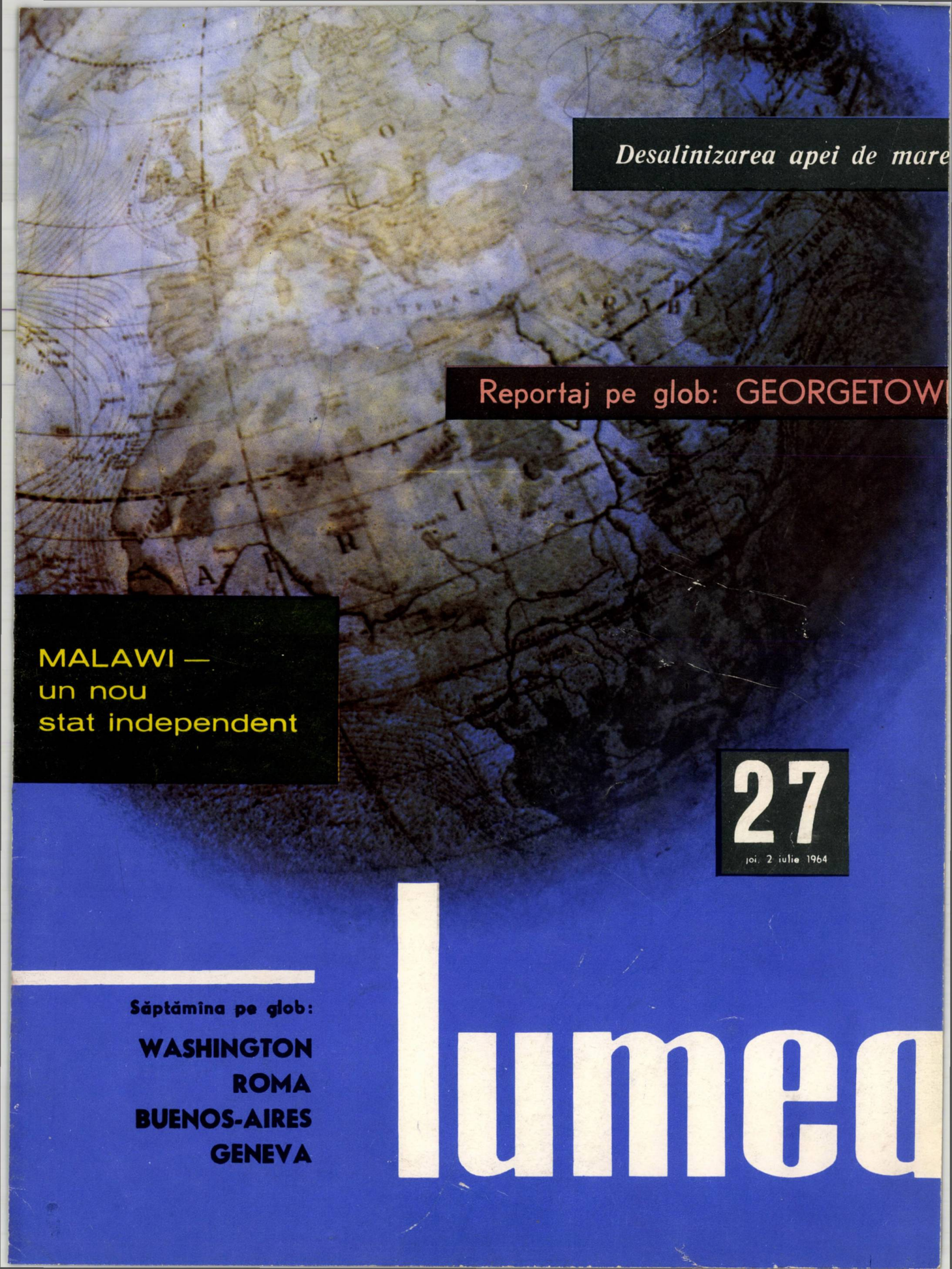

Desalinizarea apei de mare

Reportaj pe glob: GEORGETOW

MALAWI —
un nou
stat independent

27
joi, 2 iulie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

WASHINGTON
ROMA
BUENOS-AIRES
GENEVA

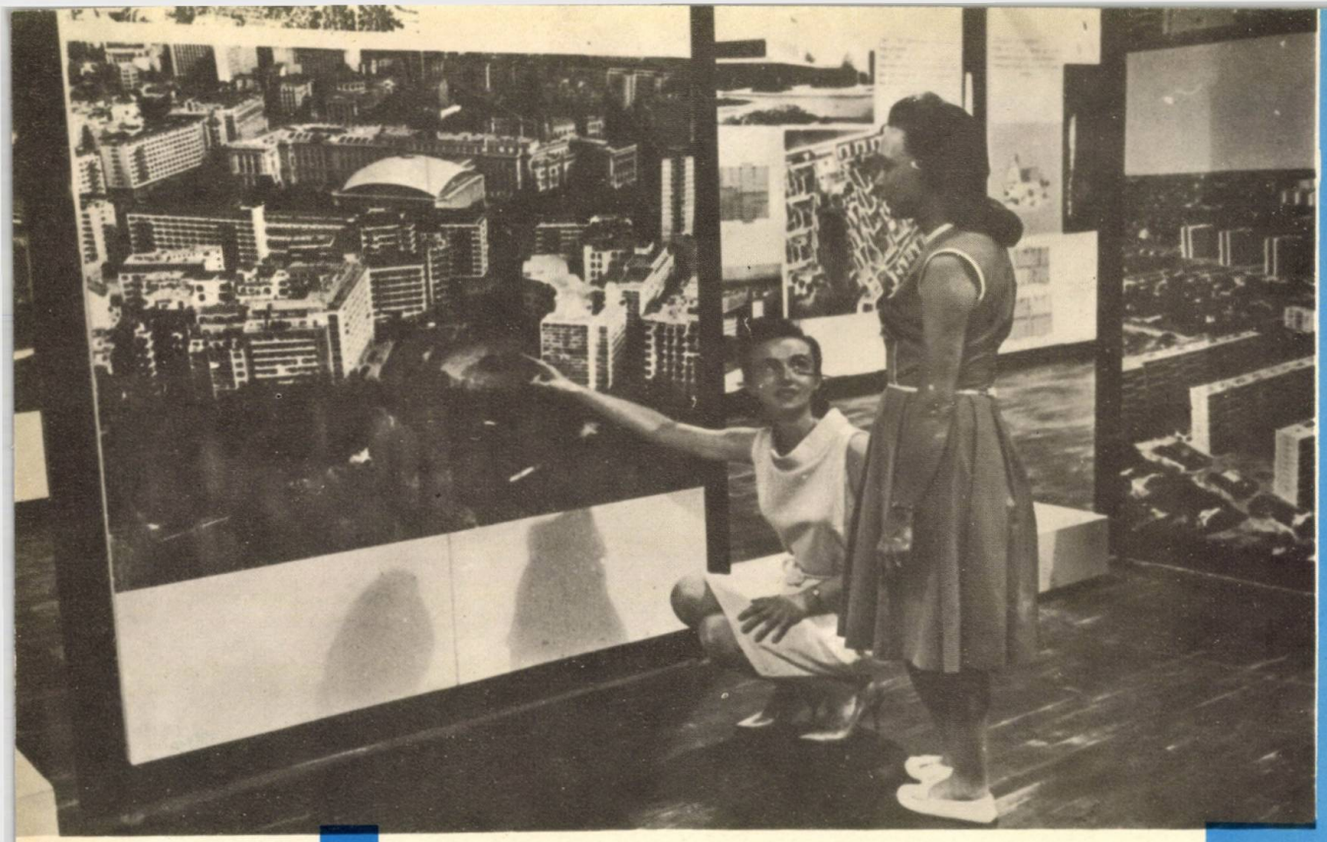

Expoziţia „Arhitectura în R.P. Romînă", deschisă recent în sala Armory din Washington

Studenţii japonezi demonstrează în sprijinul luptei poporului sud-coreean

Anul II
nr. 27 (36)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

Joi
2 Iulie
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 Vizita unei delegaţii guvernamentale romîne în Franţa
Vizita în Austria a prim-vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri, Gheorghe Apostol
GENEVA — Atmosferă de lucru, de **V. Barbu**
3 ROMA — Criza de guvern, de **Paolo Ricci**
4 PARIS — Vizita lui Norodom Sianuk, de **Paul Charrier**
MOSCOVA — Ultima etapă a călătoriei, de **N. Pătraşcu**
5 WASHINGTON — După schimbările diplomatice de la Saigon, de **Sergiu Verona**
7 SALISBURY — Impasul rasiştilor, de **Ileana Nicolaescu**
8 LEOPOLDVILLE — Reconciliere ? de **E. Obrea**
9 BUENOS AIRES — Încordare socială, de **E. Pop**
10 NICOSIA — Noua fază a tratativelor, de **Eugen Phoebus**

Articole, Reportaje

p. 12 Algeria — doi ani de la proclamarea independenţei, de **Rodica Georgescu**
14 Malawi — un nou stat independent, de **I. Crăciun**
19 Desalinizarea apei de mare, de **E. Knorre**
20 Georgetown, de **Nestor Roura**

Convorbiri, interviuri cu:

p. 16 Prof. **Cecil Frank Powell**, laureat al Premiului Nobel
17 Participanţi la al 4-lea Congres Medical al F.I.R.
18 Prof. dr. **M. Pollard** de la Universitatea din Michigan, S.U.A.
Acad. **Remus Răduleţ**

Puncte de vedere din presa mondială

p. 23—29 The Times, New York Times, Politika, Die Tat, The Financial Times, The Scotsman, L' Express, Il Giorno, Tribune

Lumea în cărţi şi reviste

p. 29 Valeriu Pop : „La sud de Tropicul Racului", B. Stoian : „Hermes cutreieră lumea", I. Cioară : „Petrolul lumii şi lumea petrolului"

Profil, Fişier

p. 31 Antoine Gizenga
Organizaţia ţărilor exportatoare de petrol

Algeria independentă

va intra, la 5 iulie, în al treilea an al existenţei sale. Realizările şi proiectele de viitor ale tînărului stat algerian sînt trecute în revistă în articolul de la pag. 12.

Colaborarea internaţională

între oamenii de ştiinţă şi progresele fizicii moderne constituie temele unei convorbiri cu prof. C. F. Powell, preşedintele Federaţiei Mondiale a Oamenilor de Ştiinţă, aflat în Bucureşti, cu prilejul sesiunii Comitetului Executiv al F.M.O.S (pag. 16). O acţiune în spiritul colaborării internaţionale va fi întîlnirea, la Washington, a specialiştilor sovietici şi americani în problema desalinizării apei de mare, despre a cărei importanţă citiţi în pag. 19.

La 6 iulie

Nyassaland va deveni statul independent Malawi. Documentarul nostru (pag. 14) oferă o imagine a situaţiei acestei ţări, aşa cum se prezintă ea înaintea acestui eveniment.

Actualitatea politică

a înregistrat în această săptămînă demisia guvernului italian, survenită în împrejurările descrise în corespondenţa noastră din pag. 3. La rubrica *„Puncte de vedere"* prezentăm comentarea şi explicarea acestui eveniment de către ziarele *Il Giorno* şi *L'Express.*
Situaţia din Congo se menţine în actualitate (*Lumea într-o săptămînă* pag. 8). *Christian Science Monitor* recapitulează o serie de factori determinînd instabilitatea politică a acestei ţări. (pag. 24).

Trei cărţi romîneşti

apărute recent dezbat aspecte ale vieţii internaţionale : *Hermes cutreieră lumea* — este dedicată problemelor comerţului mondial ; *La sud de Tropicul Racului* — împărtăşeşte cititorilor impresii din Cuba socialistă ; *Petrolul lumii şi lumea petrolului* — înfăţişează problemele istoriei şi actualităţii uneia din cele mai importante industrii ale lumii contemporane (pag. 29).

VIZITA UNEI DELEGAŢII GUVERNAMENTALE ROMÎNE ÎN FRANŢA

La invitaţia guvernului francez, o delegaţie guvernamentală romînă, condusă de Ion Gheorghe Maurer, preşedintele Consiliului de Miniştri, însoţit de vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Alexandru Bîrlădeanu, şi de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, va sosi la Paris la 26 iulie a.c.

În cursul vizitei sale, delegaţia romînă va avea întrevederi cu primul ministru, ministrul afacerilor externe şi alţi membri ai guvernului francez

VIZITA ÎN AUSTRIA A PRIM-VICEPREŞEDINTELUI CONSILIULUI DE MINIŞTRI GHEORGHE APOSTOL

La invitaţia vicecancelarului Republicii Austria, Dr. Bruno Pittermann, prim-vicepreşedintele Consiliului de Miniştri al R.P. Romîne, Gheorghe Apostol, însoţit de vicepreşedintele Consiliului de Miniştri Constantin Tuzu, va face o vizită în Austria între 6—11 iulie a. c. Aceasta constituie răspunsul la vizita făcută de vicecancelarul Austriei în R. P. Romînă în luna aprilie.

GENEVA

Atmosferă de lucru

Probabil că singurii „genevezi" care nu-şi fac planuri turistice pentru această vară sînt participanţii la Conferinţa celor 18 state pentru dezarmare.

Dar, după cum le place să spună delegaţilor, „în primul rînd lucrurile cele mai importante !". Or, pentru ei, lucrul cel mai important este acum conferinţa, — mersul şi perspectivele ei. Marţea şi joia limuzinele cu delegaţi trec nepăsătoare pe lîngă plajele însorite în timp ce pasagerii lor îşi revăd în grabă ultima variantă a discursului ce urmează să-l pronunţe sau încearcă să prevadă elementele noi care vor apărea la şedinţă.

Săptămîna care a trecut a fost prima săptămînă de experimentare. Prima săptămînă de discuţii pe baza unui plan de lucru dinainte stabilit. Experimentul nu este încă terminat, mai urmează încă trei şedinţe cu o ordine de zi precisă. Ar fi de aceea prematur să se aprecieze rezultatul primelor încercări de a aborda problemele în mod concret, fără a aştepta reacţiile părţilor la propunerile ce s-au făcut sau se vor face.

Un lucru este însă cert: atmosfera de lucru continuă să se menţină, ca şi încrederea în posibilitatea unor progrese la această sesiune. Semnificativă în această privinţă a fost declaraţia lui William Foster, unul din copreşedinţii conferinţei, care spunea recent: „Sîntem foarte încurajaţi de tonul discuţiilor noastre". (este vorba de convorbirile obişnuite dintre copreşedinţi: reprezentanţii U.R.S.S. şi S.U.A.). „După cît se pare — spunea dl Foster în continuare — avem aproape aceleaşi instrucţiuni din partea guvernelor noastre: de a acţiona în vederea realizării unor acorduri, într-o atmosferă de lucru şi de a evita tonul polemic". Veteranii conferinţei afirmă că o asemenea situaţie era de neînchipuit în trecut. Tocmai de aceea, chiar şi acestui fapt i se acordă o mare importanţă. Aici se aplică mai mult decît oriunde cunoscutul dicton: „Tonul face muzica". Deocamdată tonul este bun.

Conform hotărîrii adoptate de comitet joia trecută s-au discutat două probleme. Una propusă de U.R.S.S. — reducerea bugetelor militare — şi cealaltă de S.U.A. — încetarea producţiei de materiale fisionabile în scopuri militare. Delegaţiile au avut însă dreptul să abordeze şi orice altă problemă pe care ele o consideră importantă.

În legătură cu reducerea bugetelor militare, delegaţia sovietică a prezentat unele sugestii de natură a facilita realizarea cît mai grabnică a unei înţelegeri. Astfel, şeful delegaţiei sovietice, V. Zorin, a indicat că Uniunea Sovietică este gata să ia în consideraţie dificultăţile care s-ar ridica, în condiţiile actuale, în unele ţări occidentale în calea hotărîrii de a reduce cu zece-cincisprezece la sută bugetele militare. Pentru a evita eventualele complicaţii, delegaţia sovietică a sugerat din nou aplicarea unei formule mult mai simple: lansarea unui apel către state de a-şi reduce cheltuielile militare. Ţinînd seama de o altă obiecţiune apărută în cursul tratativelor, delegaţia sovietică a propus ca apelul să fie adresat în primul rînd marilor puteri militare, cărora le revine aproape 90 la sută din totalul cheltuielilor militare. Fiecare stat va avea însă dreptul să hotărască în ce domenii ale bugetului său militar va efectua reducerile anunţate.

Delegaţia romînă la conferinţă s-a pronunţat în sprijinul acestei propuneri făcute de Uniunea Sovietică, arătînd în acelaşi timp că trebuie să se treacă la adoptarea unor măsuri concrete în această direcţie.

Este cunoscută importanţa pe care delegaţia romînă o atribuie acestei probleme, a spus V. Dumitrescu. Am avut prilejul în decursul sesiunii trecute să ne expunem poziţia pe larg. S-ar putea afirma că efectele binefăcătoare pe care adoptarea unei asemenea măsuri ar avea-o pentru statornicirea şi întărirea încrederii între state, între popoare, sînt recunoscute de cvasi-unanimitatea Comitetului. Este deosebit de important faptul că în prezent există, după cîte se pare, condiţiile pentru ca o parte din resursele economisite ca urmare a reducerii cheltuielilor militare să fie alocată în scopul ajutorării ţărilor în curs de dezvoltare. Aceasta — a spus el — este o problemă care preocupă întreaga comunitate internaţională.

Delegaţia romînă consideră că problema aceasta a fost amplu dezbătută în cadrul Comitetului. După părerea noastră ar fi de dorit să se treacă la adoptarea unei hotărîri concrete. Pornind de la această constatare şi ţinînd seama că, după cît se pare, în această privinţă nu există nici un obstacol de ordin obiectiv, nici o divergenţă cu privire la fond, ne întrebăm dacă n-ar fi posibil să cădem de acord să se treacă la elaborarea unui apel către guverne în vederea reducerii cheltuielilor militare. Ar urma să examinăm, de asemenea, şi să hotărîm asupra formei şi modalităţii de a lansa apelul. Aceasta ar fi, după părerea noastră, un consens general de natură să uşureze pe viitor realizarea unui acord privind reducerea bugetelor militare.

În legătură cu cea de-a doua problemă de pe ordinea de zi a şedinţei de joi, delegaţia americană a prezentat un document de lucru în care îşi expune detailat propunerile sale privind măsurile de control ce ar urma să se aplice în cazul realizării unui acord de încetare a producţiei de materiale fisionabile în scopuri militare.

Propunerile făcute joia trecută sînt supuse deocamdată studiului minuţios al experţilor. Dar, se înţelege că delegaţiile au continuat să se preocupe şi de restul problemelor care nu au figurat pe ordinea de zi a săptămînii trecute.

Astfel a reţinut atenţia declaraţia şefului delegaţiei sovietice, V. Zorin, la dejunul oferit de corespondenţii de presă de la Geneva, în care acesta spunea că „perspectiva unui acord de eliminare a aviaţiei de bombardament pare deosebit de promiţătoare". Şeful delegaţiei americane, W. Foster, afirmă că „intuiţia" sa l-a făcut să creadă că „un acord cu Uniunea Sovietică de a distruge bombardierele învechite este posibil".

În cercurile conferinţei se apreciază că etapele şi celelalte detalii ale acestei propuneri vor putea fi uşor puse de acord dacă se acceptă în principiu ideea că, în ultima instanţă, toate bombardierele vor trebui să fie distruse.

Nu au încetat de asemenea preocupările şi pentru alte probleme, care chiar dacă nu sînt măsuri de dezarmare propriu-zise, pot contribui la reducerea tensiunii în relaţiile internaţionale, la creşterea încrederii reciproce între state, netezind în acest fel calea dezarmării. Este vorba de încheierea unui pact de neagresiune între organizaţia Tratatului de la Varşovia şi Pactul atlanticului de

Peisajul modern al orașului Chicago a fost îmbogățit recent cu zgîrie nori de formă cilindrică. Fiecare „cilindru citadin" constituie o mică localitate, cu birouri, magazine și locuințe. La subsol „cilindrul" are garaje și un port pentru bărci cu motor

nord, constituirea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii. Acestor probleme delegația română la conferință le acordă o deosebită importanță.

În ceea ce privește ședințele de marți ale comitetului, dedicate problemei dezarmării generale și totale, nu s-au înregistrat pînă acum elemente noi, deosebite. Propunerea delegatului Nigeriei, L. Obi, ca cele două părți să accepte ideea „umbrelei nucleare" cît mai curînd posibil împreună cu obligația fermă de a elimina cît mai urgent toate celelalte mijloace de transportare la țintă a armei nucleare, a fost primită cu interes în unele cercuri ale conferinței. V. Zorin a arătat că propunerea nigeriană a făcut o impresie „foarte pozitivă" asupra sa și că „un număr de probleme ridicate de dl Obi pot contribui la găsirea unor soluții pentru a pune temelia grupului de lucru care să rezolve problema «umbrelei nucleare» și a eliminării mijloacelor de transportare la țintă a armei nucleare". Reacțiile celeilalte părți nu s-au făcut încă cunoscute. Ședințele din săptămîna în curs vor oferi probabil răspuns la unele din problemele care preocupă delegațiile la conferință.

V. BARBU

ROMA

Criza de guvern

„Guvernul italian a alunecat pe o coajă de banană" — scriau ziarele după ce primul ministru Moro a anunțat la sfîrșitul săptămînii trecute demisia cabinetului său ca urmare a faptului că a fost pus în minoritate într-unul din voturile parlamentare în legătură cu aprobarea bugetului. Votul care a provocat căderea guvernului este apreciat de comentatorii politici de la Roma drept un pretext: a fost vorba de discutarea capitolului 88 din bugetul general prin care guvernul cerea alocarea unor fonduri în valoare de 2,2 miliarde lire pentru școlile particulare. După cum se știe, în Italia majoritatea școlilor particulare sînt clericale iar partidul socialist, situat prin tradiție pe poziții anticlericale, a atras de la început atenția democrat-creștinilor, partenerii săi de guvern, că nu va putea sprijini un asemenea proiect, cu atît mai mult cu cît alocarea unor credite pentru școlile particulare confesionale ar fi contribuit la agravarea problemelor economice și așa dificile ale țării. La votul pentru aprobarea capitolului bugetar respectiv, deputații socialiști s-au abținut, și, conform unei hotărîri a comitetului de conducere, nici reprezentanții acestui partid în guvern nu au votat. Printre ei, pe lîngă vicepreședintele Consiliului, Nenni, s-a abținut de la vot însuși ministrul bugetului, Giolitti. După aceea, criza a evoluat în lanț, căci reprezentanții celorlalte partide membre ale coaliției guvernamentale — social-democrat și republican — au considerat că nu pot vota în favoarea unui buget atunci cînd însuși ministrul bugetului nu-și sprijină textul proiectului. Deputații democrat-creștini au rămas izolați și, ca urmare a abținerii de la vot a reprezentanților partenerilor lor de guvern, cabinetul a fost pus în minoritate, iar proiectul respectiv a fost respins cu 228 de voturi contra 221.

Evident, opoziția partidului socialist față de finanțarea institutelor de învățămînt cu caracter clerical reprezintă o chestiune de principiu și deputații unui asemenea partid nu ar fi putut sprijini acest proiect de lege. Pe de altă parte însă, căderea guvernului — în legătură cu acest punct al proiectului său de buget — lasă impresia a fi fost manifestarea unei crize care se pregătea mai de demult. „Majoritatea guvernamentală, care s-a rupt în problema școlilor particulare — scria ziarul *Corriere della Sera* — era încă de multă vreme subminată de contradicții de fond în ce privește politica generală, mai ales cea economică". În ultimele luni, pe măsură ce guvernul întîrzia să treacă la aplicarea reformelor de structură anunțate în programul de constituire, acum șase luni, a cabinetului de centru-stînga, divergențele între diferiții parteneri ai coaliției se manifestau cu tot mai multă vigoare. Partidul socialist își putea justifica tot mai greu participarea la un guvern dominat de partidul democrat-creștin, cîtă vreme acesta nu-și respecta angajamentele de a efectua reformele economice sau administrative care să justifice denumirea de „guvern orientat către stînga centrului". Pe de altă parte, partidul democrat-creștin se afla pradă unui imobilism determinat de manevrele complicate de culise ale diferitelor grupuri de dreapta și de centru (printre care cel dirijat de fostul prim-ministru Scelba) și care exercitau presiuni pentru a împiedica aplicarea unor reforme contrarii intereselor marilor grupuri capitaliste sau marii proprietari. Înainte de a se fi ajuns la actuala criză, un săptămînal italian, *Il Tempo*, scria că aceste grupuri de centru ale democrat-creștinilor (în realitate, de dreapta) „susțin teza că reformele cuprinse în programul guvernamental, inclusiv reformele urbanistice, ar trebui reexaminate în lumina noii realități economice și amînate, așteptîndu-se timpuri mai bune, pentru a se concentra toate mijloacele și întreaga energie menținerii nivelului producției". (Această teză urmărea de fapt să susțină argumentele celor care se împotrivesc satisfacerii revendicărilor sindicale, considerînd că renunțarea la înghețarea salariilor ar

agrava problemele economice ale Italiei).

Aceste presiuni în interiorul partidului democrat-creştin au continuat şi, în ultima analiză, ele au jucat un rol important în răsturnarea guvernului Moro. După părerea experţilor politici, criza nu ar fi fost iminentă, chiar după ce guvernul a fost pus în minoritate pe marginea unui anumit articol al bugetului, întrucît într-un vot ulterior Camera Deputaţilor aprobase, şi chiar cu o majoritate respectabilă, bugetul în ansamblu (cu 286 de voturi faţă de 193). Premierul Moro a considerat însă că votul respectiv are o implicaţie mai gravă şi exprimă o criză mai serioasă, deoarece, potrivit cifrelor oficiale, în momentul votării asupra capitolului 88, în aula Camerei Deputaţilor se aflau prezenţi 231 de deputaţi democrat-creştini, ceea ce i-ar fi permis guvernului să obţină victoria. Faptul că cel puţin 8 sau 10 deputaţi proprii au refuzat să voteze în favoarea guvernului a deschis în realitate criza guvernamentală. Supus presiunilor, mai ales dinăuntru, guvernul „nu ar mai fi avut autoritatea necesară pentru a face faţă dificultăţilor economice ale momentului" (cum scria corespondentul din Roma al ziarului francez *Le Monde*) şi deci a preferat să se retragă de pe acum.

Este încă prea devreme pentru a se face pronosticuri asupra rezolvării actualei crize, sau chiar a duratei ei. Corespondentul agenţiei americane *United Press International* scria că în această problemă „previziunile sînt tot atît de nesigure cît şi cele cu privire la starea timpului". În momentul de faţă cea mai bună soluţie, după aprecierile observatorilor politici, ar consta în reconstituirea unui guvern de coaliţie a aceloraşi patru partide, cu un program similar, de centru-stînga. În acest sens s-au şi pronunţat de altfel unii dintre liderii politici, printre care fruntaşul socialist Pietro Nenni, în cadrul consultărilor începute de şeful statului.

O soluţie mai puţin luminoasă, susţinută de unele ziare, ca de pildă *Corriere della Sera*, ar consta într-un guvern de coaliţie al democrat-creştinilor numai cu participarea social-democraţilor şi republicanilor, şi cu sprijinul *din afară* al socialiştilor. Aceasta ar însemna însă că se renunţă la cîteva din obiectivele unei politici de centru-stînga, susţinută în special de partidul socialist; în această situaţie, sprijinul din afară al acestui partid ar fi însă nesigur şi ar lipsi guvernului de îndată ce acesta s-ar abate de la politica promisă.

Pentru moment, consultările se desfăşoară în ritmul lipsit de grabă, tradiţional în asemenea împrejurări în Italia, şi într-o atmosferă pe care ziarele o caracterizează ca apăsată, în principalele partide foste guvernamentale, de nelinişte şi nesiguranţă.

Paolo RICCI

PARIS

Vizita lui Norodom Sianuk

De la 24 la 26 iunie s-a desfăşurat în capitala Franţei vizita oficială a şefului statului cambodgian şi preşedinte al consiliului de miniştri, prinţul Norodom Sianuk. Două întrevederi cu preşedintele de Gaulle, o a treia în care cei doi şefi de stat au fost asistaţi fiecare de cîţiva colaboratori importanţi, două dineuri oficiale — acestea au fost momentele cele mai marcante ale vizitei. Nu s-au dat, din surse oficiale, indicaţii asupra conţinutului convorbirilor şi nu s-a publicat uzualul comunicat final („...s-a constatat de comun acord că această formalitate este inutilă... Un text protocolar n-ar fi putut decît să atenueze căldura cuvintelor ce au fost rostite", scria vineri noapte agenţia *France Presse*). Ziarele pariziene totuşi, bazîndu-se pe cunoaşterea problemelor la ordinea zilei pentru cele două ţări, pe calitatea persoanelor care au participat la reuniunea de joi dimineaţă la palatul Elysée (premierul Pompidou, ministrul de externe, Couve de Murville, şi ministrul apărării Messmer, de partea franceză; Nich Tiulong, vicepreşedinte al Consiliului Tronului, Son San, preşedinte al Băncii de stat şi ministrul comerţului Tuk Kim, de partea cambodgiană), pe informaţiile pe care le-a putut dobîndi, arăta că în centrul convorbirilor au stat atît relaţiile bilaterale dintre Franţa şi Cambodgia, cît şi politica celor două ţări în raport cu situaţia internaţională, îndeosebi cu situaţia din Asia de sud-est.

Pe planul relaţiilor bilaterale, un loc important ocupă problemele dezvoltării economice a Cambodgiei. Lipsa de echipament industrial, lipsa de cadre specializate — ca şi dificultatea de a asigura fondurile necesare achiziţionării de echipament, formării de cadre — continuă să afecteze greu economia cambodgiană. Doi dintre participanţii la reuniunea de la Elysée, Nich Tiulong şi Son San, duc de altfel tratative economice la Paris încă dinaintea sosirii prinţului Sianuk. Prinţul însuşi, într-unul din cele cîteva interviuri pe care le-a acordat în aceste zile presei franceze, a declarat ziarului *Combat* că ar dori ca, în domeniul echipării industriale a Cambodgiei, Franţa „să joace un rol sporit", urmînd ca „întreprinderi franceze să fie însărcinate să realizeze marile lucrări ce vor putea fi începute datorită împrumutului în curs de negociere cu guvernul francez... Alte lucrări de mai mică importanţă, a continuat prinţul, vor constitui de asemenea obiectul unor contracte preferenţiale cu firme franceze". În acelaşi spirit a vorbit prinţul Sianuk atunci cînd a fost oaspetele Consiliului municipal al Parisului, apoi al Camerei de Comerţ pariziene.

În alte momente ale programului vizitei oficiale, problemele economice n-au fost abordate. „Preşedintele Republicii n-a făcut aluzie la dificultăţile economiei cambodgiene", nota vineri *Le Monde*. Fapt e că la manifestările în cadrul cărora preşedintele de Gaulle şi prinţul Sianuk au rostit discursuri, accentul a fost pus pe asemănarea dintre concepţiile celor doi şefi de stat în ceea ce priveşte problemele sud-estului asiatic şi căile de urmat pentru rezolvarea acestor probleme. La dineul pe care l-a oferit miercuri seara la Elysée în cinstea oaspetelui său, preşedintele de Gaulle şi-a declarat din nou — într-un discurs despre care agenţia *France Presse* notează că „poate fi considerat ca prima reacţie oficială franceză" după numirea generalului Taylor în postul de ambasador la Saigon — convingerea că neutralizarea este singura soluţie posibilă pentru frămîntările din Asia de sud-est. La rîndul său, prinţul Sianuk a reafirmat teza susţinută de Cambodgia în recenta dezbatere a Consiliului de Securitate, că „numai convocarea conferinţei de la Geneva va permite să se substituie o soluţie politică imposibilei soluţii militare pe care unii cred că o mai pot obţine" şi că această soluţie politică, „necesară şi urgentă", nu poate fi decît o neutralizare cu garanţii internaţionale. Este de remarcat că, în discursurile pe care le-au rostit cu prilejul vizitei oficiale a prinţului Sianuk la Paris, cei doi şefi de state au insistat mult asupra asemănărilor dintre punctele lor de vedere, fără a menţiona unele deosebiri (în ceea ce priveşte modalităţile neutralizării de pildă, sau în ceea ce priveşte convocarea unei conferinţe), pentru a sublinia ceea ce *Le Monde*, într-un editorial intitulat „Tovarăşi de drum", numeşte „convergenţa intereselor şi orientărilor diplomatice ale celor două ţări". Care de altminteri s-a exprimat şi în cadrul interviului pe care ministrul de externe francez l-a acordat zilele trecute, prin „Telstar", unui grup de ziarişti americani. Răspunzînd mai multor întrebări privitoare la sud-estul asiatic, el a declarat că, după părerea sa, trebuie căutate în primul rînd motivele pentru care au eşuat acordurile din 1954 asupra Indochinei şi din 1962 asupra Laosului. Problema, a declarat ministrul francez, nu se pune în termeni de victorie militară. „...Iată de ce afirmăm că soluţia poate fi găsită, sau cel puţin căutată, pe calea negocierilor".

Paul CHARRIER

MOSCOVA

Ultima etapă a călătoriei

Sîmbătă urmează sa la sfîrşit călătoria şefului guvernului sovietic în ţările nordice. După ce va vizita Norvegia, unde a sosit luni, N. S. Hruşciov va pleca la 4 iulie spre Uniunea Sovietică.

Înaintea plecării din Stockholm a fost dat publicităţii comunicatul comun sovieto-suedez. În comunicat sînt examinate problemele internaţionale actuale, subliniindu-se printre altele că se constată o oarecare slăbire a încordării şi arătîndu-se importanţa găsirii unei rezolvări paşnice şi trainice a problemelor

securității în Europa. Comunicatul menționează o identitate de vederi în ceea ce privește necesitatea de a se întreprinde eforturi noi în domeniul dezarmării care să ducă la realizarea țelului final, dezarmarea generală și totală în condițiile controlului internațional necesar. Atît U.R.S.S. cît și Suedia — continuă comunicatul — năzuiesc spre întărirea coexistenței și colaborării pașnice între țările cu sisteme sociale diferite. S-a exprimat satisfacția în legătură cu faptul că relațiile sovieto-suedeze se caracterizează prin bună vecinătate și se dezvoltă într-o direcție favorabilă. Partea sovietică declară că acordă o înaltă apreciere politicii de neutralitate a Suediei. Cele două părți consideră că este important să sprijine tendințele îndreptate spre un comerț internațional lipsit de obstacole artificiale.

În problemele relațiilor bilaterale comunicatul comun menționează tendința de creștere în continuare a schimburilor comerciale. Va fi examinată posibilitatea încheierii unui acord comercial pe termen de 5—6 ani începînd din 1965, care să creeze o bază stabilă pentru comerțul sovieto-suedez. Partea sovietică a declarat că este gata să plaseze în Suedia noi comenzi de țevi pentru conducte de petrol și gaze.

Comentînd călătoria în Suedia a lui N. S. Hruşciov, presa suedeză scrie că „vizita de stat sovietică în ansamblul ei s-a desfășurat și s-a terminat cît se poate de favorabil" *(Stockholms Tidningen)*. Ziarul își exprimă speranța că ea va avea drept urmare „o mai bună înțelegere între Uniunea Sovietică și Suedia... nici de o parte, nici de alta nu lipsesc tendințe în această direcție". De asemenea, ziarele remarcă necesitatea consolidării răspunderii tuturor țărilor — mari și mici — pentru destinderea încordării internaționale. „Marile puteri — scrie *Freden* — sînt răspunzătoare în fața omenirii ca anul 1964 să devină o nouă etapă în calea spre pace. O răspundere la fel de mare o au în măsura posibilităților lor și țările mici. În ceea ce privește Suedia, această răspundere îi impune renunțarea la planurile de producție a armei nucleare și sprijinirea propunerii cu privire la crearea unei zone denuclearizate în Europa de nord".

Făcînd un bilanț al vizitei în Suedia, *Pravda*, în articolul „Buna vecinătate — o cale justă", scrie printre altele că „întîlnirile și tratativele care au avut loc au contribuit la clarificarea punctelor de vedere ale ambelor părți, la crearea unei atmosfere mai favorabile pentru dezvoltarea pe viitor a relațiilor de bună vecinătate". Și mai departe: „Relațiile de bună vecinătate între țările noastre care vor fi consolidate de vizita recent terminată constituie o cale sigură spre asigurarea păcii în nordul Europei".

Programul vizitei în Norvegia cuprinde tratative cu conducătorul guvernului și cu alte oficialități norvegiene, vizitarea orașului Bergen, a uzinelor societății Norsk Hydro în apropiere de Porsgrunn în centrul țării, a unor muzee printre care — „Drakkar", „Kon Tiki", „Fram".

„Condițiile în țările noastre sînt în mare parte deosebite — a declarat la sosirea oaspetelui sovietic premierul norvegian E. Gerhardsen — dar tocmai pentru aceea trebuie să încercăm să ne cunoaștem mai bine... Norvegia și U.R.S.S. au o frontieră comună. Ea nu a fost niciodată un motiv de dezbinare. Sîntem bucuroși că recent a fost încheiat un acord în scopul dezvoltării relațiilor economice între regiunile de nord ale țărilor noastre. Legăturile economice care iau în considerare interesele ambelor țări constituie una din verigile de legătură cele mai bune între două popoare".

Răspunzînd, N. S. Hruşciov a declarat printre altele că în decursul celor 40 de ani care au trecut de la stabilirea relațiilor diplomatice între U.R.S.S. și Norvegia „între țările noastre au domnit relații de bună vecinătate... Dorim să folosim această călătorie în Norvegia pentru dezvoltarea și îmbunătățirea continuă a bunelor relații dintre țările noastre, ceea ce neîndoielnic va servi cauzei păcii în nordul Europei".

Încă din prima zi, șeful guvernului sovietic a făcut o vizită regelui Norvegiei, primului ministru și președintelui Stortingului.

N. PĂTRAȘCU

WASHINGTON

După schimbările diplomatice de la Saigon

Va deveni sau nu problema sud-estului asiatic obiectul controverselor electorale în Statele Unite? Această întrebare și-o pun majoritatea comentatorilor americani și răspunsurile pe care le dau sînt departe de a fi unitare. Pe de o parte, este luat în considerare faptul că într-una din cele două influente grupări republicane (Scranton-Lodge și Goldwater) se dau asigurări că această problemă nu va fi folosită ca un prilej de înfruntare. Într-una din declarațiile sale recente, Cabot Lodge s-a situat tocmai pe o asemenea poziție, subliniind că politica în Vietnamul de sud nu poate fi asociată numai Administrației Johnson. „Ea implică Administrația Eisenhower, Administrațiile Kennedy și Johnson și Administrația Trumann". De aceea—a spus fostul ambasador — nu văd cum războiul din Vietnam ar putea constitui o problemă în campania pentru alegerile prezidențiale din S.U.A.

Dar în cercurile apropiate de Goldwater lucrurile se prezintă cu totul altfel. Acesta caută să dea o lovitură dublă: criticînd actuala politică americană el lovește și în titularul politicii, pînă la o dată recentă, la Saigon, adversarul său direct, Cabot Lodge. Cercurile extremiste republicane supralicitează, insistînd pentru o politică „de mînă forte" în Asia de sud-est. Un raport publicat marți de către un grup de studii republican al Camerei Reprezentanților susține că „politica americană în Vietnamul de sud este prea moale". „Forțele americane — susțin autorii studiului — în loc de a se

REFLECTOR

În timp ce încercările de a-l convinge pe actualul președinte libanez, Fuad Sehab, să accepte realegerea sa rămîn infructuoase, Soleiman Frangieh, deputat și fost ministru, a anunțat că va candida în alegerile prezidențiale care urmează să aibă loc cîndva în intervalul 23 iulie — 23 august (în Liban, președintele este ales de către Camera deputaților reunită într-o sesiune extraordinară). Presa libaneză discutase anterior și alte candidaturi posibile, numindu-i pe Fuad Ammoun, actualul ministru de externe, Charles Helou, ministrul educației naționale, precum și pe deputații Elias el Khouri, Jean Aziz și Abdel Aziz Sehab.

■

Săptămînalul britanic Sunday Times afirmă că este îndoielnică prezența la conferința primilor miniștri din țările Commonwealthului, a premierului Indiei, Shastri, care se resimte după eforturile depuse în primele săptămîni de la preluarea acestei funcții.

În același timp, este certă participarea premierului Malayeziei, Tunku Abdul Rahman, care va căuta să obțină sprijinul țărilor membre ale Commonwealthului pentru Federația Malayeză, solicitată atît de probleme economice cît și de activitatea partizanilor din Borneo de nord. Premierul Rahman a anunțat că, după încheierea lucrărilor conferinței, va face o vizită la Paris, la invitația președintelui de Gaulle. Programul primului ministru al Malayeziei cuprinde și o vizită în S.U.A.

La Paris a fost semnat un acord de cooperare științifică și economică între Franța și R. P. Polonă ; acordul a fost semnat de către Jacques Maziol, ministrul francez al construcțiilor și Marian Olewinski, ministrul construcțiilor și industriei al R. P. Polone.

■

După succesele mișcării greviste din Argentina, ziarul Le Monde își intitula o corespondență din Buenos Aires — „Lipsa de combativitate a guvernului Illia îi preocupă pe militari".

■

Consiliul apărării Africii ecuatoriale, organism din care fac parte Congo (Brazzaville), Republica Africa Centrală, Gabonul, Ciadul și Franța, s-a întrunit luni la Bangui (Republica Africa Centrală) ; se apreciază că unul din subiectele discutate îl constituie evoluția situației din Congo-Leopoldville.

■

La invitația premierului suedez Erlander, între 7 și 10 iulie, primul ministru Pompidou și ministrul de externe Couve de Murville, vor face o vizită oficială în Suedia.

situa pe poziția de consilieri ar trebui să preia comanda operațiunilor. Administrației democrate îi lipsește fermitatea. Ar trebui trimise în Vietnamul de sud forțe mult mai importante". Încă un amănunt interesant este acela că raportul citit de republicanul Gerald Ford într-o conferință de presă susține că „problema Vietnamului de sud va fi de acum pînă în noiembrie una din marile trambuline politice ale partidului republican".

Pe de altă parte, se pare că s-a modificat și optica guvernamentală în legătură cu eventuala electoralizare a problemei Vietnamului de sud. Corespondentul din Washington al agenției *France Presse*, făcînd o amplă trecere în revistă a politicii americane în Vietnam, este de părere că „considerente de ordin electoral care făceau să ezite Administrația Johnson, se pare că nu mai trebuie luate în seamă". Prin noile numiri se asigură o conducere nepartizană la fața locului, ceea ce, consideră comentatorii, ar putea avea numai avantaje pentru politica guvernului în înfruntarea electorală.

În orice caz, în preocupările politice americane problemele sud-estului asiatic apar acum ca fiind plasate pe un prim-plan. Observatorii și presa comentează schimbările petrecute în fruntea ambasadei americane de la Saigon. Potrivit presei sînt de așteptat măsurile care vor face evidentă, atunci cînd va fi oficial anunțată, intenția concretă a Administrației în această regiune.

Deocamdată, totul mărturisește că politica față de Vietnamul de sud este încă în curs de elaborare. Au loc întrevederi între fostul ambasador american Lodge și oficialitățile politice și militare. El a fost primit de președintele Johnson, s-a întîlnit cu secretarul de stat Rusk și cu McNamara, precum și cu succesorul său la Saigon, Maxwell Taylor. Cabot Lodge „a formulat unele recomandări", potrivit propriilor sale declarații, pe care însă nu le-a dezvăluit. Se pare că el va reveni asupra lor, într-o expunere pe care urmează să o facă în fața Comisiei senatoriale pentru afacerile externe.

Numirile spectaculoase la Saigon survin după o lungă perioadă de pronosticuri asupra eventualului succesor al lui Cabot Lodge. Presa americană anunță că inițial fuseseră luați în considerare și alți candidați, și anume actualul titular al Pentagonului McNamara și ministrul de justiție, Robert Kennedy. Alegerea făcută nu modifică cu nimic importanța pe care actuala Administrație vrea să o dea politicii sale în Asia de sud-est. Totodată, cele două numiri nu vor fi — se afirmă la Washington — singurele în aparatul american din Vietnamul de sud. John Hightower, comentatorul agenției *Associated Press*, susține că președintele Johnson i-a înștiințat pe colaboratorii săi că dorește ca întreaga misiune americană la Saigon să fie întărită cît mai mult posibil. S-a și anunțat numirea unui nou director al „misiunii de ajutor" a Statelor Unite la Saigon: Stuart van Dyke în locul lui Joseph Brent. Se vorbește, de asemenea, „în cercuri informate" de numirea lui David Bell, administratorul Agenției pentru dezvoltarea internațională, precum și a adjunctului său William Gaud în alte „posturi cheie" în Vietnamul de sud. Se poate aminti faptul că nu de mult și-a preluat funcția noul comandant al forțelor americane în Vietnamul de sud, William Westmoreland, care l-a înlocuit pe generalul Harkins. În esență, aceste numiri sugerează formarea unei echipe cu o optică apropiată, mai omogenă decît vechea echipă americană de la Saigon. Această „superechipă" cum este denumită la Washington ar trebui „să producă rezultate excepționale și maximum posibil în ce privește îmbunătățirea situației" *(Associated Press)*. Pe de altă parte, noile numiri în Vietnamul de sud sînt — potrivit observatorilor — de natură să deplaseze luarea hotărîrilor de la Washington la fața locului mai mult decît s-a făcut aceasta pînă în prezent.

Numeroși observatori sînt de părere că Maxwell Taylor nu este partizanul unei soluții militare a problemelor în sud-estul asiatic. „Cheia caracterului lui Taylor — scrie comentatorul agenției *U.P.I.*, Stewart Hensley, se încadrează în declarația președintelui după care Statele Unite nu intenționează să ia vreo măsură nechibzuită. Taylor — un diplomat și conducător militar abil — nu este partizanul unor acțiuni grăbite". Prezintă interes declarațiile făcute chiar de noul titular diplomatic la Saigon, după numirea sa oficială. În Vietnamul de sud, a spus el, „problema este departe de a fi doar militară. Au trecut trei ani de cînd mi-am format convingerea că problema Vietnamului, departe de a fi strict militară, este într-o foarte mare măsură o problemă politică, economică și psihologică".

Numeroși senatori, interogați asupra semnificației actualelor numiri diplomatice în Vietnamul de sud, și-au exprimat în general părerea că ele nu vor fi însoțite de o politică bazată pe extinderea conflictului din această țară. Senatorul William Fulbright, președintele Comisiei senatoriale pentru afacerile externe, a declarat că „nu crede că numirea lui Taylor înseamnă că a fost luată o hotărîre de extindere a războiului". Senatorul republican Hichenlooper a făcut declarații similare. În același timp, referindu-se la o serie de declarații făcute în ultimul timp de conducători militari americani privind o implicație militară sporită în această zonă pînă la un conflict militar, senatorii Aiken (republican) și Morse (democrat) și-au exprimat temerea în legătură cu eventualitatea unei politici extremiste în problema Vietnamului.

Prezintă interes în același context și părerile fostului ambasador, Lodge. Într-o declarație făcută încă la Saigon înaintea plecării sale spre Statele Unite, el a declarat că „numirea generalului Taylor în funcția de ambasador nu înseamnă că problema vietnameză devine exclusiv militară; dimpotrivă, ea rămîne multilaterală — politică, militară, socială și economică". El și-a reafirmat ideea sosind la Washington unde a arătat că problema Vietnamului de sud „nu este o problemă militară sută la sută... mai există și alți factori economici, sociali, propagandistici care trebuie luați în considerare". Pornind de la aceste fapte, comentatorii americani încearcă să stabilească cît mai exact perspectiva politicii americane. Dar aci părerile sînt cele mai contradictorii. În timp ce *New York Times* scrie: „Generalul Taylor este principalul făuritor al politicii militare a S.U.A. în Asia de sud-est... Numirea sa intervine într-un moment cînd politica lui nu evoluează, pare-se, foarte bine. Sub apropiata lui supraveghere s-ar putea ca lucrurile să meargă mai bine. Deoarece se știe că generalul Taylor este opus oricărei extinderi a războiului, numirea sa poate fi de asemenea interpretată ca un indiciu a hotărîrii președintelui de a pune încă o dată la încercare politica actuală", comentatorii americani din Saigon sînt, dimpotrivă, de părere că „numirea lui Taylor subliniază limpede creșterea implicării militare americane în Asia de sud-est" (comentatorul din Saigon al agenției *Associated Press*). Deocamdată, singurul element militar nou este sosirea unei nave americane cu echipament militar la Bangkok pentru — se afirmă — schimbarea și completarea rezervelor americane în Tailanda.

Asupra acestor speculații în cercurile oficiale se păstrează tăcere. La o recentă conferință de presă, McNamara a refuzat să confirme sau să infirme aceste știri. Ele n-au fost de asemenea comentate nici în alte declarații ale oficialităților americane.

Alte comentarii se referă și la situația internă din Vietnamul de sud. Acestea insistă îndeosebi asupra instabilității politice din țară. „Forțele armate și guvernul — scrie unul din corespondenții americani la Saigon — sînt într-o stare continuă de confuzie și reorganizare de la lovitura de stat din noiembrie trecut, iar efectele dăunătoare asupra efortului de război se mai resimt încă". Prin urmare, numirile diplomatice prestigioase au menirea să întărească pozițiile grupului Khanh.

Care este poziția altor țări occidentale după recentele schimbări de la Saigon? S-au înregistrat o serie de declarații engleze potrivit cărora Anglia se află în contact cu Statele Unite asupra diverselor măsuri ce ar urma să fie luate, dar că Marii Britanii nu i s-ar fi cerut să se alăture vreunui efort de întărire militară în această zonă. Observatorii britanici sînt de părere că Anglia, angajată în Malayezia, Cipru, Aden și Guyana, nu ar putea trimite forțe militare substanțiale în regiunea Indochinei. Lucrurile s-ar putea reduce, cel mult, la o „participare simbolică" în Tailanda și anume, eventual, o escadrilă de reactoare de vînătoare. Pe de altă parte, aceleași precizări britanice permit să se tragă concluzia că Anglia nu dorește ca, într-un fel sau altul, pozițiile și politica sa în zona sud-estului asiatic să fie cumva trecute cu vederea de aliații săi americani. Astfel, „cercuri din preajma guvernului" au subliniat (potrivit presei) „rolul în special diplomatic al Marii Britanii în Asia de sud-est".

Poziția franceză a fost reafirmată zilele acestea printr-un interviu acordat de ministrul de externe Couve de Murville unor ziariști americani prin intermediul satelitului Telstar. Ministrul francez a declarat că problema Vietnamului de sud „este mai curînd de ordin politic și psihologic. Iată de ce afirmăm noi că această problemă nu poate fi rezolvată prin război. Credem că războiul poate fi evitat. Afirmăm că soluția poate fi găsită sau cel puțin căutată pe calea negocierilor". *Le Figaro* este de părere că „între Washington și Paris tezele par astăzi și mai ostentativ divergente", menționînd totodată că „nu lipsesc indicii care să prevestească că în cele din urmă ele sînt susceptibile să se apropie și să se completeze. Într-adevăr, obiectivul este

același, chiar dacă mijloacele de atingere al lui se deosebesc".

În R.F.G., din recentele declarații făcute de cancelarul Erhard, reiese că poziția este în favoarea unui sprijin vest-german față de orientarea americană.

În sfîrșit, în Vietnamul de sud, unde stabilitatea politică a guvernului Khanh continuă să fie sub semnul întrebării, cercurile proficiale se declară adepte ale oricărei măsuri „de urgență" care ar fi adoptată de Statele Unite în Asia de sud-est.

Ambasadorul adjunct Johnson a sosit la Saigon. Maxwell Taylor nu și-a anunțat încă data precisă a sosirii sale la noul post. Se așteaptă de asemenea precizările oficiale asupra viitoarelor planuri.

Sergiu VERONA

SALISBURY

Noi manevre politice

Lovitura de forță a guvernului sud-rhodesian, socotită iminentă de către presa occidentală, pare a se fi îndepărtat în ultimele zile. Deși, cu prilejul celei de-a treia scrisori adresată guvernului britanic, Jan Smith a amenințat încă o dată că dacă Rhodesia de sud nu-și va putea obține independența prin negocieri, va cere populației albe a țării să sprijine, printr-un referendum, o declarație unilaterală de independență, premierul sud-rhodesian a afirmat, totuși, că discuțiile cu Londra vor continua. De asemenea, acceptarea de către primul ministru sud-rhodesian a invitației făcută de premierul britanic, Douglas-Home, de a se întîlni la Londra după conferința Commonwealthului spre sfîrșitul lunii iulie, este interpretată de către observatori drept o retragere tactică a lui Smith.

În ultimele săptămîni, măsurile luate de guvernul Smith păreau, într-adevăr, să pregătească agravarea brutală a crizei sud-rhodesiene prin proclamarea unilaterală a independenței țării, sub conducerea unei minorități albe (ceea ce, în condițiile în care imensa majoritate a populației este lipsită de cele mai elementare drepturi și libertăți politice, ar echivala cu o accentuare a dominației cercurilor rasiste ale albilor). Astfel, în timp ce represiunile împotriva populației africane au culminat prin arestarea liderului african Ndabanigi Sithole (Joshua Nkomo se află, după cum se știe, închis de mai multe luni), în cabinetul sud-rhodesian a fost instalat ca titular la Ministerul de Justiție încă un adept al „durilor". Stabilirea unei convorbiri Smith-Verwoerd la Pretoria a avut de asemenea în vedere reafirmarea în acest scop a sprijinului conducătorului rasist al Republicii Sud-Africane. În sfîrșit, în ultimele săptămîni, Jan Smith a făcut înconjurul țării declarînd la mitingurile organizate de adepții săi că independența va fi anunțată printr-o lovitură de forță. După părerea săptămînalului britanic *Observer*, la aceste mitinguri Smith nu a obținut decît aderiunea unui mic procent, chiar în rîndul populației albe. Populația Rhodesiei de sud numără aproape 4 milioane de oameni, dintre care numai 90 000, în marea majoritate albi, se bucură de drept de vot. Reacția minorității albe în fața avîntului crescînd al luptei pentru libertate a populației africane s-a concretizat în ultimii ani în succedarea unor șefi de guverne din ce în ce mai reacționari. Garfield Todd a cedat locul lui Edgar Whitehead, acesta lui Winston Field, iar Field la rîndul lui a fost înlocuit de reprezentantul aripii ultrarasiste, Jan Smith. Fiecare din succesori a promovat o politică și mai accentuată de represalii împotriva populației africane. La ora actuală însă, politica de forță a lui Smith provoacă dispute în însăși rîndurile populației albe. Planul lui Smith de a obține în mod unilateral independența a fost calificat de liderul opoziției albe,Whitehead, drept „o acțiune dezastruoasă care ar arunca țara într-o revoluție cu consecințe incalculabile, într-o izolare înspăimîntătoare". O Rhodesie de sud care să-și capete independența sub conducerea unui premier ca Smith se poate aștepta să fie ostracizată atît de membrii Commonwealthului cît și de Organizația Națiunilor Unite. Pe de altă parte, reprezentantul Washingtonului, O. B. Bennett, a declarat că Statele Unite nu vor recunoaște niciodată un guvern sud-rhodesian autoproclamat.

Acțiunile lui Smith au fost viu criticate cu prilejul congresului partidului național de opoziție al Rhodesiei de sud care a avut loc săptămîna trecută la Salisbury. Delegații la congres au vorbit chiar de „rezistență prin forța armelor la declarația unilaterală de independență". Congresul a reales drept conducător al partidului pe Edgar Whitehead care și-a făcut cunoscută cu acest prilej intenția sa de a urmări întărirea partidului pe baze mai largi, reunind pe toți cetățenii (albi) cu concepții liberale, opuse actualului guvern. De altfel, întîlnirea pe care acesta a avut-o la Londra cu ministrul britanic pentru problemele Commonwealthului, Duncan Sandys, a avut drept scop tocmai subliniera poziției partidului său față de declarația unilaterală de independență, precum și prezentarea unor propuneri noi în vederea lichidării actualului impas.

Judecînd după elementele care caracterizează situația politică din Rhodesia de sud, este clar că în această țară s-a creat o stare de precar echilibru între partidele populației albe, în care, pe de o parte, cercurile de extrem rasism nu se simt încă decise să arunce în balanță proclamarea unilaterală a independenței, iar, pe de altă parte, moderații nu au găsit încă formula viabilă pentru a evita precipitarea unui asemenea act în viitor. În acest timp, forțele mișcării de eliberare — acel curent căruia îi aparține de fapt calitatea unor acțiuni hotărîte care să înscrie Rhodesia de sud pe calea progresului — mobilizează noi resurse pentru a-și spune cuvîntul.

Ileana NICOLAESCU

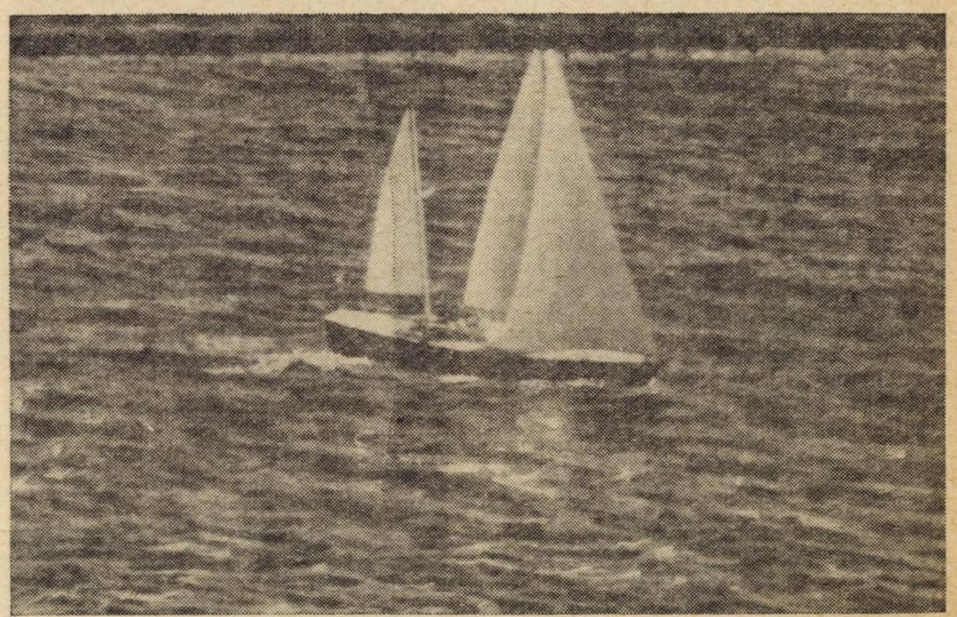

Navigînd pe „Pen Duick II", o barcă de 10 metri lungime, locotenentul Eric Tabarly din marina franceză a ieșit învingător în cursa transatlantică Plymouth—Newport. El a parcurs distanța în 27 de zile, o oră și 56 de minute, stabilind un nou record mondial. Recordul obținut în 1962 era de 33 de zile și 15 ore.

Locotenentul Tabarly intenționează să se întoarcă din Statele Unite tot pe mare, în 21 de zile.

LEOPOLDVILLE

Reconciliere?

La expirarea mandatului de staţionare a contingentelor O.N.U. în Congo, „Căştile albastre" părăsesc ţara

La Leopoldville s-a anunţat că festivităţile programate pentru 30 iunie au fost amînate „pentru o dată care se va comunica ulterior", după uzitata formulă a impresarilor ajunşi în pragul ruinei. Deci, aniversare fără banchete, fără parăzi şi cu o severă economie de discursuri. Persoanele oficiale nu-şi ascund indispoziţia. Vîntul nesiguranţei, al incertitudinilor bîntuie peste capitala congoleză. Evenimentele se aglomerează, ştirile se înmulţesc în coloanele ziarelor, dar confuzia este departe de a fi risipită. Chiar cei mai experimentaţi observatori de la faţa locului se abţin de la pronosticuri. La Leopoldville sînt la ordinea zilei trei cuvinte care încep cu litera „r": referendum, reconciliere şi răscoală.

Referendumul a debutat printr-o evidentă lipsă de entuziasm şi cu explozii de grenade (la Leopoldville). Consultarea populară (de la care sînt excluse femeile, iar tinerilor nu li se încredinţează dreptul de vot decît la 21 de ani) a fost eşalonată pe două săptămîni. Ea are drept obiect proiectul unei constituţii care va trebui să marcheze trecerea de la sistemul parlamentar la o formulă de sistem prezidenţial, cu un parlament dispunînd de posibilităţi limitate de acţiune. „Proiectul de la Luluabourg", denumit astfel după localitatea în care şi-a desfăşurat lucrările comisia constituţională, conservă structura federală a ţării. Potrivit prevederilor noii constituţii, în următoarele 6—9 luni ţara ar urma să fie condusă de un guvern de tranziţie căruia îi va reveni ca principală sarcină pregătirea noilor alegeri. Adoula a subliniat că proiectul noii constituţii „ar putea servi drept bază pentru reconcilierea tuturor fracţiunilor politice". La Leopoldville se discută mult despre reconciliere. Baza ei politică nu a fost însă clarificată, noţiunea fiind păstrată în zona afirmaţiilor cu caracter general. „O dată realizată această reconciliere, consider că toţi liderii congolezi care se află în străinătate sau care sînt exilaţi — a arătat Adoula — au dreptul de a se reîntoarce în ţară şi de a-şi aduce contribuţia la construirea unui nou Congo". Din această declaraţie reiese că întîi trebuie realizată reconcilierea, iar abia după aceea liderii de toate nuanţele ar urma să revină în ţară. Declaraţia vine oarecum în contradicţie cu desfăşurarea evenimentelor. Deşi reconcilierea se mai află încă la capitolul dezideratelor, unii fruntaşi congolezi au reapărut la Leopoldville. Primul sosit a fost Chombe, care a ţinut să menţioneze că se întoarce „la invitaţia oficială a guvernului". Pe aeroportul din capitala congoleză avionul cu care a călătorit a aterizat în zori de zi. În noaptea din preajma reîntoarcerii lui Chombe, la Leopoldville oficialităţile dovedeau nervozitate. În oraş au fost introduse restricţii de circulaţie. Pe aeroport, ziariştii şi fotoreporterii nu s-au putut apropia de fostul preşedinte al Katangăi... 20 de persoane cu funcţii mai mult sau mai puţin oficiale îl aşteptau pe Chombe. Primirea s-a desfăşurat în viteză. De la aeroport, Chombe a plecat de îndată către reşedinţa lui Adoula. Limuzina a străbătut în goană oraşul încă adormit. Dimineaţa, au început primele luări de contact între Chombe şi înalţii demnitari congolezi.

O zi mai tîrziu, de la Barcelona a pornit către Leopoldville şi Albert Kalonji, care şi-a atribuit titlul de împărat al provinciei Kasaiul de sud. Înainte de a se sui în avion, Kalonji a vorbit şi el despre reconciliere.

Insistenţa cu care la Leopoldville se face publicitate proiectelor de „reconciliere naţională" este pusă de observatori în legătură cu dificultăţile pe care le-a întîmpinat formaţia ministerială condusă de Adoula, demisionat marţi. După cum sublinia ziarul britanic *Daily Telegraph* „din cele 23 provincii existente actualmente în Congo, numai în 11 din ele domneşte liniştea, în timp ce în restul regiunilor există o revoltă deschisă împotriva guvernului". Plecarea „căştilor albastre" — efectuată la 30 iunie: trei avioane au transportat ultimele unităţi nigeriene şi canadiene — accentuează instabilitatea (un amănunt semnificativ: nici o personalitate congoleză nu a salutat la plecare unităţile O.N.U.). Mişcările de partizani din Kwilu, Kivu şi Katanga de nord cunosc o amploare şi o vitalitate ce au surprins autorităţile. Deşi ştirile privind desfăşurarea operaţiunilor militare sînt lipsite de claritate, un lucru este cert: armata lui Mobutu nu vădeşte capacitatea necesară de a face faţă acţiunilor antiguvernamentale sau, cum scrie cu eleganţă *Le Monde*, „nu are o conduită foarte încurajatoare". După *France Presse*, Albertville este din nou sub controlul partizanilor. *Associated Press* anunţă chiar formarea unui guvern compus din sprijinitorii lui Pierre Mulele, fost colaborator al lui Lumumba. Răzmeriţa capătă astfel un caracter mai organizat, depăşind stadiul unor începuturi haotice. Bineînţeles, aprecierea forţelor ce se înfruntă în Congo trebuie făcută în raport direct cu realităţile politice din această ţară, unde existenţa unui mare număr de mici partide creează terenul prielnic pentru diversiuni şi manevre de culise. Nici dreapta congoleză şi, în oarecare măsură, nici stînga nu reprezintă forţe unitare, monolite. Tribalismul, rivalităţile personale, ambiţiile stimulate uneori cu rea intenţie — toate acestea influenţează jocul politic congolez, ca să nu mai amintim de factorii externi.

Poate Chombe ajuta actualul guvern să iasă din impas? După *Observer*, „Chombe a revenit în piesă, dar într-un rol nou. El nu mai este patriotul katanghez cerînd secesiune pentru poporul său. Acum el se prezintă drept conducătorul naţional al reconcilierii". Ziare belgiene l-au prezentat drept candidat la postul de prim-ministru. Devine firească întrebarea: ce compoziţie ar putea să aibă un guvern Chombe? Fostul lider de la Elisabethville vorbeşte despre „necesitatea unei reconcilieri sincere şi totale pentru salvarea ţării". Întrebat dacă are în vedere şi pe A. Gizenga şi Pierre Mulele, Chombe a spus că „toţi liderii politici congolezi trebuie să se întrunească la discuţii în jurul mesei rotunde".

Deocamdată se remarcă absenţa oricăror referiri la soarta lui Gizenga, deţinut în continuare în insula Bolabemba. S-ar părea — sesizează comentatorii — că actuala conducere de la Leopoldville încearcă să realizeze o înţelegere cu Chombe înainte de a începe convorbirile cu Gizenga, pentru a pune în situaţie de minoritate forţele progresiste ale ţării. De altfel, la Leopoldville, contactele cu colaboratorii lui Chombe au început încă din primele zile ale lunii iunie. Iar reşedinţa de la Madrid a lui Chombe (un întreg etaj al unei clădiri) devenise locul unor întîlniri misterioase, personalul său internaţional de „consilieri" avînd o neobişnuit de intensă activitate.

Incertitudinile sînt extrem de numeroase. Care este atitudinea lui Mobutu? Ultimele ştiri vorbeau despre iritarea lui la adresa unor membri ai guvernului care ar fi dezaprobat represiunile (aluzie chiar la Adoula). Mobutu reprezintă cumva cartea de rezervă — cea a ameninţării unei dictaturi militare?

Cu explicabil interes este aşteptată reacţia forţelor ce se situează la stînga vieţii politice congoleze. Gizenga este încă închis. Despre Mulele, *Le Monde* afirmă că „rămîne foarte discret". Dar un comunicat al Comitetului naţional de eliberare se declară favorabil „unei adevărate reconcilieri naţionale", condiţionînd aceasta de eliberarea lui Gizenga, încetarea represiunilor, schimbarea actualelor persoane oficiale, inclusiv a şefului statului.

Momentan, Congo nu are guvern. Adoula a prezentat demisia cabinetului său, aşa cum s-a prevăzut, dată fiind încheierea perioadei de legislatură. Miniştrii săi gireză doar treburile curente. Desemnarea candidatului la funcţia de premier a devenit presantă.

Greu de prevăzut epilogul actualelor evenimente. Deocamdată să transcriem ceea ce nota *Observer*: „În prezent este imposibil să se prezică rezultatul tratativelor urmărind să dea Congoului un guvern nou, eficient. Dar asupra unui punct toţi politicienii sînt de acord: răscoalele nu pot fi înfrînte prin forţa militară".

Eugeniu OBREA

COLOCVIUL DE LA FLORENŢA

Cel de-al patrulea colocviu al Congresului mediteranean al culturii a fost consacrat problemei discriminării rasiale. Subiectul este de o actualitate arzătoare, în special în aşa-numita „lume a treia" eliberată de stăpînirea colonială şi care înfruntă pentru prima oară realităţile independenţei. Subiectul interesează de asemenea ţările care luptă încă pentru eliberare.

Participanţii la cel de-al patrulea colocviu de la Florenţa au lărgit cadrul dezbaterilor la discutarea principalelor forme de opresiune.

Au vorbit reprezentanţii unor majorităţi care au condamnat nedreptatea la care sînt supuse de minorităţile privilegiate. Acesta a fost cazul lui Oliver Tambo, care a pledat cauza celor 13 milioane de compatrioţi ai săi negri din Republica Africa de Sud, al cărei „regim al pistolului" refuză oamenilor de culoare dreptul de a trăi ca fiinţe omeneşti. Camara Pires şi Kouzinka, primul în numele Mişcării Populare pentru Eliberarea Angolei, al doilea în numele Uniunii Popoarelor din Angola au denunţat sclavia impusă poporului angolez de casta colonizatorilor portughezi. Eduardo Mondiane a făcut să răsune vocea poporului său, poporul Mozambicului, care aspiră şi el să se elibereze din lanţurile fascistului Salazar.

A vorbit de asemenea Daniel Mayer. În cadrul unei piedoarii înflăcărate, el a constatat că, de la „Nicosia la Pretoria, suferinţele, deşi îmbracă diverse forme, sînt aceleaşi" şi că „solidaritatea asupriţilor" a devenit o necesitate inevitabilă. Fostul secretar general al S.F.I.O. a subliniat în această privinţă că lupta pentru împărţirea echitabilă a bogăţiilor şi lupta pentru eliberarea naţională sau individuală nu pot fi despărţite.

Josué de Castro, promotorul Campaniei mondiale împotriva foamei, dezvoltase într-un discurs inaugural o temă înrudită luînd apărarea acelei minorităţi — două treimi din populaţia globului! — care continuă să sufere de efectele războiului rece. „De acum înainte lumea este nevoită să facă pace" — a exclamat fostul diplomat brazilian. El a propus apoi crearea unei „bănci a bombei" — care să strîngă o parte din fondurile investite pînă acum în fabricarea armelor nucleare — pentru a ajuta industria de război să redevină o industrie de pace.

Congresul a primit în mod favorabil propunerea lui Henri Laugier, fost secretar general adjunct al O.N.U. cu privire la înfiinţarea unui Institut internaţional al drepturilor omului, care ar avea drept sarcină să studieze orice încălcare a Declaraţiei universale a drepturilor omului.

(După Le Monde)

BUENOS AIRES

Încordare socială

„Vară furtunoasă" — aşa denumesc unele ziare latino-americane încordarea atmosferei sociale din Argentina, valul de greve şi manifestaţii, care persistă de peste o lună, avînd puternice rezonanţe în viaţa politică şi economică a ţării. Alegoria pare îndreptăţită. De la prima descărcare a tensiunii — la 14 mai, cînd greviştii au ocupat cîteva zeci de întreprinderi — barometrul raporturilor sociale a înregistrat presiune crescîndă. La sfîrşitul lunii mai, sute de întreprinderi erau cuprinse de greve „perlate". (Particularitatea organizării acestor greve constă în declanşarea lor treptată; cînd într-un număr de întreprinderi greva încetează — pentru ca durata lor prea mare să nu afecteze salariile pe o perioadă îndelungată — ea reizbucneşte în alte fabrici şi uzine, antrenînd de fiecare dată un număr sporit de muncitori, ceea ce-i conferă permanenţă şi caracter ofensiv în continuă creştere.) La Buenos Aires un număr de 850 de mii de muncitori au ocupat, temporar, 3 000 de întreprinderi. Potrivit unor comunicate ale Confederaţiei Generale a Muncii (C.G.T.), care a iniţiat aceste manifestări de masă, pe baza unui plan de luptă eşalonat pe etape, pînă în prezent greva a dus la oprirea lucrului în 6 500 de întreprinderi, cu 2 milioane de salariaţi.

Greva a pus în mişcare o serie de resorturi ale politicii oficiale: dezbateri parlamentare precipitate în problema salariilor; întrevedere între preşedintele Illia şi o delegaţie senatorială; divergenţe între ministrul de justiţie şi ministrul de interne în legătură cu atitudinea faţă de greviştii care au ocupat întreprinderile; apariţia, pe scena conflictului, a cardinalului Argentinei, Antonio Caggiano, care şi-a oferit sprijinul pentru realizarea „păcii sociale interne".

Dar mişcarea revendicativă n-a putut fi oprită, iar refluxul ei a fost parţial, chiar şi după ce Congresul a adoptat legea pentru salariul minimal — revendicare centrală în „planul de luptă" al sindicatelor.

Evoluţia acţiunilor din cadrul acestui plan şi rezultatele lui de pînă acum sînt în strînsă interdependenţă cu alte probleme ale politicii interne. Se ştie că guvernul preşedintelui Illia a iniţiat unele măsuri de ordin economic pe care forţele progresiste din ţară le-au considerat juste şi le-au sprijinit. În cadrul acestor măsuri figurează şi recenta naţionalizare a unor terenuri petroliere aparţinînd companiilor străine.

Problemele sociale au rămas însă în suspensie, iar planul de luptă al sindicatelor a pornit de la necesitatea înfăptuirii unor reforme care să contribuie la soluţionarea acestor probleme. Cursul ascendent al preţurilor la bunurile de consum a fost una din cauzele esenţiale ale grevei. Creşterea costului vieţii (recunoscută şi în statisticile oficiale), afectează, în primul rînd, muncitorii şi funcţionarii.

Încă de cîteva luni, sindicatele au cerut adoptarea unor măsuri care să stăvilească creşterea costului vieţii. „Guvernul a căutat să satisfacă unele din aceste cereri, scrie *New York Herald Tribune*. Preşedintele Illia a prezentat Congresului o lege a salariului minimal şi a creat o administraţie a aprovizionării, pentru a smulge din rădăcini practicile de bursă neagră şi a asigura preţuri echitabile la produsele de larg consum. În practică, însă, nu s-a realizat nimic". *Neue Zurcher Zeitung* remarcă, de asemenea, că „deşi legea de aprovizionare (cu privire la stabilirea preţurilor — n.n.) a fost adoptată încă de la începutul acestui an, pînă în prezent nu se pot observa rezultate vizibile. Costul vieţii a continuat să crească, deoarece cercurile economice ignorează în mod deliberat măsurile dirigiste".

Poziţia cercurilor patronale a nemulţumit, pe drept cuvînt, sindicatele, care — ripostînd obstrucţiei — au lansat cuvîntul de ordine al grevei. Întreruperea lucrului, în sensul unei reacţii în lanţ, care a atins mii de întreprinderi, a ridicat cu acuitate nemulţumirile oamenilor muncii. Popularitatea lozincilor sub care s-a desfăşurat greva explică şi tonul unei pastorale a cardinalului Caggiano care a avertizat că „mizeria actuală în care foamea bîntuie în multe cămine şi şomajul este ridicat dă naştere unei situaţii critice". Cardinalul a cerut negocieri între puterea publică, întreprinzători şi sindicate. C.G.T. a reacţionat printr-o declaraţie în care se arată că greva va continua, deoarece pînă în prezent patronatul a respins, în negocieri, cererile legitime ale muncitorilor. Încercarea de mediere a cardinalului a eşuat, dar — aşa cum observă *Neue Zürcher Zeitung* în numărul său din 25 iunie — „ea a constituit un indiciu limpede al faptului că încordarea politică internă s-a ascuţit considerabil în ultimele săptămîni".

După aproape o lună de la izbucnirea grevelor perlate, în evoluţia conflictului a intervenit un moment calitativ nou. Guvernul a adoptat legea cu privire la stabilirea unui salariu minimal. De asemenea, legea prevede crearea unui „Consiliu naţional pentru problemele salariilor" care va avea împuternicirea de a modifica veniturile minimale în raport cu scara costului vieţii. Noua lege stabileşte şi îngheţarea, pe şase luni, a preţurilor pentru articole de importanţă vitală, la nivelul lor de la 1 martie 1964.

Totuşi, frămîntările sociale din Argentina au continuat şi după adoptarea acestor măsuri. Deşi legea răspunde unei revendicări importante a sindicatelor, greva n-a fost oprită, iar în unele regiuni şi localităţi ea s-a amplificat chiar.

Cum se explică această situaţie:

1. În primul rînd prin continuarea obstrucţiei patronale faţă de reglementarea salariului minimal şi stabilizarea preţurilor. Întreprinzătorii se opun fixării salariului minimal, sub pretext că ea ar provoca permanentizarea fenomenelor de

inflație ; dar, în același timp, ei se împotrivesc și prețurilor maximale, deși această măsură este menită, cu deosebire, să combată tendințele de inflație. Apare, deci, evident respingerea de către patronat a oricărei modalități de înnoire a politicii sociale anchilozate pe care el tinde s-o mențină. Atitudinea patronatului s-a exprimat grăitor în sabotarea aprovizionării populației prin refuzul de a desface mărfurile alimentare la prețuri controlate de guvern. Așa s-a ajuns, după cum scrie *New York Herald Tribune*, „la crize alimentare, în trecut necunoscute în Argentina ; săptămîna trecută, Buenos Aires a dus lipsă de ouă și zahăr și a fost aprovizionat cu foarte puțină carne. Rezultatul a fost o bursă neagră înfloritoare..."

2. Un alt motiv al constanței grevelor l-a constituit revendicarea salariului minimal la un nivel mai înalt decît cel stabilit. Se afirmă că suma fixată prin noua lege este insuficientă în condițiile cînd hotărîrea cu privire la stabilizarea prețurilor — la nivelul lor de la 1 martie — nu se respectă.

3. În afară de obiective economice, greva a fost pornită și de pe platforma unor revendicări politice : eliberarea deținuților politici și anularea legii care interzice activitatea unor partide. În acest sens au avut loc tratative cu guvernul care s-au soldat cu promisiunea satisfacerii „pe cît posibil" a tuturor revendicărilor „acceptabile" din planul de luptă al C.G.T. O lege cu privire la „statutul partidelor", elaborată de guvern, dar neadoptată încă, prevede, într-adevăr, anularea unui număr de măsuri excepționale.

Cum va evolua situația politică ? Este greu de prezis direcția pe care o vor lua evenimentele. Cercurile politice care s-au opus măsurilor progresiste, chiar limitate, ale guvernului încearcă să folosească încordarea socială pentru a crea o atmosferă de ostilitate în jurul cabinetului.

Lupta clasei muncitoare pentru progres social se duce în condiții complexe, dificile, ea fiind îngreunată și de fricțiunile care s-au ivit, de cîtva timp, între sindicatele peroniste și cele independente — componente principale ale Confederației. Recent, conducerea sindicatelor independente a hotărît să se retragă din C.G.T. calificînd „prea dură" linia peroniștilor în organizarea planului de luptă. Centrala sindicală M.U.C.S. („Mișcarea de Unitate și Coordonare Sindicală"), care nu face parte din C.G.T., dar a sprijinit formarea unui organism unitar de conducere a grevei, a condamnat disensiunile dintre cele două aripi ale confederației, subliniind că pericolul sciziunii care a intervenit în sînul C.G.T. diminuează capacitatea de luptă a oamenilor muncii, unitatea lor de acțiune și, implicit, creează un nou teren pentru contraofensiva patronală.

De restabilirea colaborării între sindicate și de formularea unei poziții comune, îndreptată împotriva orientării grupurilor potrivnice transformărilor democratice depinde în mare măsură și eficiența revendicărilor social-politice care au pus în mișcare masele muncitoare.

Eugen POP

Familia — locțiitor de opoziție

Consiliul de Miniștri spaniol a adoptat o lege care urmează să asigure participarea „familiei" la politica țării. O lege care să ofere un surogat de partid. Regimul vrea să creeze în sînul națiunii sentimentul că are o reprezentare populară în organul legislativ fără a-i acorda însă drepturile politice.

Reluînd unele idei care s-au bucurat de apreciere în Evul Mediu, se urmărește organizarea capilor de familie. La început pe plan local, consiliile gospodărești se vor ocupa de școli, de construcții, de prețul laptelui. După aceea, capii de familie și văduvele greu încercate vor fi delegați pînă la nivelul cortesurilor, adică în parlamentul spaniol. Împreună cu reprezentanții organizațiilor sindicale și ai autorităților, aceștia vor alcătui așa-numita „treime a familiei".

Pînă acum statul se sprijină pe trei piloni : armata, biserica și „mișcarea". Dar reprezentarea păturilor sociale, alcătuită pe această bază, nu mai este suficientă. Îndeosebi în cadrul universităților, s-a văzut că este necesar dialogul. Guvernul și-a dat seama de aceasta ; dialogul a devenit o formulă magică ; dar guvernul nu vrea să admită de fapt o opoziție organizată.

Or, nici în cortesuri și nici în organizația sindicală — această pseudoorganizație profesională — nu s-a putut desfășura ceea ce se cheamă un dialog. Pentru a-i cointeresa pe muncitori s-au organizat alegeri. Rezultatele au arătat însă că politica nu poate fi eliminată nici pe această cale. Din 11 acuzați, care acum două săptămîni au compărut în fața instanțelor de judecată, nouă erau reprezentanți aleși ai muncitorilor.

Cei 11 muncitori ceruseră condiții de muncă mai bune, îndemnînd pe tovarășii lor la grevă. Dar, conform legislației spaniole, ei au făcut „propagandă ilegală". E clar însă că ei au fost condamnați în primul rînd pentru că au fost în trecut membri ai Partidului comunist. Oricum ar sta lucrurile, procesul a confirmat substratul politic al mișcării greviste care izbucnește an de an în nordul țării.

Guvernul știe prea bine că nu este vorba numai de salarii și de condiții mai bune de muncă. În spatele cererilor de a avea sindicate libere nu stă numai Partidul comunist din ilegalitate, ci dorința unanimă, nesatisfăcută, de a se putea exprima. Posibilitatea mai mult sau mai puțin restrînsă de a-și putea spune cuvîntul în cadrul unor sindicate conduse de stat nu-i satisface pe muncitori, deoarece cei 25 de președinți de sindicate sînt toți funcționari sau patroni, și niciunul muncitor.

Dar împărțirea organizării verticale a sindicatelor în organizații ale salariaților și organizații patronale i se pare regimului prea periculoasă. De aceea, s-a ajuns la supapa creării unei organizații a capilor de familie. Ideea este susținută cu încăpățînare, deși la verificarea de anul trecut a reieșit clar lipsa de interes a populației. În cadrul unor alegeri libere, din rîndul consiliilor gospodărești ar urma să fie aleasă o treime a reprezentanților comunali.

Cu chiu cu vai, la Madrid s-a găsit un număr suficient de candidați, în marea lor majoritate oameni bine situați, care cu sprijinul firmelor proprii au fost în stare să-și finanțeze propaganda electorală. Acolo unde a fost cazul a intervenit ajutorul „mișcării", al Falangei, care a găsit astfel un prilej de a-și promova oamenii. Alegerile și propaganda electorală s-au desfășurat sub lozinca : totul să decurgă apolitic. Dacă un asemenea slogan e oarecum valabil pentru alegerile comunale, cînd e vorba de alegerile în cortesuri votanții nu vor putea fi însă convinși de mascarada unor duioase scene patriarhale.

(După Süddeutsche Zeitung)

NICOSIA

Noua fază a tratativelor

Nu numai prelungirea mandatului forței O.N.U. în Cipru indică intrarea într-o nouă fază. Lipsa de rezultate a tratativelor de la Washington pare a deschide perspectiva unor noi încercări de rediscutare a problemei cipriote între unele puteri occidentale. În același timp, în Cipru au avut loc o serie de evenimente care s-au impus atenției observatorilor. Printre acestea, sosirea generalului Grivas. Potrivit unor comentatori, reintoarcerea fostului conducător al organizației E.O.K.A. constituie un factor generator de stabilitate, întrucît ar permite calmarea unor grupări extremiste și împiedicarea unor noi acte de violență. Alții, dimpotrivă, interpretează sosirea sa ca putînd prezenta unele riscuri în ceea ce privește liniștirea spiritelor membrilor celor două comunități. Pentru moment este dificil de apreciat care va fi rezultatul final al prezenței fostului conducător al uneia dintre organizațiile care a luptat pentru libertatea Ciprului.

Într-una din primele sale manifestări publice, Grivas a adresat celor două comunități apelul de a coexista pașnic, de a da dovadă de calm și disciplină. El a mai declarat că nu există decît o singură soluție echitabilă și durabilă pentru rezolvarea problemei cipriote : respectarea dreptului la autodeterminare. Teza a fost susținută din nou și într-un interviu acordat de arhiepiscopul Makarios ziarului atenian *Ethnos* : „Nu mă voi îndepărta de la calea trasată (independență neîngrădită, subînțelegîndu-se dreptul la autodeterminare și competența O.N.U.) și nu voi ezita să denunț cu hotărîre pe cei ce ar sugera soluții și metode contrarii intereselor noastre".

Repetatele referiri din ultima vreme ale conducătorilor greci și cipriților greci la necesitatea imperioasă a respectării dreptului la autodeterminare sînt interpretate în multe cercuri occidentale ca o expresie a dorinței acestor conducători de a vedea înfăptuită unirea Ciprului cu Grecia. Acesta este și motivul, de altfel, pentru care liderii cipriților turci au respins propunerile generalului Grivas. Doctorul Kuciuk, conducătorul comunității turcești din insulă, a spus că declarațiile generalului înlătură posibilitatea oricărui compromis. Și unele ziare occidentale au comentat de asemenea defavorabil sugestiile formulate de reprezentanții greci. Cotidianul englez *Guardian* scria de pildă, referindu-se la acordurile de la Londra și Zürich : „Punctul important al acordurilor a fost și este mai departe că turcii nu vor cere împărțirea insulei atîta timp cît grecii nu vor susține atașarea Ciprului la Grecia. Faptul că acum se revendică Enosis-ul (alipirea la

MALAWI

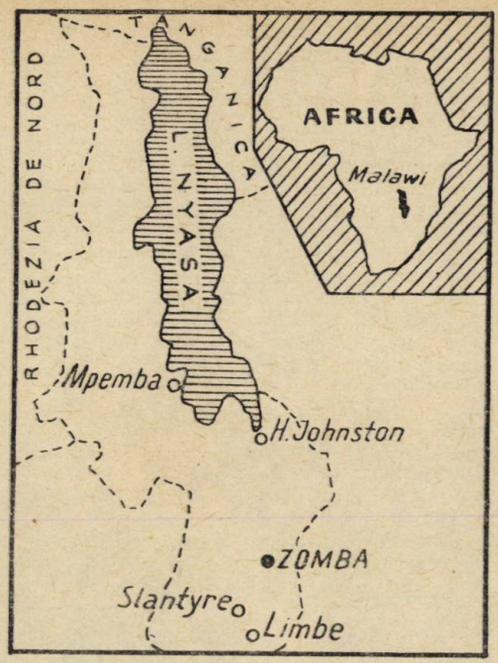

UN NOU STAT INDEPENDENT

Poporul de pe ţărmul apusean al lacului african Nyassa trăieşte astăzi zile de mare bucurie : după trei sferturi de veac de dominaţie colonială, ţara Malawi (cunoscută pînă ieri sub numele de Nyassaland) îşi sărbătoreşte la 6 iulie proclamarea independenţei de stat. Este cea de-a 32-a ţară din Africa care îşi sfarmă în ultimele două decenii cătuşele robiei coloniale şi cel de-al 35-lea dintre statele independente, existente în prezent, pe continentul african.

Nyassa — „apa mare"

O îngustă fîşie de pămînt, a cărei lăţime nu depăşeşte decît arareori suta de kilometri, străjuită de platouri înalte acoperite de păduri, coboară din extremitatea nordică a lacului Nyassa cale de 840 de kilometri, pînă aproape de apele celui de-al patrulea fluviu african, ca mărime — Zambezi.

În dreapta, dincolo de platouri, îşi înalţă semeţ culmile de 3 000 metri muntele Mlanje, muntele leoparzilor, al cărui frunziş roşu-arămiu pare în lumina strălucitoare a soarelui tropical un imens rug în flăcări.

În stînga, savana acoperită cu ierburi înalte, în care aleargă sprintene antilope, zebre şi girafe, se pierde în undele albastre ale Nyassei brăzdată de ambarcaţiunile uşoare ale neobosiţilor pescari băştinaşi.

Aceasta este Malawi, ţara grupurilor tribale Chewa, Ngura, Nyanja, Yao, Ngoni din marea familie a popoarelor Bantu, oameni harnici şi iscusiţi ce-i întîlneşti la tot pasul în sudul Africii, în minele de cărbuni şi aur, de zinc şi cupru, în exploatările forestiere, pe plantaţiile de ceai şi tutun, departe la sute şi sute de kilometri de patria care sub jugul dominaţiei străine nu le-a putut oferi nici măcar hrana cea de toate zilele.

Primul european ce a păşit pe aceste meleaguri se numea Gaspar Bucarro. El a fost cel dintîi locuitor al bătrînului nostru continent care vedea Nyassa, unul dintre cele trei mari lacuri africane (Victoria, Tanganika, Nyassa). Aceasta s-a întîmplat în anul 1619. Gaspar Bucarro era portughez şi expediţia sa urmînd încercărilor de mai multe decenii ale conaţionalilor săi de a pătrunde în ţara Monomatapa — stat al negrilor situat în apropierea cursului mijlociu al fluviului Zambezi, unde se aflau mari zăcăminte de aur — a dus la descoperirea lacului Nyassa, a cărui suprafaţă este egală cu aceea a Belgiei.

Gaspar Bucarro a descoperit totodată că Nyassa, care în traducere înseamnă „apa mare", este legată de fluviul Zambezi şi respectiv de Oceanul Indian prin rîul navigabil Shire. În cea mai mare parte a anului, Nyassa îşi trimite prin Shire surplusul de ape spre Zambezi iar atunci cînd apele sale scad, fenomenul are loc în sens invers, Zambezi alimentînd la rîndul său cu apă Nyassa.

Descoperirea Nyassei de către Bucarro a fost dată uitării timp de aproape două secole şi jumătate, ceea ce a fost, fără îndoială, spre fericirea locuitorilor acestor ţinuturi, feriţi astfel de jugul colonial al portughezilor statorniciţi dincolo de lac, în Mozambic.

Redescoperită în 1859 de temerarul explorator englez, prietenul negrilor, Charles Livingstone, regiunea vestică a lacului Nyassa a constituit 30 de ani mai tîrziu obiectul unei aprige dispute între Portugalia şi Anglia.

După 1880, exploratorul şi colonizatorul portughez Serpa-Pinto a cotropit, în fruntea unei expediţii militare, întreaga regiune la răsărit de lacul Nyassa. Apoi, în 1889, el a încercat să anexeze la Africa orientală portugheză şi ţinuturile situate la apus de lac, dar în anul următor, sub ameninţarea de război a Angliei, portughezii au bătut în retragere. Ţara Malawi era salvată astfel de ocupaţia colonială a Portugaliei. Dar pericolul jugului străin nu fusese îndepărtat, ci dimpotrivă...

Emisarul lui Rhodes

În anul 1889, pe ţărmul lacului Nyassa şi-a făcut apariţia un personaj dubios, un anume Harry Johnston, emisar al faimosului aventurier Cecil Rhodes, colonizatorul regiunilor din sudul Africii. Johnston avea în buzunar dovada că este reprezentantul Companiei sud-africane — celebra societate colonialistă care prin înşelăciune, corupţie şi cu ajutorul baionetelor armatei sale de mercenari reuşise să subjuge spre sfîrşitul secolului al XIX-lea popoarele mai multor ţări din partea de sud a continentului african. Emisarul lui Rhodes avea totodată asupra lui şi suma de 10 000 de lire sterline pe care folosind-o cu şiretenie a reuşit să încheie cu căpeteniile triburilor locale un contract pe baza căruia întregul teritoriu de la vest de lacul Nyassa devenea proprietate privată a Companiei sud-africane. Aşa a început procesul subjugării coloniale a ţării Malawi...

Şefii de trib, analfabeţi, nu ştiau pe atunci ce înseamnă colonialismul. Ei nu-şi dădeau seama că peticul de hîrtie pe care puseseră degetul va avea putere să arunce în lanţuri întregul lor popor, să-l aducă într-o stare de cumplită mizerie. Ce înseamnă colonialismul au înţeles mai tîrziu : atunci cînd zeci şi sute de mii de fii ai poporului Malawi aveau să ia drumul bejeniei, alungaţi din ţară de spectrul necruţător al foamei ; atunci cînd sîngele a sute de africani căzuţi sub gloanţele poliţiei străine avea să stropească din belşug pămîntul patriei martirizate.

Timp de 75 de ani, ţara Malawi s-a aflat sub jugul dominaţiei străine : mai întîi ca „proprietate" a Companiei sud-africane ; apoi, din 1893, ca „protectorat" britanic şi, în sfîrşit, din 1953 ca „membră" a Federaţiei rasiste Rhodesia-Nyassaland. Cotropitorii străini au schimbat pînă şi denumirea ţării, rebotezînd-o după numele marelui lac aflat pe teritoriul său — Nyassaland. Dar voinţa de libertate a poporului Malawi n-au reuşit s-o schimbe niciodată...

O economie înapoiată

„Simbolul Nyassalandului de sud este o săpăligă cocoşată cu coada scurtă — observa în mod extrem de sugestiv un publicist negru. Ea se înfige în pămîntul care, dacă îl semeni, te hrăneşte. Pe o rază de mai multe mile, bărbaţi şi femei, goi pînă la brîu, îşi încovoaie spinările sub soarele necruţător. Săpăliga se mişcă în salturi ritmice, de cîte trei şi şase tacturi. Bărbaţii şi fe-

Portul Oran

Poporul algerian salută acțiunea de naționalizare

următorii 3—4 ani să fie expropriate încă circa 5 milioane hectare.

Anul 1963 a fost „anul decretelor", al inițiativelor în vederea consolidării proprietății obștești nu numai în agricultură, ci și în celelalte sectoare ale economiei țării. Guvernul algerian a acționat cu promptitudine și hotărîre pentru a pune bazele refacerii și dezvoltării și în domeniul industriei. După ce au fost promulgate măsurile cu privire la exproprierea marilor proprietăți agricole au urmat decretele de naționalizare a circa 500 de întreprinderi industriale abandonate de proprietarii străini, a căilor ferate, precum și preluarea controlului asupra transferurilor de capital din Algeria în străinătate. A urmat apoi naționalizarea hotelurilor, fabricilor de pîine și de ulei, a unui număr de restaurante, teatre și cinematografe particulare precum și a cîtorva mii de locuințe care aparțineau unor speculanți.

Pentru a lupta împotriva speculei și a scumpirii vieții au fost organizate „magazinele-pilot" care aprovizionează populația cu produse la prețuri fixate de stat și au fost adoptate legi pentru combaterea infracțiunilor economice. Toate aceste măsuri au legalizat și organizat mișcarea de preluare a proprietăților părăsite de foștii stăpînitori. Considerate pe drept cuvînt de importanță istorică pentru dezvoltarea țării, aceste acțiuni au demonstrat totodată unitatea, corespondența dintre orientarea conducătorilor algerieni și năzuințele maselor.

În cursul acestui an au fost luate în continuare o serie de măsuri de mare importanță, care au însemnat desăvîrșirea unora dintre inițiativele adoptate în anul precedent. Printre acestea se numără hotărîrea guvernului de a construi, o dată cu intrarea în funcțiune a primei societăți naționale pentru transportul și comercializarea petrolului și gazelor, cea de-a treia conductă necesară pentru transportul petrolului saharian spre coastă. Hotărîrea a fost tradusă în practică și importanța ei relevă totodată multiple semnificații. Pentru prima dată, una din țările arabe producătoare de petrol va fi înzestrată cu o conductă de petrol proprie. Paralel, guvernul algerian încearcă să obțină modificarea unor clauze din acordurile de la Evian în scopul de a lărgi participarea Algeriei la exploatarea bogățiilor subsolului și a extinde prelucrarea acestora în țară.

„Anul decretelor" a fost urmat de „anul Congresului" F.L.N. Așteptat cu nerăbdare și entuziasm de întregul popor, întîmpinat cu importante realizări în diferitele domenii de activitate, acest congres avea să însemne o amplă și profundă analiză a situației interne din Algeria, a stadiului și perspectivelor dezvoltării țării. Tezele sale relevă obiectivele social-economice fixate pentru construcția unei noi societăți algeriene. Consemnînd succesele obținute pînă acum, Congresul F.L.N. a însemnat și o expresie a hotărîrii poporului algerian de a consolida aceste succese, și de a le duce mai departe, de a le lărgi pe baza unui plan concret de acțiune. Recent a avut loc sesiunea Comitetului Central al F.L.N., care a adoptat o serie de hotărîri, constituind prima treaptă pentru aplicarea în practică a Tezelor congresului într-o serie de domenii ca : desăvîrșirea reformei agrare, impulsionarea industrializării țării, democratizarea vieții publice. Entuziasmul cu care au fost primite aceste hotărîri a demonstrat voința fermă a păturilor celor mai largi ale poporului algerian de a-și apăra și consolida realizările dintre care prima a constituit-o independența țării.

Expresia acestor succese o constituie și prezența tot mai activă a Algeriei pe plan internațional. Consolidarea cuceririlor democratice în țară a fost însoțită de rolul tot mai pozitiv jucat de Algeria nu numai în contextul african, ci și ca un factor de consolidare a păcii în lume. Algeria este un membru activ al Ligii arabe și al Organizației unității africane. La sfîrșitul lunii mai, cu prilejul sărbătoririi primei aniversări a Cartei unității africane semnate la Addis Abeba, președintele Ben Bella a definit într-o declarație la posturile de radio algeriene intenția hotărîtă a Algeriei de a-și aduce și de acum încolo contribuția la înfăptuirea aspirațiilor de unitate africană. „Unitatea africană, a spus el, este expresia aspirațiilor profunde ale populației continentului nostru. Noi credem în Carta unității africane căci ea se bazează pe însăși voința Africii, și constituie expresia cea mai directă a democrației africane... Această realitate ne interesează pe toți deopotrivă, este vorba de o luptă care angajează direct fiecare dintre țările africane".

Algeria a adoptat o atitudine consecventă în favoarea politicii de coexistență pașnică. Ea este una dintre țările care a salutat și semnat Tratatul de la Moscova cu privire la interzicerea experiențelor nucleare în trei medii și care prin întreaga sa politică și prin declarațiile oficiale a susținut necesitatea înfăptuirii dezarmării generale și totale.

Succesele obținute pe planul consolidării independenței, ca și politica promovată în domeniul relațiilor internaționale de apărare a păcii și lărgire a colaborării între popoare explică prestigiul crescînd de care se bucură tînăra Republică Algeriană.

Rodica GEORGESCU

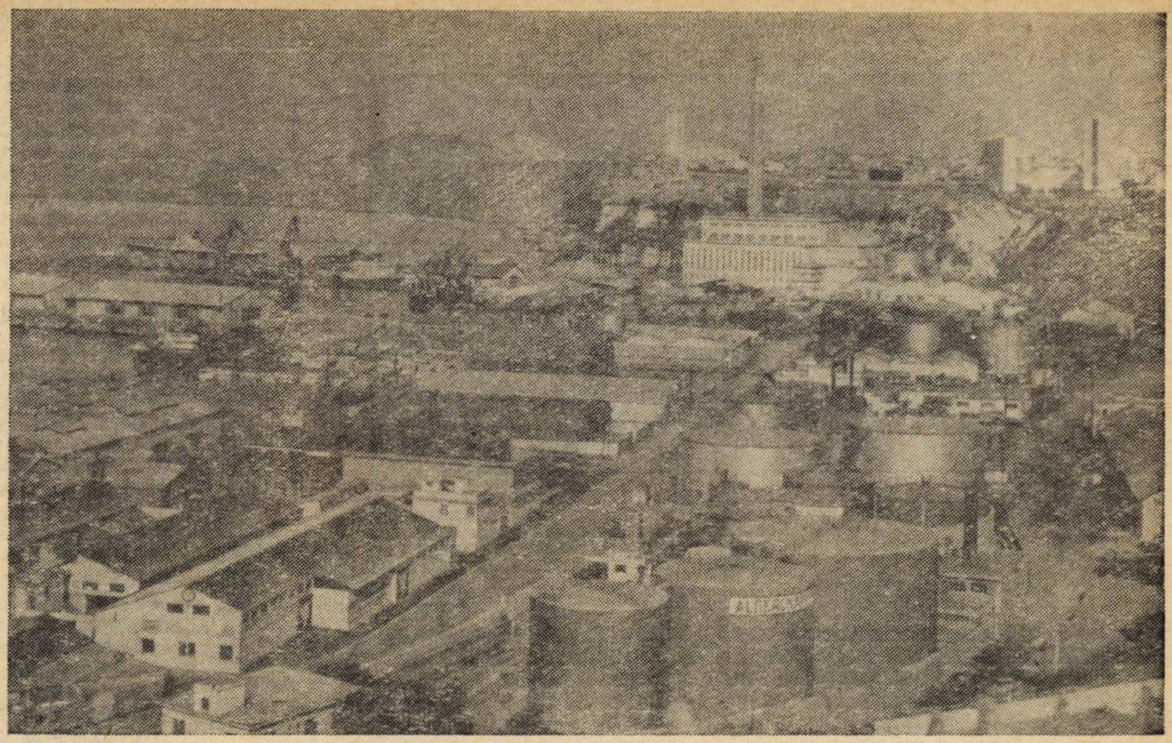

ALGERIA — doi ani de la proclamarea independenței

5 iulie 1962 — 5 iulie 1964

La 5 iulie Algeria va sărbători pentru a doua oară în condițiile libertății și independenței una din datele cele mai însemnate din istoria țării. Este ziua în care algerienii au încheiat un trist și dureros capitol al istoriei lor, și în care și-au văzut înfăptuită năzuința lor de a trăi într-o țară liberă, independentă. Această dată simbolizează, de asemenea, primul pas spre construirea unei societăți noi de progres economic și social și realitatea aceasta își găsește ecou în conștiința întregului popor algerian.

Acum doi ani, la 5 iulie 1962, ca urmare a acordurilor de la Evian încheiate cu reprezentanții autorităților franceze și a referendumului național, Algeria s-a proclamat stat independent, iar la 25 septembrie 1962 s-a constituit Republica Algeriană Democratică și Populară.

La proclamarea independenței, țara se afla într-o situație deosebit de grea: războiul secerase viețile a 1 milion și jumătate de oameni, distrusese total sau parțial circa 8 000 de sate, lăsase fără locuință 2 milioane de oameni. Pămîntul în mare parte părăsit și nelucrat, fabrici închise, o serioasă lipsă de specialiști care se resimțea la toate nivelurile. Acestea au fost condițiile în care Algeria independentă a făcut primii pași.

Chiar înainte de proclamarea independenței, în regiunile eliberate a început acțiunea de lichidare a rănilor războiului, de refacere a economiei țării și de consolidare a temeliilor noului stat. După independență, acestea au devenit obiectivul principal al întregului popor. „Trebuie să punem totul în mișcare, declara președintele republicii, Ahmed Ben Bella, pentru a crea copiilor noștri posibilitatea de a crește în libertate și frăție pe acest pămînt pe care părinții lor l-au smuls prin eforturi neobosite din mizerie, foamete și ignoranță. Guvernul este hotărît să facă totul pentru ca Algeria să devină o țară modernă și prosperă, în care dreptatea socială și drepturile legitime ale tuturor cetățenilor să fie apărate". Pe această cale au fost parcurse o serie de etape politice și economice: alegerea unei Adunări Constituante, adoptarea noii constituții a Algeriei independente, în care sînt înscrise aspirațiile poporului algerian: **Obiectivele fundamentale ale Republicii Algeriene Democratice și Populare sînt exercitarea puterii de către popor, a cărui avangardă este formată din felahi, muncitori și intelectuali revoluționari, construirea unei democrații socialiste, lupta împotriva exploatării omului sub toate formele ei** (art. 10).

În martie 1963 au fost promulgate o serie de decrete, care au legalizat acțiunea inițiată de muncitori și țărani de preluare a „bunurilor vacante". Prin aceste decrete au fost naționalizate fermele marilor moșieri, ca și sute de întreprinderi industriale și comerciale. După decretele din martie au urmat cele din octombrie 1963 care au naționalizat toate terenurile agricole ce aparțineau colonilor străini, predînd aceste pămînturi muncitorilor agricoli și felahilor. Decretele anului 1963 au dat în folosința țăranilor fără pămînt, prin comitete de autoadministrare alese de ei, aproape 3 milioane hectare de pămînt fertil. Datorită unei munci susținute a fost salvată producția agricolă, și, la o serie de produse, s-au obținut în anul agricol 1962/1963 recolte mai mari chiar decît în anul precedent.

Măsurile pentru rezolvarea problemei agricole prevăd ca într-un timp scurt să se înfăptuiască o reformă agrară care să limiteze la 50 de hectare suprafața maximă a pămîntului deținut de un proprietar algerian. Se prevede astfel ca în

Cu prilejul vizitei făcute la Nicosia, generalul Grivas a avut convorbiri cu conducătorii comunității grecești. În fotografie, generalul Grivas (dreapta) și T. Gheorghiadis, ministrul de interne al Ciprului (centru)

Grecia) le dă dreptul turcilor să ceară la rîndul lor împărțirea sau o compensație echivalentă. Cînd generalul Grivas insistă pentru unirea insulei cu patria mamă, el ar trebui să le spună turcilor ce le oferă în schimb".

Acest comentariu al ziarului lasă impresia că în anumite cercuri occidentale se cîntărește de pe acum avantajele pe care le-ar putea avea puterile semnatare ale acordurilor de la Zürich și Londra de pe urma evoluției evenimentelor în direcția unei eventuale apropieri a Ciprului de Grecia. Faptul că se insistă asupra acordurilor de la Zürich și Londra îi face pe unii observatori să se întrebe dacă în cercurile occidentale nu se caută de pe acum eventuale compensații în schimbul recunoașterii caracterului perimat al acestor acorduri.

Părțile direct implicate în evoluția conflictului cipriot au continuat să se mențină pe pozițiile anterioare și aceasta a determinat eșecul convorbirilor de la Washington ; diplomația americană nu a putut să determine deocamdată începerea unui dialog direct între Grecia și Turcia. În comunicatul publicat la terminarea convorbirilor americano-turce se menționează : „Discuția, avînd ca punct de plecare angajamentele formale decurgînd din tratatele existente, s-a extins la mijloacele prin care dificultățile existente actualmente sînt susceptibile de a fi rezolvate pe calea negocierilor". Tocmai acest paragraf indicînd dorința organizării unor conversații greco-turce a fost apreciat de către multe ziare ca fiind principalul obstacol în calea organizării acestora întrucît susține validitatea acordurilor internaționale anterioare pe care Grecia le consideră caduce.

După publicarea comunicatului americano-turc a reieșit că cei care pronosticaseră eșecul convorbirilor americano-grecești nu se înșelaseră. De altfel și din declarația premierului grec a reieșit bilanțul negativ al convorbirilor : Papandreu a arătat într-adevăr că el se opune conversațiilor bilaterale cu Turcia. „Atîta timp cît există O.N.U. ca mediator oficial — a spus el referindu-se la rolul Organizației Națiunilor Unite în criza cipriotă — nu văd nici un motiv pentru a stabili alte contacte". Papandreu a reafirmat că punctul de vedere al Greciei constă în sprijinirea dreptului Ciprului la independență în baza Cartei O.N.U. Acordurile de la Zürich și Londra, a spus premierul grec, „au fost în realitate abolite", proba în acest sens constituind-o existența unei forțe a O.N.U. în Cipru. Ca urmare a hotărîrii Consiliului de Securitate în această privință, a adăugat Papandreu, „acordurile nu mai există".

Punctul de vedere turc se deosebește radical de cel al Greciei. După convorbirile de la Washington primul ministru al Turciei, Inönü arăta că țara sa e favorabilă unor tratative directe cu Grecia în vederea soluționării problemei cipriote, și că eventuala unire a Ciprului cu Grecia nu ar putea fi decît parțială, o parte a teritoriului insulei urmînd în acest caz să revină Turciei.

Partea grecească refuză însă organizarea unor asemenea tratative, întrucît aceasta ar însemna îndepărtarea guvernului cipriot din discuții. Comentatorul ziarului francez *Le Monde* scria că asemenea tratative „ar însemna, în fapt, recunoașterea implicită a dreptului Turciei, drept contestat de Grecia, de a interveni direct în soluționarea unui conflict privind Ciprul, care încă este un stat independent și suveran".

Convorbirilor de la Washington le-au urmat cele anglo-turce de la Londra și franco-grecești de la Paris. După cum se afirmă, obiectivul cercurilor conducătoare engleze l-ar constitui convocarea unei conferințe la nivel înalt cu participarea Angliei, Greciei și Turciei. În privința întrevederilor de la Paris, mulți și-au pus cu interes întrebarea dacă inițiativele franceze vor reuși să ducă la realizarea unui compromis.

Faptul că și în actuala etapă a tratativelor principalele puteri occidentale au acționat separat în discuțiile pe care le-au avut cu primii miniștri ai Greciei și Turciei a reținut interesul comentatorilor internaționali. Scoțind în evidență acest fapt, corespondentul din Washington al ziarului *Times* consideră că pentru „administrația americană, orice soluție acceptabilă Turciei sau Greciei nu ar avea sprijinul Națiunilor Unite, întrucît aceasta presupune că Ciprul va înceta de a fi o națiune independentă". Ziarul londonez atrage însă atenția că „orice soluție care ar pune capăt actualei structuri constituționale a Ciprului ar avea consecințe inevitabile pentru viitorul bazelor britanice din insulă, atunci cînd Washingtonul sugerează că N.A.T.O. ar putea prelua responsabilitatea lor".

Există, se pare, o serie de interese strategice, în afara celor politice, care determină cadrul deosebit în care se fac diferitele încercări de mediere din partea principalelor puteri occidentale. După cum relatează unele ziare, Turciei și Greciei li s-ar fi făcut promisiuni economice în cazul acceptării luării în considerație a unor sugestii americane cu privire la reglementarea problemei cipriote. În același timp, celor două state li s-ar fi făcut și unele propuneri de ordin strategic. Potrivit ziarului *Combat*, celor două state li s-ar fi oferit o participare mai largă, și mai puțin costisitoare, la propusa forță nucleară multilaterală a N.A.T.O. Se știe însă că Anglia se opune proiectelor americane și are propriile sale planuri în această problemă. Diplomația engleză se teme de urmările pe care le-ar avea aderarea unor state mediteraneene la proiectele americane întrucît constituirea forțelor nucleare multilaterale ale N.A.T.O. ar afecta în mod serios pozițiile deținute de Anglia în Cipru și în întreaga această zonă geografică.

Faptul că problema cipriotă e complicată prin încercările de a lua în considerare alte interese decît cele ale comunităților cipriote întîrzie în mod fatal reglementarea atît de așteptată. Absența reprezentanților populației cipriote de la una sau alta din fazele tratativelor constituie de asemenea un factor de întîrziere și complicare a problemei. Președintele Ciprului, arhiepiscopul Makarios, a subliniat acest lucru declarînd recent : „Chiar dacă ar fi fost posibilă realizarea unui acord complet de soluționare a problemei cipriote între guvernele Greciei și Turciei, populația cipriotă nu s-ar fi considerat legată de el".

Această declarație scoate în evidență odată în plus necesitatea ca tratativele în această spinoasă problemă să se desășoare în cadrul fixat prin deciziile Consiliului de Securitate și cu participarea interlocutorilor firești : reprezentanții celor două comunități.

Eugen PHOEBUS

De la porumbeii poștali la sateliți

Mijloacele de informare cresc în lume în mod vertiginos. Pe glob apar astăzi zilnic 300 milioane exemplare de ziare, oamenii ascultă la 400 milioane aparate de radio și privesc ecranele a 130 milioane televizoare, în 80 țări acționează 155 agenții de informații și de presă.

Cu toate acestea, 70 la sută din populația globului, și anume cea care trăiește în Africa, Asia și țările latino-americane suferă de lipsă de informații. Din numărul total de cotidiene din lume apar în Europa 38 la sută, în America de Nord 23 la sută, în timp ce în Africa, America Latină și Asia luate la un loc numai 25 la sută. În Marea Britanie un exemplar de ziar revine la doi locuitori în timp ce în Africa și în India, un exemplar de ziar revine abia la 100 persoane.

Pentru a se realiza legături la distanțe mari se folosesc în prezent sateliții artificiali ai Pămîntului. Totuși, nici porumbeii poștali nu și-au pierdut pe deplin importanța. Astfel, agenția Reuter, care transmite în prezent știri prin intermediul satelitului american Telstar, pentru a trimite rapid fotografii și negative, folosește în continuare porumbeii. Mai ales în perioada de vîrf a transportului, porumbeii sînt apreciați ca foarte utili, pentru că asigură transportul cu o viteză mai mare decît cea a automobilului.

meile se sucesc și se răsucesc, dar săpăliga saltă, înaintînd mereu...".

Într-o țară lipsită de exploatări miniere și fabrici, într-o țară în care ocupația de bază a populației este agricultura, săpăliga indică nivelul de dezvoltare a economiei și constituie cel mai elocvent simbol al înapoierii coloniale.

Popor de agricultori, mînuitorii săpăligei se războiesc neîncetat cu teribilul flagel care se numește — foametea. Alimentația de bază o constituie „mpua" (turta de mălai), dar suprafețele de porumb cultivate în mod primitiv ca și cele 5 000 de tone de orez recoltate anual, chiar dacă adăugăm la ele ceva patate (cartofi dulci) și manioc, nu pot hrăni pe toți cei 3 milioane de locuitori ai țării.

Restul culturilor, tipice coloniilor de la tropice — arahide, bumbac, tutun și ceai, sînt destinate producției pentru export. Este de reținut faptul că plantațiile de ceai (11 000 ha) și tutun (68 000 ha) — culturi cu valoare mai mare, aparțin colonialiștilor europeni. Pentru că în Malawi există și europeni : 9 400 la... 3 milioane de negri ! Veniturile acestor 9 400 de locuitori cu piele albă întrec însă în totalitatea lor pe cele obținute de cele 3 milioane de concetățeni ai lor cu piele neagră...

O cincime a țării Malawi este acoperită de apele lacurilor. O altă cincime de copacii pădurilor. Pe povîrnișurile munților, dincolo de 600 metri altitudine, cresc arbori cu esență prețioasă : teakul, mahonul rhodesian și o specie de cedru utilizat în construcții. Dar exploatările forestiere, se înțelege, aparțin tot albilor.

Industria, dacă se poate numi așa, concentrată în regiunea Blantyre-Limbe, se reduce la manufacturi de prepararea ceaiului și tutunului, la mici fabrici de săpun și de mobilă, la o manufactură de croitorie (la Lilongwe), la un atelier de montat biciclete, la un atelier de pături. Se prevede ca abia în anul 1968 să intre în funcțiune o mare întreprindere industrială și anume o fabrică de zahăr cu o producție anuală de 40 000 tone.

Într-un raport al Oficiului Colonial, datînd din 1957, sînt semnalate ca existînd în subsolul țării Malawi nu mai puțin de 38 de minerale diferite printre care columbit, titan, bauxită, aur etc. Pînă acum însă nici unul din aceste minerale n-a văzut lumina soarelui, deoarece pe întregul teritoriu al țării nu există nici măcar o singură exploatare minieră, în timp ce zeci de mii de locuitori din Malawi sfredelesc adîncurile Rhodesiei de sud și de nord, Republicii Sud-Africane și chiar ale Congo-ului.

...Dondo, nod de cale ferată pe linia Salisbury (capitala Rhodesiei de sud) — Beira (port principal în Mozambic). De aici, de pe teritoriul coloniei portugheze, se bifurcă o linie spre lacul Nyassa. Din mica gară pornesc zilnic două trenuri ale aceleiași societăți — Mtandizi. Unul spre vest, transportă muncitori din Malawi, recrutați de Mtandizi (Comisia pentru furnizarea mîinii de lucru indigene din Rhodesia) și altul spre nord, cu care se reîntorc în patrie, după ani de emigrație, muncitorii din Malawi.

În așteptarea trenurilor, strînși în jurul focurilor deasupra cărora clocotește în oale obișnuita fiertură de porumb, și unii și alții îți apar după înfățișare la fel de săraci, la fel de flămînzi. Cei ce și-au risipit munca cu anii pe meleaguri străine n-au agonisit mai nimic. Salariul primit pentru truda lor în adîncurile întunecate ale pămîntului sau sub soarele fierbinte de pe plantații abia le-a ajuns să-și țină viața și forța de muncă. După cum se știe, în Rhodesia sau în Africa de sud un muncitor negru primește de 10 ori mai puțin decît un muncitor alb ! Se întorc acum în țară mai săraci decît au plecat, cu puterile secătuite. Alții vin să le ia locul pentru că pămîntul roditor al patriei, lucrat doar cu săpăliga, nu-i poate hrăni pe toți.

Sînt 160 000 peste hotare. 160 000 care își părăsesc familiile luînd drumul pribegiei cu speranța că mîinile lor harnice le vor aduce o schimbare în viața mohorîtă și flămîndă de toate zilele. Cînd se reîntorc, nevestele tinere au îmbătrînit demult, pruncii lăsați în urmă sînt acum flăcăi în toată puterea cuvîntului. Au îmbătrînit și ei, cei plecați de tineri. Au muncit din greu, au reușit să scape cu viață, dar mizeria continuă să se țină scai. Întorși în patrie flămînzesc ca și înainte...

Aceasta este tragedia țării Malawi ! Aceasta este moștenirea întunecată pe care cele trei sferturi de veac de asuprire colonială o lasă în urma sa !

În Rhodesia de sud, la 3 milioane de negri sînt 215 000 de albi. În Malawi tot la 3 milioane de negri — doar 9 400 de albi. În Rhodesia de sud albii stăpînesc bogate mine de aur, fier, crom, azbest, antimoniu, nichel, cărbuni și multe altele. În Malawi albii posedă numai plantații de ceai și tutun. Brațele de muncă prisosesc aici. Dincolo, ele nu sînt de ajuns. Soluția : Federație !

Astfel a luat ființă în 1953, cu toată împotrivirea popoarelor subjugate, monstruosul hibrid colonialist denumit Federația Rhodesia-Nyassaland. Sub steagul acestui organism administrativ al rasiștilor albi — cu președinte de „stat" și prim-ministru — s-au unit 300 000 de albi din Rhodesia de sud, Rhodesia de nord și Nyassaland, pentru a exploata împreună 8 milioane de negri.

Răspunzînd cîtorva coloniști albi care au argumentat în 1957 că Federația s-ar putea lipsi de Nyassaland, dat fiind sărăcia acestei țări, Garfield Todd, fostul prim-ministru al Rhodesiei de sud, sublinia : „Acesta este un mod de a gîndi superficial. Federația va avea nevoie de mîna de lucru care există în Nyassaland. Și dacă Nyassalandul iese din Federație, atunci africanii din Rhodesia de nord vor cere același lucru" (*Times* — 22 noiembrie 1957).

Ce a însemnat pentru Nyassaland cei zece ani de stăpînire a rasiștilor albi federalizați ?

Venitul anual pe cap de locuitor al populației din Malawi abia ajunge la 50 de dolari. Și dacă se scade din total partea ce le revine plantatorilor albi, atunci mijloacele de subzistență ale locuitorilor negri se reduc mult sub plafonul amintit mai sus. Federația nu numai că n-a ridicat nivelul de viață al populației Nyassalandului, ci dimpotrivă, l-a coborît. Iar atunci cînd, în 1959, poporul Malawi n-a mai putut îndura foametea și mizeria, de la Salisbury au fost trimise trupe federale pe calea aerului pentru a se răfui în mod sălbatic cu cei nesupuși. La 24 februarie 1959, zi care s-a înscris cu litere de sînge în istoria zbuciumată a țării Malawi, poliția colonială a deschis focul, în localitatea Chileka, asupra mulțimii dezarmate ce manifesta pașnic împotriva arestării unor militanți de frunte ai populației negre. Colbul ulițelor a fost stropit din belșug cu sînge, făcînd să se reverse cupa răbdării poporului împilat. Reușind să captureze un transport de puști și revolvere, adus în țară în vederea stîrpirii cîinilor turbați, africanii s-au înarmat răspunzînd gloanțelor cu gloanțe. Tulburările s-au extins apoi în întregul Nyassaland și apoi mai departe în Rhodesia. Speriate de întorsătura evenimentelor, autoritățile federale au decretat mobilizarea așa-numitelor „trupe teritoriale" din Rhodesia (formațiuni militare ale coloniștilor albi) și le-au trimis în Nyassaland însoțite de tancuri și aviație cu reacție. Cu ajutorul armelor, rasiștii de la Salisbury au „pacificat" Nyassalandul. Zeci de indigeni și-au pierdut viața cu acest prilej, sute și sute au fost aruncați în închisori. Dar sacrificiul lor n-a fost zadarnic.

Peste Malawi s-a ivit „Kawaka"!

În limba locală zorile se numesc „Kawaca". Acest cuvînt este de mult timp lozinca luptătorilor pentru libertatea țării Malawi. Astăzi, peste pămîntul patriei lor s-a ivit „Kawaca", mai strălucitoare, mai veselă decît în orice zi. Malawi intră în familia statelor africane independente. Lupta de decenii a poporului Malawi a ieșit victorioasă. Această luptă a fost condusă începînd din 1944 de Nyassaland Africain Congress, partid dizolvat în urma evenimentelor din februarie-martie 1959. Locul lui a fost luat de Malawi Congress Party, înființat în septembrie 1959 de activiștii vechiului partid în frunte cu dr. Hastings Kamuzu Banda. Doctorul Banda și alți lideri politici ai populației negre au fost întemnițați și ei în 1959, dar datorită sprijinului larg de care se bucură partidul lor în rîndurile poporului, autoritățile au fost nevoite pînă la urmă să-i pună în libertate.

Alegerile pentru Adunarea legislativă, din august 1961, cu tot caracterul lor restrîns, datorită legii electorale în vigoare, a dat cîștig de cauză lui Malawi Congress Party, care a obținut 23 de locuri din 28, cu 99 la sută din voturile exprimate pentru primul colegiu (la primul colegiu au votat 106 095 electori, la al doilea 4 337 electori). United Federal Party al rasiștilor federali n-a obținut decît 5 mandate, și acestea la al doilea colegiu (unde au votat în general numai albii).

Ca urmare a tratativelor de la Londra din noiembrie 1962, în cursul cărora reprezentanții Nyassalandului s-au pronunțat cu hotărîre pentru ieșirea din Federație, trei luni mai tîrziu, la 1 februarie 1963, în centrul administrativ al țării, orașul Zomba, lua ființă un guvern african condus de dr. Hastings Banda.

Hotărîrea Nyassalandului de a ieși din Federație a dus la prăbușirea acestui organism colonialist. În decembrie 1963, Federația Rhodesia-Nyassaland a încetat oficial să mai existe.

Reluîndu-și vechiul nume de Malawi, țara de pe țărmul marelui lac african Nyassa pășește, la 6 iulie, cu încredere pe calea libertății.

I. CRĂCIUN

Convorbire cu

Prof. Cecil Frank POWELL

Laureat al Premiului Nobel

ŞTIINŢA ÎN FOLOSUL OAMENILOR

Personalitate proeminentă în lumea ştiinţei contemporane, C. F. Powell este de mulţi ani titularul catedrei de fizică experimentală la Universitatea din Bristol. Născut la 5 decembrie 1903 la Tonbridge, comitatul Kent, C. F. Powell a absolvit cursurile facultăţii de fizică de la Cambridge, desăvîrşindu-şi apoi pregătirea în laboratorul Cavendish, sub îndrumarea savanţilor Rutherford şi C. T. R. Wilson. Prima sa mare descoperire — o metodă care a constituit apoi una dintre cele mai importante tehnici folosite pentru măsurarea fasciculelor particulelor de mari energii — datează din anul 1928, cînd C. F. Powell avea doar 25 de ani. Cercetările ulterioare ale prof. Powell şi colaboratorilor săi au dezlegat noi taine, cea mai importantă dintre ele fiind descoperirea mezonilor pi, care a constituit fundamentul întregii dezvoltări a fizicii moderne a marilor energii.

Lucrările profesorului Powell s-au bucurat de o recunoaştere universală, numeroase academii de ştiinţe şi universităţi atribuindu-i cele mai înalte distincţii. În 1947 primeşte Premiul Vernon Boys al Societăţii de fizică londoneze ; în 1949 este ales membru la Royal Society (decernîndu-i-se medalia Hugues, iar în 1961 medalia Regală). În 1950 prof. C. F. Powell devine laureat al Premiului Nobel.

Prof. C. F. Powell a consacrat o mare parte a activităţii sale stimulării colaborării internaţionale a oamenilor de ştiinţă. Alături de Albert Einstein şi Bertrand Russell, el a avut un rol hotărîtor în fondarea mişcării Pugwash ; în 1957 a devenit preşedinte al Federaţiei Mondiale a Oamenilor de Ştiinţă.

Noi descoperiri în structura materiei
Rolul radiaţiilor cosmice în cunoaşterea Universului
Impresii despre poporul şi cultura Romîniei

Cele cîteva zile petrecute de prof. C. F. Powell în capitala ţării noastre, cu prilejul sesiunii Comitetului executiv al F.M.O.S., ne-au permis o mai lungă discuţie în cursul căreia l-am solicitat să ne împărtăşească opiniile asupra unor probleme de mare actualitate.

Dată fiind strînsa legătură pe care lucrările sale o au cu unele dintre cele mai moderne ramuri ale fizicii nucleare, l-am rugat pe prof. C. F. Powell să ne spună care este rolul particulelor de mare energie în cunoaşterea structurii materiei ?

— În acest domeniu ne aflăm, în momentul de faţă, într-un stadiu foarte interesant şi important care ne va ajuta să cunoaştem din ce în ce mai profund structura lumii. Cu o sută sau cu o sută cincizeci de ani în urmă, s-a descoperit că materia este formată din atomi. Vechile speculaţii ale atomiştilor greci au fost astfel aşezate pe baze ştiinţifice reale. Acest lucru s-a înfăptuit cu ajutorul chimiei. De vreo 60 de ani încoace a devenit posibilă cercetarea atomilor individuali. Pînă atunci, se credea că nu se poate cunoaşte structura unui atom, că atomii sînt de necercetat. Dar o dată cu descoperirea radioactivităţii s-a obţinut un instrument cu ajutorul căruia se poate pătrunde structura atomilor, astfel că am început să ne întrebăm din ce sînt formaţi aceşti atomi. S-a văzut că structura lor conţine un nucleu înconjurat de electroni. Diferitelor feluri de atomi li s-au atribuit anumite scheme ordonate (ordered scheme). Toţi atomii aveau în principiu o structură anumită : un nucleu şi unul sau mai mulţi electroni ; în funcţie de numărul electronilor s-a considerat că există diferite feluri de atomi. Apoi a apărut interesul faţă de nucleu ; din ce este formată această părticică atît de mică a materiei ? S-a descoperit că este formată din protoni şi neutroni. După aceea, ştiinţa s-a întrebat ce-i ţine pe aceşti protoni şi neutroni strînşi laolaltă în nucleu, într-un sistem atît de unit. Prin intermediul lucrărilor fizicianului japonez Yukawa, am ajuns la ideea că trebuie să existe anumite particule în natură care să determine un schimb între protoni şi neutroni. În ultimii 15—20 de ani, am descoperit sute de aşa-numite particule elementare care trăiesc un timp foarte scurt. Pînă anul trecut, aceasta părea, la rîndul ei, o problemă de nedezlegat, deoarece se părea că nu există nici o legătură între particulele respective. Dar acum, în ultimele luni, dintr-o dată, acestea s-au integrat şi ele în schemele ordonate. Aceste particule, între care se părea că nu există nici o legătură, au devenit parte integrantă a aceleiaşi scheme. Şi în momentul de faţă ne aflăm, în ceea ce priveşte studiul particulelor elementare, în acelaşi stadiu în care eram pe vremea lui Mendeleev în ceea ce priveşte studiul atomilor, cînd s-a descoperit că diferiţii atomi pot fi aranjaţi într-o anumită ordine pe un tabel periodic. Ne aflăm pe pragul unor mari descoperiri în domeniul particulelor elementare !

În continuare, prof. C.F. Powell ne vorbeşte despre radiaţiile cosmice al căror rol în înţelegerea imaginii noastre despre Univers constituie una dintre cele mai recente descoperiri ale fizicii moderne.

— Problema este extrem de importantă şi foarte interesantă. Ieşind în spaţiu în afara atmosferei, găsim un strat foarte subţire format din aceste particule. Mult timp, problema a fost de a şti de unde vin aceste particule şi prin ce procese dobîndesc marea lor energie. În ultimii ani s-a arătat că unele din aceste radiaţii, radiaţiile cu energia cea mai mare, particulele cu cea mai mare energie trebuie să vină dintr-o altă galaxie, trebuie să vină din altă parte decît din sistemul nostru stelar. Aceasta a fost multă vreme o afirmaţie discutată, deoarece noi nu puteam fi siguri că ele nu au fost întotdeauna generate de către, să spunem, o supernova din galaxia noastră ; puteau să apară dintr-o supernova, apoi să se propage în interiorul galaxiei noastre şi, eventual, să atingă pămîntul. Dar acum noi ştim că acestea sînt particule de o atît de mare energie, încît nu pot fi conţinute de cîmpul magnetic al galaxiei, deci trebuie să vină din afară. E posibil (aceasta este o ipoteză foarte interesantă şi stimulativă) ca, din moment ce sînt atît de slab deviate cînd trec prin galaxia noastră, direcţiile acestor particule de mare energie să ne dea indicaţii asupra provenienţei lor din Univers. În prezent, această problemă are o importanţă esenţială pentru dezvoltarea fizicii şi a cunoştinţelor noastre cosmologice.

— Această descoperire a fost făcută cu ajutorul sateliţilor artificiali ?

— Nu, aceste particule de foarte mare energie sosesc foarte rar ; doar cîteva din ele pe fiecare km pătrat în fiecare an. Astfel încît trebuie să dispunem de mijloace detectoare răspîndite pe aproape 50 km pătraţi pentru a le putea descoperi. Ele apar din cînd în cînd şi doar cu greu se poate distinge, într-o distribuţie de electroni secundari, de unde vine particula primară. Astfel, această veche poveste a originii razelor cosmice este asemănătoare întîmplării celor doi călăreţi şi a scutului din *Don Quijote*. Se spune, de obicei, că ele vin de la Soare, sau din galaxie, sau din afara galaxiei. Radiaţiile cosmice de energii joase vin de la Soare, şirul de raze cosmice intermediare vin dinăuntrul galaxiei, din supernovae, iar partea cu cea mai mare energie vine din spaţiile extragalactice. În felul acesta, fiecare a avut dreptate în felul său !

Am dorit să cunoaştem părerea interlocutorului nostru despre rolul ştiinţei şi al omului de ştiinţă în ce priveşte problemele majore ale lumii contemporane şi despre colaborarea internaţională a savanţilor.

— Ştiţi că ne aflăm în plină revoluţie tehnico-ştiinţifică, trăim în mijlocul unor mari transformări ale societăţii omeneşti datorită aplicării ştiinţei în cele mai diferite domenii de activitate. Ştiinţa a ajuns să reprezinte în momentul de faţă o forţă uriaşă. În primul rînd problema principală care stă în faţa ştiinţei este problema menţinerii păcii. În acelaşi timp, mai e o altă problemă ; şi anume aceea decurgînd din situaţia în care aproape jumătate din populaţia globului este subnutrită, decimată de boli şi duce o viaţă de mizerie. Ştiinţa este un instrument foarte important care poate contribui la schimbarea acestei situaţii. La sesiune am discutat problema or-

ganizării unui simpozion pentru a se studia foarte serios diferitele aspecte ale ajutorului acordat țărilor în curs de dezvoltare.

Noi ne angajăm din ce în ce mai mult în colaborări internaționale. Unii dintre colegii mei de la Bristol fac experiențe cu fotoemulsii nucleare (descoperitorul acestui procedeu de mare însemnătate pentru fizica actuală este prof. Powell, n.n.) de la marele accelerator al C.E.R.N. de la Geneva (Centrul European de Cercetări Nucleare din a cărui conducere prof. Powell face parte).

Cred că este foarte important să promovăm schimburile în domeniul științei și contactele între savanți. Acesta este un mijloc foarte bun de a contribui la realizarea întăririi înțelegerii internaționale, deoarece oamenii se cunosc și înțeleg mult mai bine atunci cînd lucrează împreună în probleme comune. Eu sper să văd cît mai mulți tineri romîni în Anglia și cît mai mulți tineri sau chiar oameni în vîrstă de la noi în Romînia, lucrînd la proiecte comune.

În legătură cu sesiunea F.M.O.S. de la București, prof. Powell ne-a spus :

— Știți că Federația reprezintă organizațiile afiliate și se întrunește sub forma unui consiliu executiv la un an sau la doi ani. Aceasta este o împrejurare deosebit de importantă pentru noi căci avem posibilitatea de a discuta politica noastră comună și de a stabili care sînt mijloacele cele mai eficace pentru a contribui la atingerea țelului principal al Federației, a face ca știința să fie folosită numai în scopul îmbunătățirii vieții oamenilor de pretutindeni. Sîntem dornici de a contribui la menținerea păcii, de a pune știința în serviciul oamenilor, — probleme de importanță uriașă.

Deși a petrecut doar trei zile în Romînia, prof. Powell a cules numeroase impresii din care ține să ne comunice :

— Desigur nu mă pot socoti un bun cunoscător, dat fiind timpul extrem de scurt pe care l-am avut la dispoziție, dar atunci cînd mergi pe stradă într-un oraș surprinzi aspecte foarte revelatoare. Și trebuie să vă spun că mi-am format o impresie foarte bună despre poporul dv., despre cultura dv., despre gustul public. Tineretul dv. arată foarte vesel și mulțumit, plin de încredere în viitor. Am aflat cîte ceva și despre sistemul dv. de învățămînt și cred că este foarte bine că o proporție atît de mare de tineri, — și o proporție în continuă creștere — este educată la un nivel atît de înalt. Cred că acesta este un lucru foarte bun, iar ceea ce se face în țara dv. în acest domeniu este foarte bine. Sînt sigur că în viitor veți dobîndi noi rezultate și va și mai bine. Dar pentru un observator ocazional, așa cum sînt eu, îmi pare că treaba merge foarte bine și acum.

Despărțindu-ne, prof. C. F. Powell ne-a spus :

— Oamenii de știință trebuie să-și dedice în continuare eforturile înfăptuirii dezarmării generale și totale în interesul păcii mondiale și folosirii științei spre binele umanității.

Cristian POPIȘTEANU

Al IV-lea Congres medical al F.I.R.

Între 22 și 27 iunie Capitala țării noastre a găzduit cel de al IV-lea Congres medical internațional al Federației Internaționale a Rezistenților, a cărui temă principală a fost Etiopatogenia și terapeutica oboselii și îmbătrînirii premature. Acest Congres a fost organizat de F.I.R. în colaborare cu Comitetul foștilor deținuți antifasciști din Romînia. Ne-am adresat unor participanți la Congres care ne-au împărtășit cîteva impresii.

Consider Congresul o mare reușită, **ne-a spus prof. dr. Ettore Tibaldi, președintele F.I.R., vicepreședinte al Senatului italian.** Importanța sa constă nu numai în marele număr de participanți : 90 de medici și savanți din 19 țări europene și Statele Unite ale Americii. Remarc conținutul deosebit de interesant al comunicărilor, ceea ce va ajuta la identificarea mai precisă a diferitelor boli și va ușura tratamentul lor. Prin tematica lui, acest Congres depășește interesul pur științific și profesional. Federația Internațională a Rezistenților a fost creată cu scopul de a-i uni într-o deplină solidaritate morală pe toți luptătorii din Rezistență și pe toți cei care în loc să se plece în fața fascismului și rasismului s-au ridicat la luptă și au acționat pentru a reafirma continuitatea și inalienabilitatea valorilor supreme ale demnității umane. Sarcina federației este de a sprijini pe toți supraviețuitorii celei mai mari tragedii din istoria contemporană, ai unei perioade care sperăm că nu se va mai repeta niciodată. Congresul va permite foștilor combatanți să poată lupta mai eficace pentru realizarea aspirațiilor lor. În aceasta rezidă importanța deosebită a Congresului care a luat sfîrșit într-o atmosferă de deplină solidaritate.

În continuare, prof. dr. Ettore Tibaldi a subliniat ospitalitatea pe care a întîlnit-o în țara noastră, precum și satisfacția pe care i-a dat-o cunoașterea Bucureștiului. Sînt sigur că am asentimentul tuturor participanților la Congres exprimînd cele mai vii mulțumiri oficialităților romîne și diferitelor instituții care, asumînd sarcina unei munci atît de grele, au ajutat și au permis astfel realizarea reușitei depline a acestui Congres. Foarte scurtul timp liber de care am beneficiat nu mi-a permis să cunosc mai îndeaproape activitatea științifică medicală din țara dv. Vă asigur însă că realizările dv. pe plan medical sînt binecunoscute în străinătate.

Am mai fost în Romînia acum trei ani, **intervine Louis Fichez, secretarul Comisiei Medicale a F.I.R.,** și am avut prilejul să constat ospitalitatea specifică a acestui popor. Sînt realmente uimit de transformările pe care le-a suferit Capitala dv. îndeosebi în ce privește construcția de noi complexe. La tot pasul poți remarca avîntul deosebit pe care l-a luat reconstrucția Capitalei dv. în acești ani. Cît mai mulți francezi ar trebui să vină și să cunoască frumoasa dv. țară, pentru ca prietenia dintre poporul romîn și cel francez să devină și mai trainică. Cu mare plăcere voi reveni în Romînia.

Prof. D. F. Cebotariov, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale a U.R.S.S., relevînd înaltul nivel al actualei manifestări internaționale, a scos în evidență însemnătatea Congresului de la București care, ca și celelalte trei congrese ținute la Copenhaga, Moscova și Liège, a stabilit printr-o serie de cercetări și explorări funcționale unele măsuri în terapeutica oboselii și îmbătrînirii premature. Concluziile Congresului pun serviciile sănătății publice și securității sociale în fața necesității de a acorda o asistență crescîndă persoanelor a căror sănătate a avut de suferit de pe urma nefastei ocupații fasciste.

Nu pot să nu subliniez faptul că acest Congres a fost organizat la un nivel tehnic superior, și aceasta în primul rînd datorită sprijinului gazdelor, **ne-a spus dl Jean Toujas, secretarul general al Congresului.** Desfășurarea lucrărilor reprezintă un real succes atît în ce privește concluziile științifice care s-au tras cît și în privința legăturilor care s-au stabilit cu acest prilej între medicii din diferitele țări ale lumii. Important este ca la asemenea întîlniri internaționale să fie atrase cît mai multe țări. În felul acesta, printr-un schimb fructuos de păreri se poate ajunge la concluzii folositoare pentru științele medicale și la o mai bună cunoaștere între popoarele din lumea întreagă. Am petrecut zile deosebit de plăcute în mijlocul prietenilor romîni. Duc cu mine amintirea unui oraș minunat, cu oameni harnici și prietenoși care sînt animați de dorința ca toate popoarele lumii să trăiască în bună înțelegere și pace.

R. G.

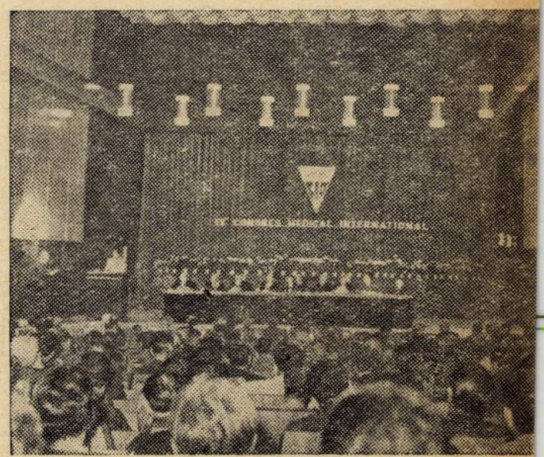

Prof. dr. M. POLLARD

The World Society of Gastroenterology

„Realizările în medicină, titlu de mîndrie pentru Romînia"

Întrevederea avută cu dr. M. POLLARD — profesor la Universitatea din Michigan, S.U.A. — ne-a dat posibilitatea de a afla cîteva date despre activitatea Societății internaționale de Gastroenterologie, *al cărei trezorier este, și de a-i cunoaște opiniile asupra școlii medicale românești.*

The World Society of Gastroenterology — *ne spune prof. Pollard* — datează din anul 1935, cînd, la o reuniune ținută la Bruxelles, medicii acestei specialități au decis să creeze un cadru permanent schimburilor lor științifice. Societatea internațională de Gastroenterologie a cunoscut o amplificare a activității în ultimii ani, astfel încît actualmente ea reunește 42 de societăți naționale din întreaga lume. Sediul Secretariatului permanent, cu care societățile din fiecare țară participantă la World Society of Gastroenterology sînt într-un strîns contact, este la Londra. Ceea ce urmărim în activitatea Societății noastre este stimularea dezvoltării științifice, realizarea în acest scop a unei folositoare colaborări internaționale a specialiștilor și cercetătorilor din medicină, a căror îndatorire supremă este de a-i ajuta pe oameni să fie mai sănătoși.

După ce ne-a vorbit despre preocupările specifice ale societății, savantul american ne-a comunicat care au fost principalele manifestări internaționale organizate în ultimii ani:

Primul Congres mondial de Gastroenterologie *(de ale cărui lucrări prof. Pollard s-a ocupat personal întrucît a avut mulți ani calitatea de președinte al Asociației americane de Gastroenterologie)* s-a ținut în 1958 la Washington, iar al doilea la München, în urmă cu doi ani, ambele cu participarea reprezentanților medicinei românești.

Următorul Congres este prevăzut pentru septembrie 1966, în capitala Japoniei.

Despre unele institute medicale din țara noastră, prof. Pollard ne-a spus:

Mărturisesc că am avut privilegiul de a fi putut observa situația medicinei în multe țări (în Europa, Extremul Orient, America Latină). Pot deci să spun cu certitudine că realizările medicale sînt un titlu de mîndrie pentru țara dv. Aș dori să explic care sînt impresiile mele de la fața locului, cu ocazia acestei prime vizite în România. Posedați o adevărată comoară științifică. Pe de o parte, aveți marea șansă de a fi pregătit o pleiadă de tineri care se dovedesc de pe acum specialiști de valoare, care își dedică forțele dezvoltării cercetărilor științifice medicale, iar pe de altă parte, dispuneți de o moștenire bogată. Ați avut personalități proeminente care au creat — ca profesori și conducători de spitale — o școală medicală de înaltă ținută.

Am constatat apoi că aveți o bază științifică foarte bine pusă la punct și că unele condiții și posibilități de cercetare sînt de-a dreptul excepționale. Întrucît așa stau lucrurile, mi se pare că de pe urma contactelor cu medicina românească nu pot rezulta decît realizări fructuoase. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în medicină există, după părerea mea, o ușurință de comunicare — și deci de colaborare — mai mare ca în orice alt domeniu. Gîndindu-se la viața și sănătatea oamenilor, specialiștii în medicină pun unii la îndemîna celorlalți rezultatele cercetărilor și descoperirilor lor. În această privință cred că avem un bun teren comun de acțiune cu România. Și cred de asemenea că este bine și necesar să intensificăm schimburile de oameni de știință, să putem vedea mai mulți cercetători lucrînd în laboratoarele colegilor lor, să avem la îndemînă într-un mod cît mai rapid și direct sintezele științifice la care ajungem unii sau alții.

Înainte de a ne despărți, prof. Pollard a subliniat:

Așa după cum am avut posibilitatea de a-l cunoaște, poporul romîn este deosebit de activ, muncitor și cu dorința evidentă de a dezvolta economia țării. Găsesc că acesta este cel mai bun fundament pentru ca resursele și natura de care dispuneți să fie bine puse în valoare. România este o țară în ascensiune atît în domeniul științei, cît și al industriei.

C. P.

SPECIALIȘTI ROMÎNI la congrese științifice internaționale

Recent au avut loc în Franța congresele a două importante organizații tehnico-științifice internaționale: reuniunea generală a Comisiei electrotehnice internaționale (C.E.I.) la Aix-les-Bains, și sesiunea Conferinței internaționale a marilor rețele electrice (C.I.G.R.E.) la Paris.

Reuniunea de la Aix-les-Bains a ales pe academicianul Remus Răduleț, conducătorul delegației române, președinte al Comisiei electrotehnice internaționale. În noua calitate ce i-a fost încredințată, acad. Răduleț a participat și la sesiunea C.I.G.R.E.

— La reuniunea de la Aix-les-Bains, ne-a declarat acad. R. Răduleț, **țara noastră a fost reprezentată prin 13 specialiști care au participat la activitatea majorității celor 35 de comitete de specialitate ale Comisiei electrotehnice internaționale. Cîteva zeci de proiecte de Recomandări C.E.I., la a căror elaborare am participat — fie pe loc, fie în scris, încă din țară —, au fost acceptate de conducerea C.E.I. pentru a fi supuse votului țărilor membre. Aceasta îmbogățește considerabil activitatea comisiei, care publică anual pînă la 30 de astfel de recomandări.**

În colaborare cu Al. Timotin am prezentat Comitetului tehnic C.E.I. pentru mărimi și unități o lucrare de principiu, care privește mult discutatele probleme ale calculului cu mărimi și raționalizări în teoria electromagnetismului.

În calitate de președinte și delegat al C.E.I. am participat apoi la sesiunea C.I.G.R.E. (Conférence internationales des grandes réseaux électriques), organizație înființată din inițiativa C.E.I. și a cărei activitate privește probleme de calcul, proiectare, invenție și construcție în domeniul marilor sisteme electroenergetice.

Romînia a fost reprezentată la această sesiune care a întrunit peste 1 000 de specialiști, de o delegație condusă de prof. C. Penescu, membru corespondent al Academiei R.P.R. Delegația română a prezentat două comunicări. Dintre ele, una are ca obiect o nouă metodă de calcul a rețelelor electrice (ing. Paul Dimo, membru corespondent al Academiei R.P.R.) și a suscitat un interes deosebit, stîrnit atît de valoarea metodei, cît și de utilitatea ei față de complexitatea mereu crescîndă a acestor rețele. Cea de-a doua, a profesorului C. Penescu, privește noi tipuri de relee electrice studiate în țara noastră și caracteristicile lor de funcționare. Ambele comunicări au fost urmărite cu atenție deosebită de delegați.

A. I.

DESALINIZAREA APEI DE MARE

Între 14 și 15 iulie 1964, specialiști sovietici și americani se vor întîlni la Washington pentru a studia posibilitatea colaborării în problema desalinizării apei de mare cu ajutorul energiei atomice.

E. Knorre, observatorul științific al agenției A.P.N., a solicitat Comitetul de Stat pentru folosirea energiei atomice al U.R.S.S. să comenteze pentru revista LUMEA această chestiune.

Într-o măsură sau alta în multe țări din lume devine tot mai actuală problema „foamei de apă", datorită nu numai surselor naturale insuficiente, ci și sporirii numerice a populației, creșterii necesităților industriei. Aceasta — deși planeta noastră ar putea fi numită mai degrabă Ocean decît Pămînt, întrucît 70 la sută din suprafața ei o formează mările și oceanele.

Desalinizarea apei de mare prin distilare sau prin alte procedee preocupă de mult timp pe oamenii de știință și pe ingineri. În diferite țări, inclusiv în Uniunea Sovietică, pe Marea Caspică, funcționează instalații de desalinizare a apei, de diferite tipuri și cu diferite randamente. Pînă în prezent, toate aceste lucrări s-au desfășurat pe o scară relativ mică, deoarece apa potabilă obținută este prea costisitoare.

Dintre metodele cunoscute de desalinizare a apei, un deosebit interes îl prezintă, din punctul de vedere al folosirii reactorilor nucleari, procedeul vaporizării. Prin instalațiile pentru distilare se obține mare randament, dar ele au nevoie de o mare cantitate de energie termică și electrică. Bineînțeles că energia nucleară, care degajă uriașe cantități de căldură cu minime cheltuieli de combustibil, oferă perspective deosebit de promițătoare în această direcție.

Din punct de vedere economic este avantajoasă crearea unor instalații combinate care vor desaliniza apa de mare producînd totodată energie electrică. O astfel de instalație poate fi exploatată în regiuni îndepărtate, în pustiuri și în extremul nord, departe de rezervele naturale de cărbune sau de petrol.

Costul apei desalinizate depinde în mare măsură de randamentul instalației. Iată de ce este cît se poate de avantajoasă folosirea reactorilor cu mare putere termică (pînă la un milion și peste un milion de kW), deoarece în acest caz cheltuielile pentru echipare, deservire și protecție — se reduc simțitor. Capacitatea instalațiilor atomice pentru desalinizarea apei poate fi mult sporită, independent de puterea centralelor electrice respective. De altfel mărirea puterii acestora din urmă nu este recomandabilă, întrucît — în cazul unor avarii neprevăzute — înlocuirea lor cu alte surse în sistemul energetic este foarte dificilă, provocînd neajunsuri industriei. Instalațiile combinate pentru desalinizarea apei nu oferă însă acest risc, pentru că ele pot acumula surplusul de apă potabilă în rezervoare iar — în caz de nevoie —, îl se poate schimba regimul de funcționare. În afară de aceasta, în condițiile instalației combinate poate fi folosit, pentru desalinizarea apei, aburul la temperatură joasă, care altfel se elimină în atmosferă.

În comparație cu costul actual al obținerii apei potabile cu ajutorul instalațiilor mici și chiar mari, care funcționează pe bază de combustibil mineral, costul teoretic al apei obținute în instalații nucleare de foarte mare putere este destul de mic.

O stație de desalinizare echipată cu un puternic reactor ar putea concura foarte bine sistemele clasice de alimentare cu apă din surse naturale. Productivitatea unei mari instalații de desalinizare a apei ar putea fi de aproximativ 4 milioane tone pe zi. Această cantitate este pe deplin suficientă pentru a satisface necesitățile menajere și industriale ale unei regiuni cu o populație de 4 milioane de oameni. Cu o asemenea cantitate de apă pot fi irigate terenuri agricole cu un total de 1 300 kmp. Pentru comparație, e cazul să amintim că un fluviu cu un debit mare, de exemplu —, Volga, nu furnizează mai mult de 750 milioane tone de apă pe zi.

Potrivit unor calcule preliminare, o instalație dotată cu un reactor de un milion kW ar putea asigura funcționarea unei centrale electrice de 200 000 kW și ar produce sute de mii de metri cubi de apă potabilă pe zi, consumînd în acest timp numai 1 kg de uraniu-235.

O chestiune deosebit de importantă în etapa actuală este alegerea tipului de reactor atomic pentru instalațiile de desalinizare a apei: pot fi folosite tipurile de reactori existente, sau trebuie create altele noi?

Cercetările preliminare arată că pentru desalinizarea apei sînt cît se poate de potriviți reactorii termici cu neutroni lenți, dotați cu dispozitive de răcire cu apă, folosiți în prezent la centrale atomoelectrice industriale. Dar, pentru instalațiile foarte puternice, ei sînt destul de costisitori. De aceea, cei mai avantajoși și cu cele mai mari perspective în operațiile de desalinizare a apei par a fi totuși reactorii reproducători care funcționează pe bază de neutroni rapizi. În acești reactori are loc un proces de reproducere a combustibilului nuclear, o parte din uraniu transformîndu-se în plutoniu.

În Uniunea Sovietică au loc vaste cercetări în domeniul problemelor tehnice și de exploatare privind reactorii rapizi și, încă de pe acum, poate fi creat un reactor energetic industrial de o mare putere, cu neutroni rapizi.

Trebuie să subliniem că apa potabilă obținută cu ajutorul instalațiilor atomice de desalinizare a apei nu conține nici un fel de substanțe radioactive. Procesul desalinizării se desfășoară în așa fel încît apa nu vine în conctact direct cu zona activă a reactorului.

Oamenii de știință americani desfășoară de asemenea vaste cercetări în domeniul acestei probleme, studiază diferite scheme de instalații de desalinizare, de procese și metode de epurare, și au o bogată experiență în construirea de reactori puternici cu neutroni termici.

Desigur ar fi prematur să afirmăm că problema instalațiilor de desalinizare este rezolvată. Colaborarea dintre oamenii de știință sovietici și americani va contribui să se obțină cît mai curînd apă potabilă ieftină în orice cantități. De această apă au o foarte mare nevoie atît regiunile secetoase din Texas și California, Uzbekistan și Kara-Kum, Sahara și stepele Mongoliei, cît și marile centre industriale ca Londra, Roma, Manchester.

Coordonarea cercetărilor, unirea eforturilor unor state mari, ca Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, va contribui la rezolvarea acestei probleme de importanță vitală.

Știrea despre colaborarea dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite în domeniul folosirii pașnice a energiei atomice a fost primită cu viu interes în întreaga lume. La 14—15 iulie va avea loc la Washington o întîlnire a specialiștilor sovietici și americani pentru studierea în comun a problemelor științifice și tehnice legate de desalinizarea apei marine cu ajutorul energiei nucleare. Gîndirea științifică din ambele țări lucrează de cîțiva ani în această direcție. Schimbul de experiență va aduce, fără doar și poate, un mare folos.

A găsi metodele cele mai eficiente de desalinizare a apei marine înseamnă a soluționa o sarcină de importanță mondială. Calculele savanților sovietici arată că folosirea energiei nucleare va face soluționarea acestei sarcini cît se poate de realizabilă. Stațiunile de desalinizare care folosesc reactori de o mare capacitate calorică — de la un milion de kilovați în sus — pot să concureze cu succes cu alte surse moderne de alimentare cu apă.

Este semnificativ faptul că acordul de colaborare între specialiștii sovietici și americani în domeniul desalinizării apei marine a urmat după recentele declarații ale guvernelor Uniunii Sovietice, S.U.A. și Marii Britanii privind intențiile lor de a reduce producția de materiale fisionabile în scopuri militare și pentru orientarea acestor materiale în scopuri pașnice. Aceste declarații au fost, la rîndul lor, o urmare directă a încheierii Tratatului de la Moscova privind încetarea parțială a experiențelor nucleare, care a întărit în mare măsură încrederea internațională și a deschis calea spre alte acorduri.

Are loc un fel de reacție în lanț care face în prezent posibil ceea ce părea de neconceput în urmă cu cîtva timp. Aceasta este un tip de reacție în lanț care nu poate fi decît salutată de toți oamenii de bună credință din lume.

(Din Novoe Vremea)

Georgetown

Reportaj pe glob

Caraibile ! Marea Caraibilor ! Ceea ce impresionează în primul rînd este albastrul mării, de o nuanţă unică, celebrul „bleu caraibe". La cîteva sute de metri sub avion nu se vede decît această imensitate albastră — nici intensă, nici pală, cu dantelele de spumă ale valurilor molatice, leneşe, sclipind sidefiu în lumina orbitoare. Limpede, pură, apa permite ochiului să-i scotocească adîncurile pînă la 9—10 metri. Pe măsură ce avionul se apropie de continent, apa îşi pierde limpezimea, devine murdară, tristă, neprietenoasă. Şi-apoi, surprinzător de repede urmează verdele intens, tropical, neasemuitul verde amazon. Iată Guyana, jungla sa, misterele sale. Curios, plin de neastîmpăr, am pornit la dezlegarea lor.

Guyanezul — metisul celor şase rase

Avionul zboară peste un covor verde-închis iar vecinul meu de scaun, guyanez din New Amsterdam, aplecat spre fereastră — îmi arată punctele şi curbele de culoare luminoasă pe fondul întunecat.

Învăţător de profesie, domnul Robertson, pe care l-am cunoscut cu ocazia escalei de la Trinidad, îmi ţine un scurt curs de istorie.

...Primul explorator care a alcătuit o carte despre Guyana nu este de fapt Raleigh, aşa cum credea toată lumea, ci Antonio de Berreo, guvernator spaniol al Trinidadului pe care l-a interesat şi atras acest colţ al lumii. Aceasta s-a întîmplat în anul 1593, aproximativ un secol după Columb. Un an mai tîrziu i-au urmat englezii : Sir Dudley Robert, apoi Raleigh, împreună cu comandantul Keynis şi căpitanul Berry ; aceştia din urmă au coborît pe rîul Courantyne, actuala graniţă cu Venezuela. Atraşi şi ei de aceste meleaguri, olandezii s-au stabilit prin intermediul lui Abraham Van Père şi Compania olandeză Antilles în localitatea Bartica, la confluenţa rîului Essequibo şi Berbice, două din cele mai importante rîuri din Guyana. Locul denumit în olandeză Kijk-Over-Al, adică „Priveşte pretutindeni", a devenit monument istoric. Emigranţii olandezi alungaţi de la tejghelele lor din Brazilia s-au stabilit în anul 1662 la New Middle Burg situat pe rîul Pomerroon, înfloritor centru de prelucrare a zahărului. Cealaltă mare figură a epocii olandeze, Laurent Storm Van's Gravesande (1737—1772), secretar şi păstrător de registre al companiei, şi-a stabilit colonii în zonele de coastă şi în zonele celor trei rîuri, dezvoltînd aceste regiuni fără să neglijeze însă interiorul şi savanele din Rupunini, excelente pentru creşterea vitelor. Sub dominaţia olandezilor a înflorit şi comerţul cu sclavi negri.

Francezii au venit doi ani mai tîrziu, au construit Fort Dauphin la gura de vărsare a rîului Demerara şi oraşul Long-Champs, ulterior denumit Stabroek, strămoşul actualului Georgetown.

O dată cu anul 1796 au revenit şi englezii. În 1833, actul de abolire a eliberat sclavii care au părăsit ogoarele. Pentru a înlocui negrii răzvrătiţi, Coroana s-a adresat muncitorilor necalificaţi, denumiţi culi, din India, semnînd un contract de 5 ani. Mulţi s-au împămîntenit, devenind guyanezi. Apoi au urmat contracte cu portughezii şi chinezii. La toţi aceştia mai trebuie adăugaţi şi numeroşi metişi (11 la sută) care s-au născut din acest amestec de rase venite de peste mări şi indigenii, indienii americani aflaţi în interiorul ţării.

Sub avion unduieşte Essequibo, acest şarpe gălbui cu enorma sa gură de vărsare din care răsar patru insuliţe. Iată, în sfîrşit, ca o imensă tipsie, oraşul Georgetown, şi rîul Demerara, un firicel albastru-cenuşiu... mai departe o linie sinuoasă — rîul Berbice şi apoi New Amsterdam cu aglomeraţia lui... Rîurile care formează o parte din graniţele Guyanei nu se văd : mă refer la Courantyne, la graniţa cu Surinamul şi la Amakura, graniţa cu Venezuela. Încă un viraj şi am ajuns la vechiul aeroport Atkinson. Un autobuz ne poartă 20 de mile pe o şosea al cărei pămînt spălat de ploi căpătase o culoare roz-pal. Suburbiile oraşului, amplasate între pădure şi ocean, abundă în case de la începutul secolului, cu scările construite în exterior. De-a lungul şoselei apar şi vile simple, cu grădini, construite de către guvernul Jagan cu începere din 1953.

Iată şi oraşul : artere largi, străzi mărginite de canale deschise, case de lemn cu verande care oferă umbră trecătorilor grăbiţi şi hoinarilor fără ţel.

Pe o stradă din Georgetown

În descoperirea orașului Georgetown

Soarele te însoțește pretutindeni cu mirajul și feeria sa. Un mare și foarte frumos parc, cu uluitoare plante tropicale, revarsă valuri de parfumuri puternice, persistente. Lumina puternică îți dezvăluie o inimaginabilă gamă de culori

Și acum pe Main Street. Artera principală a orașului, străbătută la mijloc de un canal de evacuare a apelor, este largă, bine adăpostită sub șirurile de arbori groși *saman* și *flamboyant*. *Saman*-ul are o înfățișare originală : cu ramurile sale dezgolite de frunze, seamănă cu un spectru. Se pare de altfel că în limba ashanti *saman* înseamnă fantomă. Cît privește arborii de *flamboyant*, înfloriți ei sînt de-a dreptul o minune a naturii : verdele puternic al frunzișului pare stropit cu zeci și zeci de flori de un roșu violent. Main Street este mărginită de case cu aer provincial, împrejmuite de grădini, nu toate moderne și în mare parte din lemn, cu un etaj sau două. Grădinițele migălos îngrijite, adăpostesc plante rare. Aici întîlnești pensiuni pentru englezi bogați, restaurante și cabarete elegante.

Din liniștita Main Street înaintăm spre Water Street, arteră agitată și bogată, paralelă cu marea. Se spune că Water Street poate fi recunoscută cu ochii închiși numai după zumzetul său perpetuu și specific. Aici stau alături, discută sau se apostrofează vînzătorii și negustorii, agenții de voiaj, de import și export, docheri vînjoși cu mușchi proeminenți sub maiourile decolorate. Antrepozitele vechi și magazinele mici par strivite între construcțiile mari și moderne. Aici poți vedea negrese care-și împodobesc capul cu elegante *bandamas*, în fața tarabelor pline de felurite fructe tropicale, sau de clătite pregătite la plită mică... Puțin mai încolo, nuci de cocos în ciorchini care din timp în timp se stropesc cu apă pentru a fi menținute proaspete sub razele nemiloase ale soarelui. Sînt șugubețe aceste vînzătoare, iar observațiile lor ironice la adresa cumpărătorilor stîrnesc rîsul, atrag mușterii; în aceasta constă de fapt reclama. Lîngă ele, hindușii, așezați cu picioarele încrucișate, calmi dar perseverenți, expun legume.

Water Street este străjuită la un capăt de turnul Stabroek, drept, nobil, cu linie victoriană, iar la celălalt capăt de clădirea modernă a companiei Booker's, citadela capitalului din Water Street. Aici, încă din timpul sclavagismului, domnește dialectul talkie-talkie ; el reprezintă un amestec de engleză cultă, dialect londonez și provincial adaptate la accentul african. În spatele antrepozitelor curge rîul Demerara, pe care se află portul. Acesta, foarte bine utilat, adăpostește transatlantice elegante care vin sau pleacă spre Londra, cargouri care încarcă zahărul companiei Booker's, aluminiul companiei Reynolds sau orezul companiei Demerara Liverpool, lemnul green-heart, șlepuri încărcate cu diferite alte mărfuri avînd destinația Bartica, New Amsterdam, Mackenzie sau porturile fluviale din interior. Instalațiile companiei Booker's sînt ireproșabile. Toate firmele mondiale, începînd cu Lloyd Company și terminînd cu Grace Line din New York, fără să mai punem la socoteală liniile din Marea Caraibilor, își au aici agențiile lor.

La celălalt capăt al străzii se întinde vechiul cartier, ars în 1945 ; aici se înalță moderna și îndrăzneața clădire a companiei Booker's, contrastînd cu arhitectura colonială, cu balconașele din fier forjat, fațadele ornamentate și coloanele albe ale Muzeului local. La Muzeu poți să vezi o Guyană în miniatură cu istoria, geografia, fauna, flora și economia ei. La cîțiva pași se află catedrala în stil gotic, unică în felul ei și foarte bine pusă în valoare. Este din lemn, iar în 1892 a fost reconstruită pentru a treia oară. Drept acoperiș are niște plăci de aluminiu ondulat. Pe aceeași stradă este și sediul băncilor englezești și canadiene și al instituțiilor sociale.

Locul cel mai interesant din Georgetown este cartierul Stabroek, cu străzi largi și canale străbătute din loc în loc de stăvilare ; ai senzația că te afli pe coastele olandeze. Piața Stabroek, construită în 1880 din armătură de fier, domină împrejurimile cu fațada ei de cărămidă roșie și turnul ei central cu patru orologii și balcon ; un amalgam de culori, mirosuri tari, zgomote — într-un cuvînt piața.

În Georgetown mai întîlnești cartierele Lacytown, Campbellville, foburgul Kitty înfrumusețat de Queen's College, clădire modernă, o armonie de sticlă și lemn. Tot aci se află reședința guvernatorului, ascunsă într-un parc enorm.

Nu pot să nu amintesc și de grădina botanică și zoologică, creată în perioada 1879—1884 pe o veche plantație de zahăr. Ea întrunește exemplare din toată fauna și flora ecuatorială și tropicală : lotusul asiatic, baobabul african enorm (diametru 2,5 m), o variată gamă de bambus. Papagalii viu colorați stau alături de maneten, supranumit și „mama apelor", un mamifer ciudat care se hrănește cu vegetația rîurilor.

Freedom House din strada P.P.P.

Perpendiculară pe Main Street este cunoscuta Robbstreet. La nr. 41 al străzii se află sediul partidului de guvernămînt, Partidul popular progresist : *Freedom House*. Robbstreet este denumită acum P.P.P. Street. *Freedom House* adăpostește tipografia New Guyana Company și redacțiile săptămînalului *Thunder* (Tunetul), organ al partidului, publicației *Young Guyana*, aparținînd organizației de tineret P.Y.O. (Progres Youth Organisation) și organului sindicaliștilor din agricultură, *Gawa*. La etajul doi se află sediul organizației femeilor, Women's Progressive Organisation, și cel al tineretului militant. La etajul al treilea se află biblioteca și sala de ședințe.

Annibourne Neville îndeplinește funcția de secretar general al organizației de tineret și totodată pe aceea de redactor-șef la *Thunder*. Are în jur de 30 de ani. A vizitat Bucureștiul în 1952.

Neville ni se adresează : Prietenul nostru Claude Christian, devenit ministru de externe în 1962, a căzut victima mașinațiunilor puse la cale de uneltele firmei Booker's și alți potentați care-și îndeamnă oamenii să provoace tulburări. Sîntem gata să înfruntăm alegerile, în ciuda decepțiilor suferite în octombrie 1963... Organizația noastră de tineret a luat naștere în 1960. Pe lîngă nenumărați simpatizanți de toate naționalitățile, avem 5 000 membri care s-au angajat, la congresul din 1964, să contribuie la pregătirea poporului în vederea noilor alegeri. Nu este ceva nou. De altfel, în 1961, Comitetul Central al partidului a recunoscut oficial importanța acțiunii întreprinse de P.Y.O. pentru obținerea victoriei definitive. Celălalt

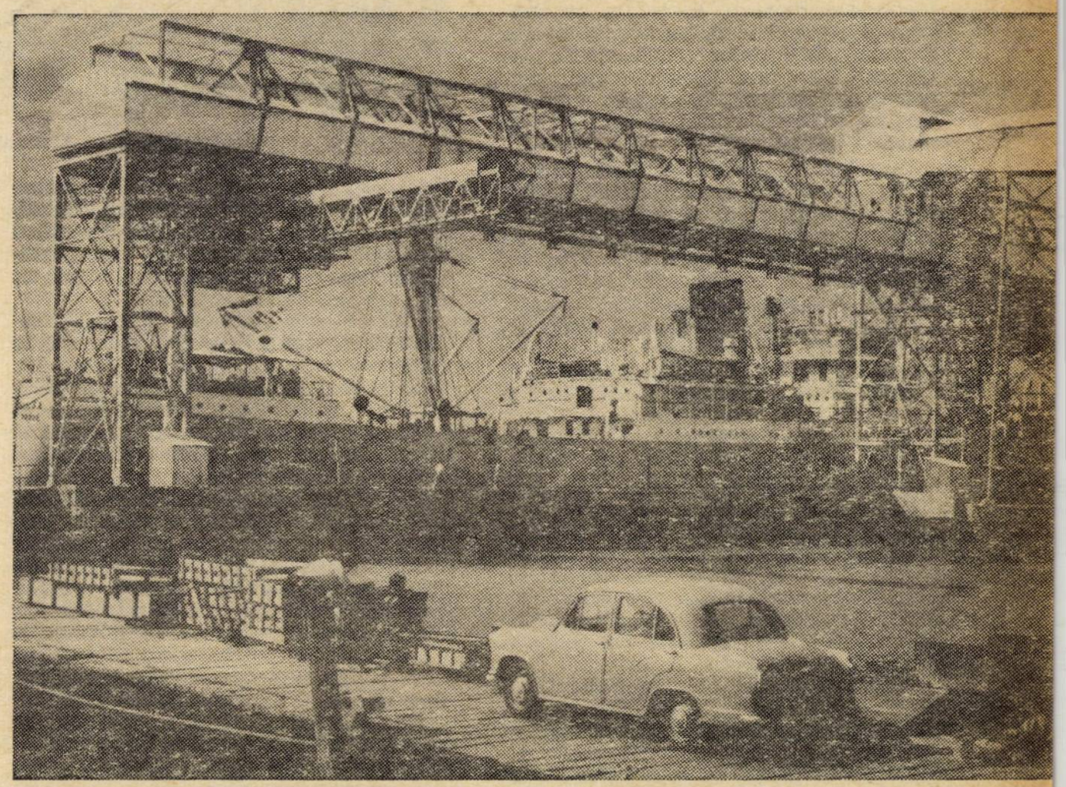

Instalații portuare

scop urmărit de organizaţia noastră constă în educarea tineretului, în sprijinul moral şi material pe care îl acordă acestuia pentru a-i înlesni cunoaşterea culturii guyaneze şi universale.

Familia Benn locuieşte într-o vilă drăguţă, cu faţa spre Atlantic, pe faleză (Sea Wall) : Dna Benn, preşedinta Federaţiei femeilor guyaneze, dl Benn, preşedintele Partidului progresist popular şi vicepreşedinte al Adunării Naţionale, ministru al resurselor naturale. (Între timp, după ce guvernatorul britanic şi-a asumat toate prerogativele puterii în ţară, a arestat mai multe personalităţi politice, printre care se află şi Brindley Benn). La o serată organizată în numele unităţii guyaneze, dl Benn, de profesiune învăţător, un negru deosebit de inteligent, simpatic, ne-a declarat : Partidul popular progresist s-a născut în 1950. Dar numai după anul 1953 am avut cu toţii dreptul la vot ; a fost anul în care Jagan a impus votul universal. Sîntem foarte nemulţumiţi de decizia luată la Londra privind schimbarea legii electorale. Revenind la sistemul proporţional, cercurile londoneze, în frunte cu Booker's şi sindicatele strîns legate de conducerea sindicatelor A.F.L.-C.I.O., cu ajutorul unor ambiţioşi din ţară, vor accentua divergenţele rasiale, care de fapt nu existau înainte şi care au fost create artificial.

Surprinşi în 1953, 1955, 1961 de performanţele strălucite ale P.P.P., format din muncitori, ţărani şi majoritatea orăşenilor, autorităţile coloniale, sprijinindu-se pe opoziţie, în special pe D'Aghiar, şeful partidului „Forţa unită", a încercat „să dezbine pentru ca să stăpînească". Vechea formulă. Oxfordianul Burnham, preşedintele partidului de opoziţie, Congresul Naţional al Poporului, avocatul Sidney King, profesorul Martin Carter, au făcut jocul colonialiştilor. Ei vor independenţa, dar în cadrul Federaţiei Indiilor de vest, plăsmuire colonialistă, care deja a eşuat.

E greşit să spui că există o problemă rasială fundamentală. Totuşi, există anume disensiuni rasiale provocate de manevrele unor cercuri străine, interesate în a crea tulburări şi a argumenta în felul acesta că independenţa promisă la conferinţele precedente nu poate fi acordată în momentul de faţă.

Negru eu însumi, sînt unul din liderii P.P.P. şi mă înţeleg foarte bine cu hinduşii care reprezintă, totuşi, majoritatea. La noi nu sînt de fapt probleme de culoare, ci probleme sociale. Opoziţia nu va putea niciodată să izoleze partidul, deoarece este imposibil să învingi voinţa poporului. În vederea formării unui guvern de coaliţie, P.P.P. a făcut tot posibilul să se înţeleagă cu partidele din opoziţie, cărora li s-au oferit chiar cinci din cele 11 portofolii ministeriale.

Sugar Booker's, bauxita etc.

După discuţia avută cu dl Benn, ministrul resurselor naturale mi-a schiţat un tablou sumar al economiei guyaneze :

„...Pe scurt, exportăm mai ales zahăr (peste 50 la sută din export), bauxită — în Canada, S.U.A., Anglia ; produse forestiere (foarte solicitat fiind lemnul *green-heart)* şi orez — în ţările din Marea Caraibilor ; copra, cafea, cacao, portocale şi banane. Guyana a fost din-

Demonstraţie pentru unitate şi acordarea independenţei

totdeauna ţara monoculturii şi nu putem realiza o schimbare economică bruscă, cu toată dorinţa noastră de a diversifica producţia. Ne trebuie timp, cadre, conştiinţa oamenilor, devotament. Cuba ne oferă un exemplu concludent.

Zahărul este produsul principal. Cultivat în regiunile de coastă, el se află în mîinile companiei Booker's Bros, Mc Connell and Co care prelucrează 80 la sută şi are dreptul să achiziţioneze şi restul. Companie extrem de puternică şi bogată, ea a fost silită de guvern să-şi trateze mai bine muncitorii, să-i cazeze. Salariile sînt încă mizere. Compania are o mare influenţă asupra vieţii economice din Guyana, lucru explicabil : 40 000 ha pămînt, 10 uzine, producţie de 280 000 tone anual fără să mai punem la socoteală romul şi celelalte produse derivate. Instalaţiile sale, acceptabile din punct de vedere tehnic, nu sînt totuşi suficient de moderne şi protecţia muncii lasă de dorit. În general, cei care lucrează prin tradiţie trestia de zahăr sînt negrii. Greutăţile constau în preţul ridicat al tonei de zahăr impus de irigarea şi drenarea terenurilor.

Orezul, cel mai important produs de larg consum şi al doilea la export, se cultivă între Pomeroon şi Corentyne devenind un concurent al zahărului, deoarece se vinde mai bine. Irigarea şi drenarea terenurilor, mecanizarea au dat rezultate bune la Mahaicony, Abary : 24 000 mici fermieri pe un teren de peste 130 000 acri au produs 100 000 tone, din care 60 000 au fost consumate pe loc.

Compania Mackenzie, care deţine monopolul asupra bauxitei, a fost din 1914 în proprietatea septuagenarului englez Mackenzie, iar în prezent, aparţine companiei canadiene Demba. Bauxita reprezintă 30 la sută din producţia statului. Se exportă în Canada cam 2,5 milioane tone pentru rafinare. În instalaţiile moderne lucrează aproximativ 2 000 de persoane, printre care indieni americani, cei mai bine plătiţi muncitori din Guyana.

Muncitorii de la British Guyana Consolidated Goldfield extrag anual cam 24 000 uncii de aur şi 40 000 carate diamante. Alte zăcăminte care prezintă interes sînt : tantalitul, colombitul pe colinele din interior, accesibile însă numai cu avionul. Şi lemnul reprezintă o importantă sursă de venit, pădurile noastre acoperind 83 la sută din teritoriul ţării. Esenţele green-heart, Wallaba, Craswood sînt foarte căutate. Fabricăm şi exportăm case prefabricate. Sîntem angajaţi într-un mare efort în domeniul energiei electrice, pe linia valorificării căderilor de apă.

De vorbă cu Janet

Americană de origine, Janet Jagan s-a identificat cu ţelurile guyaneze ; ea este membră fondatoare a P.P.P. şi a asociaţiei femeilor guyaneze. (Janet Jagan a demisionat recent din postul de ministru al afacerilor interne). Janet, cum i se spune în toată Guyana, îşi consacră tot timpul pentru a sprijini ideile soţului ei, pe cele ale noii sale patrii.

— „O mare Guyană, o unitate geografică, lingvistică, umană, care nu va fi nici engleză, nici olandeză, nici franceză... Aşa va fi fără îndoială ! La întîlnirile tinerilor celor trei Guyane, ţinute la Helsinki, la Londra, Amsterdam şi Paris, noi am căzut cu toţii de acord. Dar, mai întîi, fiecare dintre cele trei Guyane trebuie să obţină în parte independenţa.

Guyana independentă nu e o utopie. Noi nu ne temem de dificultăţile care ne aşteaptă după independenţă. Dificultăţi interne şi altele.

...Şi Janet, cu surîsul ei încrezător şi privirea hotărîtă, mi-a spus : Vă aştept într-o Guyană independentă, independentă cu orice preţ !

Nestor ROURA

THE TIMES

LONDRA

DL SMITH PE MARGINEA PRĂPASTIEI

DL IAN SMITH a exclus, pentru moment cel puțin, posibilitatea unei lovituri de stat din partea guvernului său, atunci cînd a spus populației Rhodesiei de sud că dacă încercarea lui de ultim moment de a obține acceptarea de către Marea Britanie a independenței teritoriului eșuează, el va prezenta alegătorilor „argumentele pro și contra" ale unei declarații unilaterale de independență. Sir Edgar Whitehead, liderul opoziției, ceruse anterior un referendum pentru a verifica dacă opinia publică este gata în vederea unui asemenea act de rebeliune. S-ar putea spune că acest referendum ar fi pe linia precedentelor acte constituționale ale Rhodesiei de sud. Tot prin referendum, sud-rhodesienii au hotărît în 1922 să nu se alăture Uniunii Africii de Sud și în 1953 să se alăture Federației Africii Centrale.

Primul lucru care trebuie spus despre orice verdict al alegătorilor asupra unei declarații unilaterale de independență în 1964 este că el va fi complet lipsit de validitate în Marea Britanie sau în oricare altă țară. Populația în vîrstă de 21 de ani și mai mult se ridică probabil la 2 milioane din care marea majoritate sînt africani și se opun în mod cert unei independențe acordate sub guvernarea d-lui Ian Smith. Tocmai recunoașterea obligațiilor ei față de această majoritate împiedică Marea Britanie să acorde independența în condițiile cerute de guvernul rhodesian.

Dl Smith ar putea oare să cîștige sprijinul poporului? Opoziția față de o acțiune unilaterală continuă să fie substanțială, și el nu ar putea obține probabil nici în propriul său parlament o majoritate în favoarea ei. Conducătorii opoziției parlamentare au declarat că vor nega legalitatea oricărui guvern care o săvîrșește, preferînd la nevoie să se alăture naționaliștilor africani aflați în închisoare. Dacă dl Smith, perseverînd, ar fi înfrînt chiar și de un corp electoral nereprezentativ, s-ar pune capăt discuției. Dar el ar putea să cîștige, fie și numai pe motiv că opoziția însăși nu are de oferit o alternativă politică, alta decît a bate pasul pe loc, iar conflictul dintre fracțiunile naționaliste africane rivale a discreditat, în ochii europenilor, revendicarea lor la puterea politică în viitorul previzibil. Mizînd pe exasperarea crescîndă a europenilor, și pe teama lor de viitor, dl Smith și colegii săi ar putea reuși să obțină o majoritate în favoarea opțiunii fatale. Este cu atît mai important ca guvernul britanic să arate clar care ar fi rezultatele unei acțiuni unilaterale, și să se pregătească pentru aceste rezultate, evitînd în același timp gesturi amenințătoare care ar face jocul d-lui Smith. Este clar că un stat lipsit de recunoaștere, de pildă, nu ar putea face parte din G.A.T.T., și tarifele vamale împotriva lui ar crește automat. Contractele cu privire la tutun ar fi puse sub semnul întrebării. Investițiile ar scădea în continuare, iar emigrația albă ar crește. Nesiguranța nu ar lua sfîrșit, așa cum pretinde dl Smith, ci s-ar accentua. Marea Britanie nu poate recunoaște o acțiune unilaterală; ulterior, ea ar trebui să caute mijloace pentru a-i face față. Rhodesienii nu-și dau seama de nebunia la care ar putea să-l ispitească dl Smith. Din păcate, o asemenea nebunie ar putea să aibă în Africa consecințe dezastruoase, care nu sînt încă înțelese pe deplin nici în Marea Britanie.

The New York Times.

OAMENI NOI, ACEEAȘI POLITICĂ

REMANIEREA efectuată în reprezentarea diplomatică americană din Vietnamul de sud a provocat cîteva zvonuri inexacte.

Generalul Khanh, șeful statului Vietnamul de sud, constituie elementul cheie al actualelor măsuri. Administrația presupunea de cîtva timp că s-ar putea ca ambasadorul Lodge să fie nevoit să se înapoieze în țară din motive politice și, întrucît el devenise un simbol proeminent al hotărîrii americane de a menține Vietnamul de sud, se presupunea că înlocuitorul său trebuie să fie de asemenea o personalitate de talie națională.

Acest obiectiv primordial de a-l încuraja pe Khanh a fost privit în mod atît de serios de președinte și de principalii săi consilieri încît printre voluntarii pentru a-l înlocui pe Lodge au figurat nu numai Taylor, dar și secretarul de stat Rusk, ministrul apărării McNamara, ministrul justiției Robert Kennedy și McGeorge Bundy, consilierul șef al președintelui pentru problemele externe.

Taylor a fost ales pare-se nu numai deoarece cunoaște îndeaproape situația militară și politică din Vietnam, dar și deoarece se știe că Khanh nutrește un respect de soldat față de judecata militară a lui Taylor și are de asemenea un sentiment de prietenie personală față de el.

Deși întărește în mod clar comandamentul militar la Saigon, alegerea lui Taylor a avut probabil un caracter mai mult personal decît strategic. Taylor nu este numai soldat ci și teoretician. El nu a fost niciodată identificat cu grupul care consideră că nu ar exista altă alternativă practică decît extinderea războiului.

Un al doilea zvon, răspîndit în special de senatorul Goldwater, este că Lodge a demisionat deoarece „programul șovăielnic și oscilant al Administrației l-a pus în imposibilitate de a-și îndeplini în mod adecvat funcțiile de ambasador". Aceasta, a spus Goldwater într-o declarație, „a motivat fără îndoială demisia sa" (a lui Lodge).

Mesajele din sursă particulară parvenite la Washington arată că Lodge a demisionat nu pentru că ar fi fost îngrijorat de Administrație ci deoarece era deosebit de îngrijorat de Goldwater. E drept că au existat divergențe între Lodge și Administrație, dar, în măsura în care se știe la Washington, acestea se refereau în primul rînd la probleme administrative legate, printre altele, de recenta întîlnire din Honolulu pentru stabilirea strategiei cu privire la Vietnam.

Deși se crede că a aprobat toate hotărîrile adoptate la Honolulu, Lodge a avut pare-se îndoieli în privința unora dintre ele după înapoierea sa la Saigon. Acum cînd se înapoiază în țară, s-ar putea ca el să aibă mai multe de spus în această privință, dar pînă în prezent, principala divergență pare să fi fost că Lodge dorea ca în Vietnam totul să fie controlat îndeaproape de el iar Administrația dorea ca el să delege mai multă autoritate altora.

Astfel, demisia lui Lodge este probabil rezultatul a numeroase motive. El avea o poziție ambiguă la Saigon în calitate de eventual candidat republican la președinție și reprezentînd o Administrație democrată într-un război care constituie o problemă în campania electorală. De asemenea, era penibil pentru el să stea acolo aprobînd în tăcere desemnarea lui Goldwater, ale cărui opinii de politică externă se deosebesc susbstanțial de ale lui.

Actuala Administrație nu este dispusă să lanseze o ofensivă spectaculoasă și nici să accepte acolo o înfrîngere spectaculoasă, în special într-un an electoral. Dar ea dorește să fie pregătită să facă tot ce este necesar pentru a evita o asemenea înfrîngere, și aceasta va fi probabil principala sarcină a lui Taylor.

James RESTON

ПОЛИТИКА

BELGRAD

PENTRU ADÎNCIREA COLABORĂRII

PREȘEDINTELE R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, secretarul general al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, se află într-o vizită oficială în R. P. Polonă, întorcînd astfel vizita făcută în septembrie 1957 în Iugoslavia de către Wladyslaw Gomulka.

Desigur că acest schimb de vizite dintre cei mai înalți conducători iugoslavi și polonezi nu are numai un caracter de curtoazie. În primul rînd, aceste vizite au un caracter de lucru. În cursul lor are loc un amănunțit schimb de păreri atît asupra situației internaționale generale, cît și în privința relațiilor bilaterale, care de ani de zile dau rezultate foarte bune și folositoare pentru ambele părți.

În trecut, acestea au fost relații de luptă comună pentru independență în timpul celui de-al doilea război mondial, în cursul căruia popoarele polonez și iugoslav au luptat cu abnegație pentru aceleași scopuri, iar Varșovia și Belgrad au devenit, am putea spune, simboluri ale luptei împotriva fascismului.

După cel de-al doilea război mondial, relațiile dintre cele două țări au devenit mai bogate atît în formă cît și în conținut, s-au dezvoltat cuprinzînd multe domenii de colaborare, astfel încît astăzi sînt reglementate prin acorduri peste 50 de forme de colaborare, mai ales în domeniul industriei.

Ținînd seama de condițiile specifice de construire a socialismului în fiecare țară în parte, cele două părți fac schimb de delegații în toate domeniile de activitate social-politică, relațiile economice avînd, firește, un loc special și deosebit de important în cadrul acestor schimburi. Comitetul mixt iugoslavo-polonez de colaborare economică, care a fost creat mai demult, a ținut luna trecută, la Belgrad, cea de-a șasea sesiune a sa, consemnînd un bilanț foarte favorabil al activității de pînă acum. Schimbul de mărfuri dintre cele două țări socialiste prietene a crescut anul trecut, sub raport valoric, la 100 milioane dolari, față de 35 milioane dolari cît a reprezentat în anul 1957. Cu acest prilej au fost căutate noi forme de dezvoltare cu succes a colaborării economice viitoare.

La 11 iunie a fost semnat la Varșovia protocolul cu privire la activitatea Comisiei polono-iugoslave de colaborare industrială.

Dezvoltarea pozitivă a colaborării economice de pînă acum creează posibilități largi pentru extinderea ei continuă. Astfel, potrivit unei înțelegeri, anul viitor va fi semnat un acord pe termen lung cu privire la schimbul de mărfuri pe perioada 1966—1970.

În afară de cele economice, sînt foarte dezvoltate și contactele social-politice dintre cele două țări. În perioada precedentă a avut loc schimbul de vizite al unui mare număr de activiști pe tărîm politic și obștesc, precum și al unor reprezentanți ai organizațiilor socialiste, de femei, de veterani din timpul războiului și de tineret în scopul împărtășirii experienței reciproce.

În domeniul politicii externe, Polonia și Iugoslavia au de asemenea multe puncte comune, îndeosebi în lupta pentru pace, dezarmare și coexistență pașnică în lume. Iugoslavia a sprijinit la timpul său planul ministrului afacerilor externe polonez cu privire la denuclearizarea Europei centrale, denumit „Planul Rapacki". Cele două țări au poziții identice sau asemănătoare și într-o serie de alte probleme internaționale.

Cu prilejul catastrofei de anul trecut care s-a abătut asupra orașului Skoplje, guvernul și poporul polonez s-au numărat printre cei care au acordat imediat și din toată inima ajutor orașului respectiv. Ajutorul polonez a însumat 36 milioane de zloți. În afară de aceasta, Polonia a oferit pentru reconstrucția orașului Skoplje un credit în valoare de 30 milioane de zloți.

Toate aceste elemente constituie o ilustrare a colaborării prietenești iugoslavo-poloneze de pînă acum și indică noi posibilități pentru extinderea ei multilaterală.

V. ȘANTICI

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

ÎN CONGO, LA PLECAREA TRUPELOR O.N.U.

FĂRĂ să se știe prea bine cum, pînă la urmă situația din Africa rareori ajunge să fie atît de proastă pe cît se așteptau străinii. Desigur în Congo, imediat după independență, acum patru ani, evenimentele păreau că evoluează spre cel mai groaznic dezastru. Au fost multe luni de tragedie, suferințe omenești și lipsă de omenie. Totuși, intervenția O.N.U. — care, fiind umană, a făcut și ea propriile ei greșeli — a permis să se iasă din impas.

Acum, peste cîteva zile, ultimele trupe ale O.N.U. vor părăsi Congo, deși operațiile civile ale O.N.U. vor continua în această țară. Iar forțele congoleze își vor face antrenamentul tehnic cu experți americani, belgieni, izraelieni și italieni, în baza unor acorduri negociate de guvernul de la Leopoldville.

Deși s-ar putea ca trupele O.N.U. să nu mai fie necesare pentru a opri violența și vărsarea de sînge care amenință să existe în primele zile ale independenței, guvernul congolez central este încă departe de a fi ascultat în orice colț al vastului teritoriu african asupra căruia se extinde autoritatea lui, cel puțin cu numele.

Într-un asemenea context este regretabil că aviatori civili americani au pilotat avioane ale guvernului de la Leopoldville în cursul unor operații împotriva rebelilor din provincia Kivu. Asigurarea dată de Departamentul de Stat că în prezent s-a pus capăt acestei practici este desigur binevenită.

Tulburările din provincia Kwilu — un alt centru de mare disidență — sînt strîns legate de criza politică care a persistat la Leopoldville din ianuarie 1962, cînd Antoine Gizenga și adepții săi au fost înlăturați de premierul Cyrille Adoula din pozițiile de putere

Cu ocazia unor recente săpături făcute în suburbiile Atenei a fost descoperită o valoroasă sculptură antică

pe care le aveau în țară. În august 1961 Gizenga fusese primit într-un guvern de coaliție. Pentru mulți congolezi, el era moștenitorul defunctului Patrice Lumumba și astfel simbolul naționalismului african contemporan al țării lor. Iar în provincia Kwilu lumumbiștii se bucurară totdeauna de prestigiu.

Înlăturarea adepților lui Gizenga a constituit unul din principalii factori care explică pierderea sprijinului popular față de guvernul premierului Adoula. De atunci pentru a rămîne la putere Adoula a fost nevoit să dizolve parlamentul și să predea unei comisii alese de el sarcina de a elabora o constituție.

Există multe fracțiuni care așteaptă un prilej pentru a-l răsturna pe Adoula. Printre ele este cea a lui Moise Chombe și sprijinitorii săi. Chiar dacă reușește să înfrîngă manevrele tuturor acestor fracțiuni, Adoula va trebui să devină mai reprezentativ pentru naționalismul african decît este în prezent. Și el poate realiza cel mai bine acest lucru dacă nu este unealta nimănui.

DIE TAT

ZÜRICH

■

RĂZBOIUL FRATRICID AL REPUBLICANILOR

VEHEMENȚA luptei pentru obținerea desemnării candidaturii prezidențiale surprinde chiar și pe americanii obișnuiți cu zgomotoasele canonade politice. Căci în lupta dintre Goldwater și Scranton este în joc mult mai mult decît pozițiile celor două aripi pentru cucerirea supremației în partid; este în joc chiar unitatea partidului. Spre deosebire de alte țări, în Statele Unite, țara sistemului bipartit, ei au o altă tactică și anume urmăresc cucerirea unui partid din interiorul său. O asemenea cucerire se pregătește sub drapelul lui Goldwater. La început republicanii tradiționaliști nu și-au prea dat seama de această primejdie. Rockefeller, care a recunoscut la timp pericolul, dar care din cauza chestiunilor sale personale, devenise nepopular, a fost lăsat să se descurce singur. Guvernatorul Scranton încearcă acum să recupereze timpul pierdut; el a preluat lupta dusă de Rockefeller pentru a preîntîmpina, cum spune el, izgonirea lui Abraham Lincoln din partid.

Scranton luptă, dar nu numai de dragul victoriei. Chiar în eventualitatea unei înfrîngeri, el vrea să demonstreze că republicanii moderați nu au cedat fără luptă în fața subminării partidului lor de către extremiști. De fapt, dată fiind probabilitatea victoriei președintelui Johnson în noiembrie, nu mai este vorba de scaunul de președinte, ci în primul rînd de salvarea partidului. Ziarele republicane au publicat un memorandum confidențial elaborat de un grup de profesori republicani. În acesta se spune că desemnarea lui Goldwater ar echivala cu masacrarea partidului. Slăbiciunile lui Goldwater, se spune, trebuie exploatate fără milă, căci desemnarea sa ar însemna pierderea a cinci locuri în Senat, 47 de locuri în Camera Reprezentanților, nenumărate congrese din statele federale ar cădea în mîinile democraților și însuși senatorul Goldwater, în afară de statul său, nu ar putea obține în nici un alt stat federal majoritatea. Majoritatea democrată ar fi cea mai mare de la Roosevelt încoace, și sistemul bipartit ar înceta multă vreme să mai funcționeze.

Trebuie subliniat că aceste afirmații sînt făcute chiar de republicani și guvernatorul Scranton pare să fie de aceeași părere. Căci el se adresează delegaților la congresul republican cu întrebarea: „Vreți să-l faceți pe Goldwater să cîștige pentru a termina cu o catastrofă în noiembrie?" Alți republicani încearcă să modifice platforma partidului pentru a putea tăia din aripi unui Goldwater victorios. Aceasta este însă o tentativă fără prea mare valoare, deoarece platforma de partid se compune din cuvinte frumoase de care mai tîrziu candidaților aproape că nu le mai pasă. Acum se încearcă să se impună candidatului desemnat obligativitatea respectării platformei, dar aceasta nu ar deranja prea mult pe un om ca Goldwater, obișnuit să retracteze astăzi ceea ce a spus ieri.

Faptul că Goldwater a reușit să progreseze atît de rapid se explică numai prin defetismul majorității republicanilor, care îl consideră pe Johnson invincibil. Acest defetism a fost cu iscusință exploatat de extremiști pentru a cuceri partidul pe dinăuntru. În cazul cînd vor pune mîna pe aparatul de partid, atunci vor deține o poziție puternică chiar dacă vor pierde alegerile din noiembrie. Înșuși Goldwater pare să mizeze pe aceeași carte — el nu are nimic de pierdut. Căci, potrivit legii din statul său Arizona, în același timp cu candidatura sa prezidențială el poate candida și pentru locul de senator și acest loc îi este oarecum asigurat. Într-un asemenea partid însă, republicanii moderați ar deveni niște apatrizi. Lincoln ar fi într-adevăr izgonit din partid.

Guvernatorul Scranton încearcă acum să mai salveze acest aparat de partid și în străduințele sale el se bucură de sprijinul nu numai a numeroși republicani, dar și al multor americani independenți care nu doresc ca după o catastrofă republicană Statele Unite să devină un stat cu un singur partid, puternic, și cu o opoziție extremistă, aventuristă și lipsită de răspundere. Cu cît Scranton va lupta mai dîrz, cu cît va demasca cu mai multă tărie slăbiciunile lui Goldwater, cu atît mai mult el va deveni, chiar în cazul unei înfrîngeri, centrul în jurul căruia se vor strînge republicanii în viitor.

DREPTURILE CIPRULUI

În legătură cu vizitele pe care le-au întreprins în Statele Unite primii miniștri ai Greciei și Turciei, a căpătat o deosebită importanță întrebarea dacă acordurile de la Zürich și Londra mai sînt sau nu valabile.

Nu există nici o îndoială că dacă s-ar considera aceste acorduri și tratatele semnate în acele împrejurări ca fiind valabile și de natură să angajeze din punct de vedere politic, Ciprul nu ar mai putea fi considerat un stat independent și suveran. Ar ajunge să spunem doar că o țară care este lipsită de dreptul fundamental de a hotărî în legătură cu propria sa constituție, sau de a o modifica chiar în probleme de simplă administrație internă fără consimțămîntul a trei puteri străine, nu poate fi în nici un caz considerată o țară independentă sau suverană.

Este un principiu unanim recunoscut al dreptului internațional acela că un stat nu poate renunța la esența independenței sale interne fără a înceta să se mai considere un stat independent. În consecință, sau acordurile în chestiune sînt valabile și Ciprul nu este independent, ci un teritoriu sub tutelă, sau Ciprul este o țară independentă și atunci acordurile, în măsura în care neagă sau restrîng această independență, devin automat nevalabile. Înșeși evenimentele care au urmat obținerii independenței de către statul cipriot demonstrează în mod limpede că adevărul este acesta din urmă.

Ciprul a fost declarat Republică independentă la 16 august 1960. Aproximativ o lună mai tîrziu el a fost recunoscut membru al Organizației Națiunilor Unite ceea ce înseamnă recunoașterea independenței și suveranității sale. În consecință orice prevedere a acordurilor de la Zürich și Londra contrară prevederilor Cartei devine lipsită de valoare și neavenită. Lucrul acesta este subliniat în mod explicit în articolul 103 al Cartei.

De aici decurge că dacă cele trei puteri garante, sau oricare dintre ele, ar fi intenționat să exercite în continuare pretinsul lor drept de tutelă asupra Ciprului, ele ar fi trebuit să obiecteze împotriva admiterii Ciprului în O.N.U., invocînd motivul că Republica creată în conformitate cu tratatele din 1959—1960 nu este o țară suverană sau independentă bucurîndu-se de privilegiile acordate de Cartă.

Nu a fost niciodată formulată această obiecțiune, care ar fi fost esențială pentru menținerea în continuare a oricăror pretenții la drepturile decurgînd din acordurile citate mai sus. Mai mult, Marea Britanie, Grecia și Turcia — cele trei puteri garante în cadrul acordurilor — s-au declarat și au votat în favoarea admiterii Ciprului la O.N.U.. Prin aceasta cele trei puteri au renunțat la oricare din drepturile pe care le-ar mai fi putut pretinde invocînd faptul că, în virtutea acordurilor, Ciprul nu ar fi o țară independentă așa cum înțelege aceasta Carta Națiunilor Unite. Puterile garante nu mai au deci dreptul să formuleze în momentul de față o asemenea pretenție.

O dată ce a fost admis în O.N.U. Ciprul se bucură de drepturi egale la independența deplină și suveranitate ca membru al Organizației Națiunilor Unite, așa cum prevede Carta — inclusiv, desigur, la dreptul la autodeterminare.

Pe lîngă aspectul legal, înșeși realitățile vieții au arătat că crearea unui conflict între acordurile de la Zürich și Londra și prevederile Cartei Națiunilor Unite au avut ca urmare ciocniri armate și vărsare de sînge în Cipru.

O țară nu poate fi independentă și în același timp supusă unor intervenții din-afară, și, o dată independentă, nu poate fi amenințată cu invazia din partea unei alte țări invocîndu-se pretenția lipsită de temei că o intervenție militară, care ar încălca Carta O.N.U., ar putea fi legalizată prin existența vreunui acord sau tratat. Asemenea argumente nu fac altceva decît să nesocotească în fapt Carta Națiunilor Unite și însuși țelul care a justificat constituirea Organizației Națiunilor Unite: menținerea păcii într-o atmosferă de libertate.

Zenon ROSSIDES
reprezentant permanent al Ciprului la O.N.U.

(Scrisoare adresată redacției ziarului New York Times)

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

DESCHIDERE SPRE STÎNGA LA DUBLIN

PLACIDITATEA vieţii politice irlandeze a fost de curînd zdruncinată de o evoluţie neaşteptată. Cel mai conservator dintre cele trei partide politice ale Irlandei — principalul partid de opoziţie, Fine Gael — s-a pronunţat pe neaşteptate în favoarea unei „orientări către stînga", ceea ce ar putea să-l facă să devină dintr-o dată mai influent decît partidul guvernamental Fianna Fail şi decît micul partid de opoziţie laburist.

Această reorientare a fost determinată de iniţiativa unui tînăr fruntaş al grupului parlamentar Fine Gael, Declan Costello, în etate de 38 de ani, fiul fostului prim-ministru John A. Costello, care a adoptat hotărîrea de a scoate Republica Irlanda din Commonwealth în anul 1949. Declan Costello a devenit membru al parlamentului irlandez acum 13 ani şi s-a afirmat totdeauna ca un politician progresist şi chiar radical. Nu era un secret pentru nimeni faptul că el considera că orientarea conservatoare a partidului său era de natură să prejudicieze acestui partid şi că opoziţia faţă de această orientare l-a determinat să-şi joace viitorul politic pe cartea reorientării spre stînga.

Urmărind aceasta, el a trasat o serie de propuneri pentru adoptarea unei politici radicale, cuprinzînd printre altele planificarea economică, controlul creditelor bancare, controlul preţurilor, şi dezvoltarea întreprinderilor de stat, cerînd partidului să ia în considerare aceste propuneri pentru fixarea unei politici care să-i schimbe linia tradiţională de pînă atunci. Propunerile sale au fost formulate la început în termeni generali, însă, spre surprinderea generală, ele au fost primite favorabil de către grupul parlamentar al partidului său.

Aceasta se datorează în parte faptului că deputaţii şi senatorii partidului Fine Gael se simţeau dezavantajaţi de numeroasele critici publice la adresa lipsei unei politici sistematice a acestui partid, precum şi faptului că reacţia presei şi comentariile publice s-au dovedit a fi în general deosebit de favorabile acestei noi iniţiative. Aceasta pur şi simplu deoarece, pentru prima dată de mulţi ani, se propunea în viaţa politică a Irlandei o nouă atitudine.

Constatînd acest curent de opinie, conducătorii partidului respectiv şi-au retras opoziţia iniţială faţă de propunerile lui Costello. În cele din urmă, s-a ajuns la o declaraţie de obiective politice unanim acceptată şi ea este în momentul de faţă dezvoltată de comitetul pentru probleme politice al partidului şi de experţi economici şi de altă natură aleşi din rîndurile organizaţiilor Fine Gael.

Trebuie adăugat de asemenea că preşedintele acestui comitet pentru probleme politice, care urmează să elaboreze noua orientare, este Liam Cosgrave, fost ministru de externe şi fiul lui W. T. Cosgrave, prim-ministru al Irlandei între 1922—32. Într-un moment crucial al discuţiilor, Liam Cosgrave s-a situat de partea lui Declan Costello, influenţînd astfel rezultatul discuţiilor şi este foarte improbabil că el va tolera acum blocarea sau încetinirea noii orientări prin manevrele unor lideri mai conservatori.

Pare probabil că noua politică, atunci cînd va fi elaborată concret, va fi mult mai largă decît cele cîteva puncte prezentate de Declan Costello în încercarea sa de a transforma Fine Gael într-un partid de stînga. În sprijinul acestei păreri trebuie citat faptul că pînă acum orientarea conservatoare a partidului Fine Gael nu a constituit o chestiune de principiu ci a fost un accident, mai curînd efectul unei inerţii politice decît angajarea pe o poziţie de dreapta.

Poate că aspectul cel mai izbitor al actualei situaţii îl constituie primirea foarte favorabilă pe care a acordat-o opinia publică în general însăşi ideii de a se produce o nouă orientare. Fără îndoială, oamenii sînt plictisiţi de partidele politice care se declară de acord în ce priveşte lucrurile importante şi îşi limitează neînţelegerile la probleme de detaliu. Din această cauză perspectiva unor discuţii politice concrete pe marginea unor probleme importante se dovedeşte atractivă pentru mulţi.

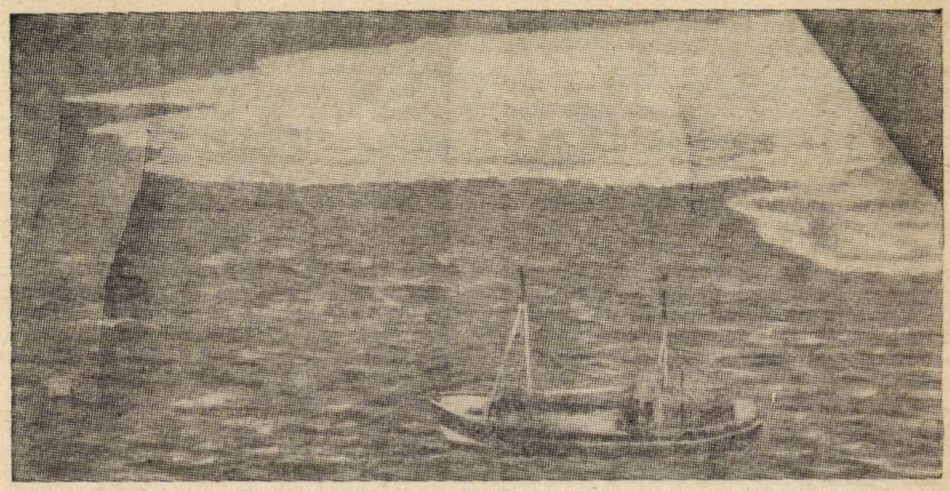

In Marea Nordului au fost descoperite mari zăcăminte de gaze naturale. Acum, specialiştii trebuie să facă faţă unei probleme noi : erupţia gazelor nu mai poate fi controlată, orificiile produse prin foraj s-au transformat în adevărate cratere submarine, în timp ce la suprafaţă apa „fierbe". Se încearcă stăvilirea erupţiei, pînă cînd se va putea trece la exploatarea organizată

UN CONCEDIU ACADEMIC

Există diferite procedee de a trata cu oamenii politici care se dovedesc jenanţi pentru guvernele propriilor lor ţări. Bao Dai, fostul împărat al Vietnamului, a fost exilat într-o vilă pe Riviera franceză. Bătrînul Li Sîn Man al Coreei de sud a fost trimis să îngrijească o grădină în Honolulu. Acum, o idee şi mai originală a apărut tot în Coreea de sud. Kim Ciun Pil, politicianul din umbră cel mai puternic şi mai antipatizat, este trimis în Statele Unite la Universitatea Harvard.

Acest Kim, care la vîrsta de 38 de ani era conducător al partidului guvernamental democrat republican, precum şi conducător al Agenţiei de Informaţii din această ţară, şi-a grăbit singur declinul politic atunci cînd, după remanierea guvernului, a căutat să-şi plaseze mai departe acoliţi proprii în posturi de răspundere. Goana aceasta după păstrarea puterii l-a făcut ţinta unor violente manifestaţii studenţeşti care nu au luat sfîrşit decît după ce preşedintele Ciun Hi Pak a proclamat legea marţială şi l-a destituit pe Kim. Preşedintele Pak şi-a reafirmat promisiunile de a pune capăt corupţiei. Guvernul a lansat o campanie de caritate menită să asigure fonduri pentru săraci, dar nici una din aceste măsuri nu a redus la tăcere cererile de expulzare a lui Kim din Coreea de sud.

In acest moment al crizei, ambasadorul S.U.A., Samuel Berger, a găsit o soluţie convenabilă şi care să salveze aparenţele, adresînd o invitaţie lui Kim de a participa la un seminar de politică şi economie la Universitatea americană Harvard, şi care urmează să dureze şapte săptămîni. Deîndată Kim şi fermecătoarea sa soţie au fost escortaţi pe bordul unui avion cu reacţie care i-a şi transportat spre Japonia, prima etapă a călătoriei lor spre noua îndeletnicire academică a politicianului sud-coreean.

(După Time)

EDINBURGH

LITIGIU DE FRONTIERĂ

DE CÎND au izbucnit luptele violente de frontieră între Etiopia şi Somalia în februarie, acuzaţiile şi contraacuzaţiile de agresiune s-au revărsat în valuri de la Addis Abeba şi Mogadiscio. În martie o întîlnire extraordinară a Organizaţiei Unităţii Africane care a avut loc la Dares-Salaam a chemat ambele părţi să înceteze focul şi să înceapă negocieri directe în legătură cu litigiul lor.

În timp ce tratativele de pace erau în curs la Khartum, au avut loc noi ciocniri de frontieră, dar, spre surprinderea tuturor, cei doi miniştri de externe au ajuns la un acord preliminar, iar armistiţiul care a rezultat este încă în vigoare. Ambele armate s-au retras la 10 mile de frontieră, supravegheate fiind de o comisie mixtă de inspecţie, iar tratativele asupra problemei de fond au toate şansele să continue.

Există însă pesimism în ce priveşte şansele unei soluţii finale, căci situaţia explozivă din Cornul Africii nu este un simplu litigiu de frontieră, ci un dezacord teritorial în legătură cu mii de mile pătrate. Republica Somalia revendică vaste sectoare din Etiopia şi Kenya locuite în mare parte de nomazi somalezi.

Republica a fost instituită în 1960 prin uniunea fostelor colonii ale Somaliei britanice şi italiene. Este singura ţară de la sud de Sahara cu o unitate etnică, lingvistică, culturală şi religioasă. Datorită acestui fapt, ţara se bucură de o coeziune largă care nu există în alte părţi ale Africii.

Esenţa problemei o constituie marele număr de somalezi care trăiesc în afara republicii, în Somalia franceză, în teritoriile Haud şi Ogaden ale Etiopiei şi în regiunea din nord-estul Kenyei. Unificarea tuturor somalezilor sub un singur guvern prin mijloace paşnice este înscrisă în constituţia Somaliei.

Dar cererile de autodeterminare ale Somaliei sînt inacceptabile pentru Kenya şi Etiopia. Noul guvern al Kenyei independente nu-şi poate permite să-şi slăbească prestigiul sau să învenineze la maximum actualele divergenţe tribale. Iar Etiopia, de zece ori mai populată ca vecina sa musulmană Somalia, încearcă să sudeze 20 de milioane de oameni care vorbesc peste 80 de limbi diferite, creştini, musulmani, păgîni şi evrei, într-o singură naţiune.

Orice concesii teritoriale ar slăbi în mod primejdios autoritatea guvernului, ar încuraja regionalismul incipient şi ar face posibilă o cucerire militară. De aceea, Cornul Africii are de făcut faţă unei confruntări primejdioase a două poziţii politice total incompatibile şi hotărîte.

Nici o persoană întîlnită în Somalia nu părea dispusă să renunţe la teza fundamentală că toţi somalezii trebuie pînă la urmă să se unească. Ţara divizată, afirmă ei, este rezultatul dominaţiei britanice, italiene şi etiopiene iar sentimentele intense în favoarea unificării sînt comune tuturor partidelor şi tuturor politicienilor.

Tragedia acestui conflict înverşunat constă în aceea că ambele părţi sînt sincere, şi foarte puţini etiopieni şi somalezi pot înţelege convingerea de nezdruncinat a celeilalte părţi în justeţea poziţiei sale. Dacă guvernul somalez ar renunţa la revendicările sale făţişe de suveranitate, etiopienii ar fi gata să facă concesii considerabile asupra unor planuri comune de dezvoltare, a libertăţii complete de mişcare, chiar asupra unei eventuale federaţii.

Lucrul cel mai util în momentul de faţă ar fi menţinerea comisiei de inspecţie în funcţiune. Dacă cele două armate pot fi ţinute destul de adînc în interiorul frontierei — aşa cum sînt ţinute în momentul de faţă — s-ar putea ca războiul făţiş să fie evitat. Poate că o federaţie a Africii de est ar putea îmbrăţişa întregul teritoriu disputat şi astfel controversa asupra suveranităţii ar deveni academică. Dar Somalia a refuzat în repetate rînduri să se alăture unei federaţii înainte de a se realiza obiectivul Somaliei Mari.

Dacă activitatea de guerilla reîncepe la Ogaden — actualmente lucrurile sînt liniştite în acest teritoriu — atunci va fi nevoie doar de un miracol pentru a evita primejdia unui război declarat.

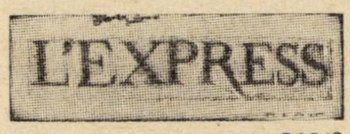

PARIS

DIFICULTĂŢI ECONOMICE

Acum două săptămîni, asupra dificultăţilor economiei italiane, s-a aplecat un mare specialist european, dl Robert Marjolin, vicepreşedinte al Comisiei Pieţei comune. El a recomandat o terapeutică de şoc, în faţa căreia medicul curant, guvernul, a şovăit pînă în prezent, temîndu-se de reacţiile pacientului lui. Va trebui totuşi să se recurgă la această terapeutică, operaţia devalorizare fiind inevitabilă, potrivit unui ministru italian, „dacă în 1964 puterea de cumpărare a lirei ar scădea în acelaşi ritm ca în 1962 şi 1963".

La sfîrşitul războiului, potenţialul industrial italian urma să fie refăcut sau creat. Ţara ducea lipsă de materii prime şi de capitaluri, dar dispunea din abundenţă de două resurse: oamenii şi soarele. Cei dintîi au venit din Sud spre Nord şi din agricultori s-au făcut muncitori industriali. Deoarece cunoscuseră mizeria, ei au acceptat salarii scăzute. Cel de-al doilea a atras turişti ale căror devize au permis să se înceapă finanţarea reconstrucţiei.

După ce s-a trecut de această fază de demarare, ritmul de creştere anuală a produsului naţional brut italian a fost, din 1955 pînă în 1961, cel mai ridicat din ţările industriale occidentale: 6,2% (6% în R.F.G., 4,2% în Franţa, 2,3% în S.U.A.). La sfîrşitul acestei perioade, Italia dispunea de un produs naţional de două ori mai mare decît cel de la sfîrşitul războiului.

Totuşi, pornită de la un nivel mult mai scăzut decît celelalte ţări din Piaţa comună, nevoită să facă faţă unei puternice creşteri demografice şi unui grav dezechilibru între Sud şi Nord, Italia nu ajunsese încă la „era abundenţei". Produsul pe cap de locuitor (aproximativ 800 de dolari) nu reprezenta decît trei cincimi din cel de care dispunea germanul, belgianul sau francezul. Aceasta lăsa loc continuării expansiunii industriale, dar îi îndemna pe italieni să suporte din ce în ce mai puţin rămînerea în urmă a nivelului lor de trai. Unii s-au expatriat, alţii au făcut greve.

Îndelungata criză care a urmat alegerilor din 1963 şi „deschiderea spre stînga", care a adus la putere o majoritate puţin coerentă, au întîrziat hotărîrile de politică economică. În septembrie 1963 s-au stabilit o serie de măsuri timide: taxă la produsele de lux, credite pentru construcţii, reducerea anumitor cheltuieli publice.

După ce a şovăit timp de trei luni, echipa Moro-Nenni a recurs la rîndul ei, în septembrie, la cîteva arme mai serioase „împotriva conjuncturii": taxă la cumpărarea automobilelor noi, majorare a impozitului la benzină, restricţii asupra creditelor de consum, reducerea stagiului militar, modificarea impozitului asupra dividendelor. Dar, prea selective, aceste măsuri au dus la reducerea orelor de muncă la uzinele Fiat întîi, apoi la uzinele Olivetti şi Innocenti.

Economia italiană se asfixia. Ea avea nevoie de un balon cu oxigen. Dl Guido Carli a plecat la Washington pentru a convinge că lira este profund sănătoasă şi pentru a cere credite în vederea depăşirii obstacolului reprezentat de o criză de conjunctură. El s-a înapoiat cu 1 200 000 000 de dolari sub diferite forme.

Acest demers a provocat surprindere. Într-adevăr, articolul 108 al Tratatului de la Roma prevede că în caz de dificultăţi grave sau de primejdie a unor asemenea dificultăţi într-una din cele şase ţări membre „Comisia de la Bruxelles trebuie să recomande Consiliului miniştrilor un concurs reciproc şi măsuri adecvate".

De fapt, la 20 mai, dl Walter Hallstein, preşedintele Comisiei Pieţei comune, adresa o scrisoare d-lui Aldo Moro. El îi cerea să nu aducă nici o atingere liberalizării schimburilor între cele şase ţări şi preconiza măsuri ortodoxe antiinflaţioniste pe linia „programului de stabilizare" publicat de C.E.E. în aprilie trecut: reducerea cheltuielilor publice şi a investiţiilor organismelor controlate de stat, echilibrarea bugetului, majorarea încasărilor fiscale şi a tarifelor la serviciile publice, restricţii asupra creditelor, în-

curajarea economiilor, aplicarea unei politici naţionale a veniturilor.

Călătoria la Roma a d-lui Robert Marjolin avea drept scop să întărească aceste recomandări. Numai după punerea în practică a acestui plan se putea acorda un împrumut de către cele şase ţări.

Lipsa de popularitate şi riscul de şomaj pe care le comportau aceste măsuri au zdruncinat coaliţia guvernamentală.

Socialiştii nennişti au intrat în majoritate cu un program de reforme de structură necesare, dar costisitoare. Proiectele lor de dezvoltare regională reprezentau cheltuieli anuale suplimentare de 150—300 miliarde de lire, potrivit d-lui Colombo, care sublinia totodată, într-o scrisoare către preşedintele Consiliului de miniştri, că deficitul balanţei de plăţi va atinge 1 700 000 000 de dolari la sfîrşitul anului, dacă pînă atunci nu intervine o stabilizare. Totuşi, presiunea salariilor şi a preţurilor abia dacă s-a încetinit. Dacă producţia industrială atinge din nou un nivel record, aceasta se va datora bunurilor de consum, deoarece siderurgia şi industria construcţiilor sînt în plină criză.

D-nii Aldo Moro şi Pietro Nenni nu se pot bizui decît pe puţin sprijin. Banii se ascund sau trec frontiera. Industriaşii se plîng de reducerea beneficiilor lor şi privesc cu nelinişte stagnarea, chiar reducerea registrelor lor de comenzi.

Sindicatele se tem ca „politica veniturilor" să nu ascundă o îngheţare a salariilor. La rigoare, C.I.S.T., de tendinţă democrat-creştină, ar accepta o limitare a majorării salariilor, dar ea nu a anunţat încă ce procent ar fi dispusă să accepte. Cît despre C.G.M. ea a lansat cu succes trei greve ale feroviarilor în decurs de o lună şi jumătate.

Maurice ROY

IL GIORNO

MILANO

NU E TIMP DE PIERDUT

CEASURI dificile pentru Europa. Acum cîteva săptămîni, revista americană *Bussiness Week* atrăgea atenţia asupra faptului că „atmosfera în lumea de afaceri a Europei a devenit mai dificilă, iar înăsprirea concurenţei, creşterea salariilor şi restrîngerea marjelor de profit constituie o încercare aspră". Mai tîrziu, revista britanică *Economist* a luat în discuţie cu multă seriozitate teza potrivit căreia „Marea Britanie e o ţară cu eficienţă redusă" şi şi-a exprimat părerea că „navele engleze ar putea fi construite cu 60 la sută din cheltuielile actuale de mînă de lucru, dacă s-ar folosi pe de-a-ntregul eficienţa naţională", iar revista *Fortune* considera că „productivitatea Franţei este în raport de trei contra şapte faţă de cea americană", şi conchidea că „dacă nu se va remedia radical şi grabnic actuala subproductivitate prin accelerarea calificării mîinii de lucru şi prin raţionalizarea investiţiilor, Franţa şi Europa (occidentală — n.n.) vor fi puse în dificultate de Statele Unite (ţară cu salarii ridicate şi cu o productivitate superioară) şi de Japonia (ţară cu salarii scăzute şi cu productivitate în creştere).

Ceasuri deosebit de grele în special pentru Italia, care, la rîndul său, în însuşi cadrul Europei occidentale, apare ca fiind caracterizată prin structuri învechite şi greoaie. Acum, cînd salariile muncitorilor italieni se apropie de nivelul celor vest-europeni, presiunile concurenţei internaţionale se manifestă deosebit de apăsătoare şi fac mai vulnerabile punctele nevralgice ale economiei naţionale, structurile ei învechite, privilegiile unora.

Pe fondul acestor probleme general *europene* ar trebui examinată experienţa de pînă acum a guvernului de centru-stînga şi criza actuală de guvern din Italia.

Italia avea nevoie de măsuri noi, atît pe plan politic cît şi pe planul reamenajării structurilor productive. Centru-stînga reprezenta o formaţie care aducea alianţa istorică dintre socialişti şi catolici şi urma să asigure perspectivele unei reforme într-o atmosferă de libertate. În momentul acesta, cercurile economice de dreapta au răspuns cu măsuri de represiune forte, cu fuga de capitaluri.

Era deci vorba de o luptă, care nu putea fi decît foarte dură, atunci cînd o asemenea experienţă era atacată de dreapta, înclinată spre măsuri abuzive, spre ostilitatea faţă de experienţele constituite de alianţele între partide, predispusă să-şi apere pînă în pînzele albe privilegiile străvechi — cum ar fi de pildă sistemul de dijmăşie.

Era vorba de a se duce o luptă şi pentru austeritate într-o climă de justiţie socială, de perspective noi, şi o asemenea luptă nu putea fi decît aspră într-o ţară în care se ajunsese la un moment dat la iluzia bogăţiei. Prea mulţi erau cei care acceptau drept adevăruri simplele aparenţe. Prea mulţi considerau luxul ca ceva de la sine înţeles. Prea se pierduse simţul distincţiilor între inutil şi necesar, iar obiectele de lux ajunseseră să consume resurse imense. Avîndu-se în vedere obiectele de lux, cîştigurile facile, se ajunsese la stabilirea unei atmosfere în aparenţă scînteietoare dar în realitate ternă, lipsită de realism. Astfel că în momentul de faţă, dincolo de polemicile despre cauzele imediate ale căderii guvernului Moro, trebuie să examinăm în toată gravitatea şi urgenţa lor problemele ţării. Nu e timp de pierdut, e nevoie de circumspecţie şi luciditate. Nimeni astăzi, după cotitura pe care a reprezentat-o formula de centru-stînga, nu ar putea susţine că ar fi fost lichidată această platformă. Însă pentru a putea înainta cu adevărat pe această cale înnoitoare, pentru a răspunde aşteptărilor şi a avea grijă de adevăratele interese ale ţării, trebuie ca viitoarele alegeri şi lupte politice să se desfăşoare într-o atmosferă de adevărată luciditate şi de sinceră angajare.

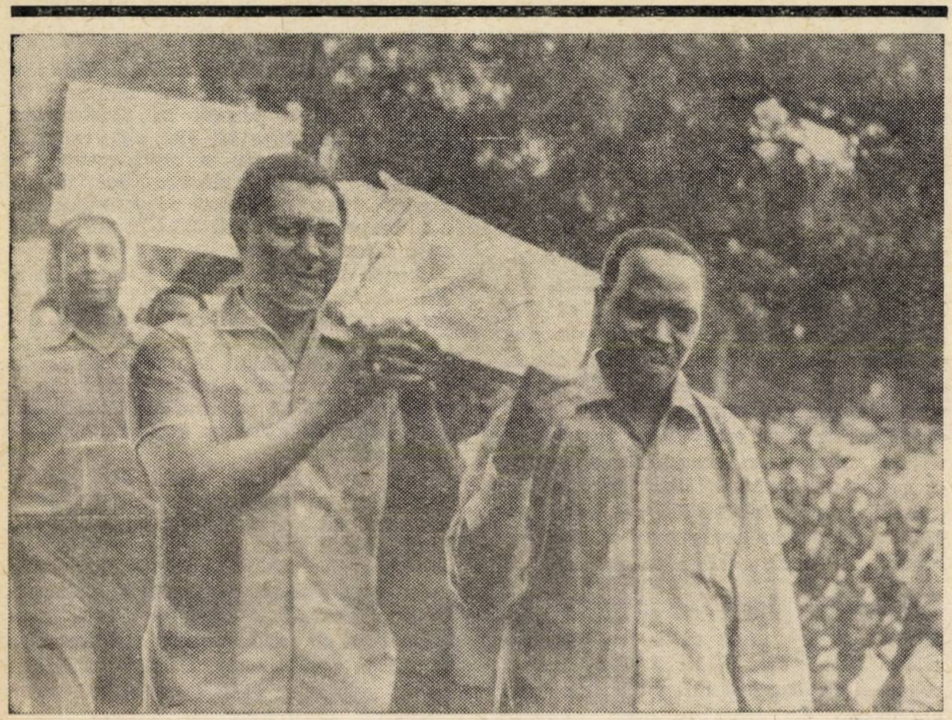

La Nairobi, în Kenya, a avut loc o demonstraţie de protest împotriva politicii de discriminare şi represiune rasială aplicată de guvernul Verwoerd în Republica Sud-Africană. Participanţii la această demonstraţie, au îngropat, în cadrul unei ceremonii simbolice, un sicriu reprezentînd politica rasistă a guvernului sud-african.

Labour's Independent Weekly
TRIBUNE
LONDRA

NU — FORȚEI MULTILATERALE

LA 15 IULIE va fi lansat distrugătorul american „Biddle" cu echipaj mixt. Iar forța nucleară multilaterală va fi realizat cîțiva pași în plus, de la stadiul de proiect de pe masa de lucru spre traducerea în viață. Experiența vasului „Biddle" în domeniul echipajului mixt constituie un preludiu spre vase cu arme nucleare avînd echipaje similare.

Nimeni în N.A.T.O., cu excepția izbitoare a unui singur guvern, nu este de părere că este necesar să se instaleze alte 200 de rachete pe vase comerciale. Opt țări au discutat această problemă în grupul de lucru al N.A.T.O. și atitudinea a șapte dintre ele variază de la opoziție la indiferență. Excepția, firește, este Germania occidentală.

S-ar putea aduce eventual un argument în favoarea forței nucleare multilaterale dacă situația din Europa s-ar înrăutăți, dar nu așa stau lucrurile. Comerțul Est-Vest este în creștere. Contactele dintre Est și Vest sînt în creștere. Experți militari și specialiști în probleme de dezarmare sovietici întreprind discuții cu omologii lor americani la Boston. Luna viitoare experți britanici se vor întîlni cu experți ruși la Florența pentru a discuta propuneri de dezangajare și în vederea unei Europe denuclearizate. Nici o personalitate cît de cît importantă din N.A.T.O. nu consideră că Uniunea Sovietică intenționează să atace Europa occidentală. Sir Alec Douglas-Home nu crede nici el acest lucru.

Atmosfera generală este caracterizată de speranță — speranța că se pot negocia soluții politice la unele probleme militare, speranța că sesiunea conferinței de dezarmare de la Geneva va produce ceva concret, speranța că interzicerea experiențelor nucleare, al doilea acord pentru controlul armamentelor al erei nucleare (primul a fost demilitarizarea Antarcticei), va fi urmat de al treilea.

Forța nucleară multilaterală va spulbera toate speranțele și va îngheța întreaga atmosferă, și a sosit timpul ca guvernul britanic s-o spună. Căci el știe acest lucru. Ministerul Apărării nu a apreciat niciodată forța nucleară multilaterală și probabil că spune primului ministru, din cînd în cînd, ce părere are. Din partea partidului laburist obținem ceea ce cere situația: un „nu" răspicat la adresa forței nucleare multilaterale și un „da" răspicat la adresa tratativelor cu Moscova.

Valeriu POP:

LA SUD DE TROPICUL RACULUI

Reportaj despre Cuba socialistă și deopotrivă foto-reportaj (volumul se încheie cu un caiet intitulat „Cuba în imagini"), jurnal de călătorie și scurt documentar geografico-istoric (Capitolul I: „3 minute de geografie", capitolul II: „Cîteva file de istorie"), La sud de Tropicul Raculuí *reușește ca, într-un spațiu relativ restrîns, să sugereze, cu deosebită claritate și culoare, realitățile unei lumi în plină transformare, viața și lupta unui popor care și-a cucerit libertatea cu arma în mînă.*

Călătorind prin Cuba, la invitația ziarului Noticias de Hoy, *organ oficial al Partidului Unit al Revoluției Socialiste, autorul face un scurt reportaj despre noile realizări obținute în cei cîțiva ani de la eliberarea țării. Sînt pline de interes paginile în care sînt descrise nu numai Havana, dar și Catorro, suburbie a Havanei, unde se află una din puținele întreprinderi siderurgice din Cuba; Oriente, regiunea cea mai întinsă din țară, cuprinzînd 22 de orașe, cel mai însemnat dintre ele fiind Santiago de Cuba, cu rafinării de petrol și fabrici de zahăr.*

Vorbind despre marile transformări înfăptuite în economia Cubei, autorul acordă o atenție deosebită explicării caracterului original al reformei agrare: prin modalitatea de exploatare a marilor latifundii de trestie de zahăr, capitalismul „separase complet pe muncitorul agricol de orice concepție de proprietate, nelăsîndu-l să trăiască pe pămîntul lucrat de el"; accentuîndu-se procesul de proletarizare a muncitorilor agricoli, țăranul a pierdut astfel „simțul individualist pe care îl generează marea proprietate". În consecință, s-a trecut direct la transformarea latifundiilor în cooperative agricole și apoi, după doi ani, la înființarea unor gospodării de stat.

În ce privește perspectivele dezvoltării industriale a Cubei, autorul citează declarația lui Ernesto Guevara care precizează că în condițiile concrete actuale „industria nu va fi o problemă fundamentală, dar după 1970, ea va deține economia Cubei, care va trebui să devină o țară industrială". Pînă în 1970 se prevede crearea bazei tehnice-materiale necesare desfășurării unui amplu proces de dezvoltare industrială în decada următoare.

Călătorul român a fost impresionat de caracterul multilateral al relațiilor economice întreținute de Cuba atît cu țările socialiste, subliniind în acest sens rolul însemnat pe care-l au relațiile comerciale cu Romînia, precum și extinderea comerțului cu diferite firme și țări capitaliste, printre care Anglia, Japonia, Spania și altele.

R. P.

B. STOIAN:

HERMES CUTREIERĂ LUMEA

Cu promptitudine, Editura politică publică **Hermes cutreieră lumea,** o interesantă prezentare a problemelor Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare. Autorul, B. Stoian, abordează într-un mod larg accesibil multiplele aspecte ale comerțului internațional dezbătute în marea reuniune de la Geneva.

Cele trei capitole („Comerțul — o punte între popoare", „Țările în curs de dez-

voltare : fapte, opinii, deziderate", „Romînia și comerțul internațional") pun la îndemîna cititorului un bogat și convingător material asupra principalelor curente în schimburile economice internaționale.

Caracterizînd importanța comerțului mondial, autorul scrie : „niciodată încă problemele schimbului de bunuri materiale între țări și popoare — practică străveche de cînd lumea — n-a făcut obiectul unor dezbateri mai ample în opinia publică ca în zilele noastre... Faptul corespunde unor realități și cerințe obiective legate de evoluția societății umane și a vieții internaționale contemporane" (p. 3). El subliniază că dezvoltarea comerțului decurge din înseși cerințele legilor economice, constituind deci un factor obiectiv al realității actuale, și analizează atent rolul esențial pe care relațiile economice, comerciale, îl joacă în întărirea păcii, în promovarea principiilor coexistenței pașnice.

Pentru a defini particularitățile comerțului internațional în momentul de față, B. Stoian folosește datele O.N.U., care arată că pe plan mondial exporturile au sporit cu 144 la sută. Exportul țărilor socialiste a crescut cu 363 la sută, al țărilor capitaliste industriale cu 159 la sută, al țărilor în curs de dezvoltare cu 68 la sută. Sînt citate o serie de aprecieri făcute de organele statistice ale Națiunilor Unite, din care reiese că ritmul cel mai susținut de creștere a schimburilor este cel înregistrat de către țările socialiste. „Curentul est-vest", ca expresie a schimburilor comerciale între state avînd sisteme economice și sociale diferite, reprezintă una din cele mai importante tendințe ale comerțului mondial. În acest sens B. Stoian se referă la numeroase luări de atitudine din rîndurile opiniei publice occidentale în favoarea comerțului cu țările socialiste.

În ce privește capitolul dedicat participării Romîniei la comerțul internațional, el se remarcă prin bogăția informației privind activitatea multilaterală a țării noastre pentru întărirea cooperării internaționale, pentru relații economice cu toate țările lumii, indiferent de sistemul social-economic. Și acest capitol cuprinde o mare varietate de aprecieri, de pe toate meridianele globului, referitoare la schimbările petrecute în economia noastră națională în primul rînd datorită industrializării și intensificării agriculturii socialiste. Autorul se oprește îndelung asupra efectelor pe care aceste prefaceri le au asupra comerțului nostru exterior (schimbarea structurii exporturilor și importurilor, creșterea rapidă a volumului, sporirea numărului de țări cu care R. P. Romînă întreține relații economice permanente etc.). Capitolul înfățișează de asemenea inițiativele și propunerile pe care delegația țării noastre le-a prezentat la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare de la Geneva.

Răspunzînd interesului foarte viu al opiniei publice pentru problemele vieții internaționale, lucrarea lui B. Stoian reprezintă un aport la înțelegerea mai largă a faptului că în lumea contemporană comerțul mondial reprezintă un important factor al cooperării între popoare.

E. Ș.

I. CIOARĂ:

PETROLUL LUMII ȘI LUMEA PETROLULUI

Lucrarea lui I. Cioară constituie o relativ scurtă dar instructivă incursiune în pasionanta istorie a aurului negru, din timpurile cele mai vechi pînă în zilele noastre. Autorul alege, spre a înfățișa cititorului, fapte și situații semnificative din luptele ce s-au dat pentru stăpînirea petrolului, de la căutările primilor aventurieri atrași de mirajul îmbogățirii pînă la loviturile de stat și războaiele care au avut drept scop dominarea pieților mondiale ale petrolului.

Unul din capitolele lucrării este intitulat „Pe harta petrolieră a lumii". Aici autorul examinează realitățile din acest domeniu în lumea capitalistă. El urmărește politica investițiilor masive de capital în resursele petroliere ale celor două continente americane, ale Orientului Mijlociu și Apropiat, ale Asiei și Australiei. Exporturile de capital operate de marile grupuri petroliere internaționale ale lumii capitaliste au dus, amintesc faptele citate, la obținerea unor întinse concesiuni de terenuri petroliere pe multe zeci de ani.

I. Cioară ilustrează începuturile și gigantica dezvoltare a celor 8 mari companii unite în Cartelul internațional al petrolului. Citînd surse oficiale occidentale, el arată că acest Cartel care cuprinde cele mai mari monopoluri petroliere din lume — Standard Oil, Socony Mobil Oil, Standard Oil of California, Texas Company, Gulf Oil Corporation, British Petroleum Company, Royal Dutch-Shell și Compagne Française des Pétroles — realizează profituri ce se cifrează la multe miliarde de dolari anual. Firmele respective dispun la un loc de un capital evaluat la 34,5 miliarde de dolari, reprezentînd 35,5 la sută din valoarea capitalului fix al industriei petrolului din întreaga lume capitalistă.

O atenție deosebită acordă autorul petrolului țărilor în curs de dezvoltare. El se oprește asupra faptului că o dată cu cucerirea independenței, numeroase state inițiază măsuri de naționalizare a societăților petroliere. Totuși, economia petrolieră a țărilor în curs de dezvoltare mai depinde încă într-o mare măsură de monopolurile internaționale. Acestea continuă să realizeze importante profituri, în special datorită faptului că țările în curs de dezvoltare, deși extrag cantități imense de țiței, nu au industrie prelucrătoare, exportînd petrolul sub forma brută. Dar ascuțirea crizei generale a capitalismului după cel de-al doilea război mondial se răsfrînge asupra monopolurilor, ale căror poziții se restrîng în țările care își cuceresc independența politică și mai ales cea economică. În acest sens, sînt interesante recunoașteri de felul aceleia a fostului președinte al E. N. I., Enrico Mattei, care declara că „sistemul instaurat de Cartelul petrolului nu va putea supraviețui mult timp noii realități... În cursul unei lungi perioade, companiile au urmărit să-și asume sarcini și responsabilități de planificare a investițiilor sau de reglementare a pieților, care revin de acum înainte statelor. Exercitarea acestor puteri de către companii a devenit de neconceput într-o lume care atribuie statelor, din ce în ce mai explicit, răspunderi fundamentale în activitatea economică".

„Din sursă de materii prime — exportatoare de instalații petroliere" se intitulează paginile consacrate drumului parcurs în acest domeniu de țara noastră. Arătînd tradițiile industriei extractive petroliere în Romînia, autorul amintește că înainte de război țițeiul romînesc era exportat îndeosebi sub formă brută, iar utilajul — inclusiv cel pentru prospectare și extracție era importat. Analizînd succesele dobîndite în dezvoltarea acestei ramuri de Romînia socialistă, lucrarea scoate în evidență schimbările petrecute în economia țării ca urmare a creării și dezvoltării unei puternice industrii proprii de utilaj petrolier, transformarea ei dintr-o furnizoare de materii prime neprelucrate, într-o exportatoare de utilaje de înaltă tehnicitate. Un capitol al cărții este consacrat inițiativelor R.P.R. la O.N.U. cu privire la sprijinirea, în domeniul industriei petroliere, a țărilor în curs de dezvoltare.

Lucrarea lui I. Cioară pune la îndemîna cititorilor numeroase cifre, fapte și aspecte interesante din istoria și economia internațională a petrolului.

Em. B.

Toate cele trei lucrări recenzate au apărut în Editura politică.

ANTOINE GIZENGA

Trăsături fine, privire blîndă, de om studios, reflexiv, rezervat. Fotografiile și filmele documentare în care l-am văzut ni l-au arătat cu o reținută, dar vizibilă totuși, expresie de îngrijorare și durere. Toate sînt ulterioare datei la care șeful primului guvern al Congoului independent, Patrice Lumumba, a fost „capturat" de adversarii orientării sale de lider național devotat poporului congolez. După întemnițarea și mai ales după asasinarea lui Lumumba, Gizenga a devenit simbolul continuității în eforturile pentru independență și unitate națională.

Există o stranie asemănare între evenimentele vieții lui Patrice Lumumba și cele întîmplate lui Antoine Gizenga. Născut în 1925 la Muschika, în districtul Kwilu, Gizenga a urmat școala în singura ei formă accesibilă indigenilor din bogata colonie belgiană Congo : școala confesională. „A înțeles el imediat că organizațiile religioase care l-au primit sînt agenți recrutori ai colonatului ? Nu, fără îndoială" — scria Sartre despre Lumumba. Desigur că aceasta este valabil și pentru Gizenga. A studiat la seminarul catolic, apoi a lucrat la misiunea catolică din Leopoldville. Dar, ca și Lumumba, n-a întîrziat să se integreze mișcării naționale de eliberare. Iar în 1959 a devenit președintele Partidului Solidarității Africane, proaspăt creat. În această calitate, a călătorit de cîteva ori la Bruxelles, pentru contacte cu reprezentanți ai autorităților metropolitane. În ianuarie-februarie 1960 a făcut parte din delegația reprezentînd mișcarea națională congoleză la conferința mesei rotunde de la Bruxelles, care, după îndelungi și dificultuoase tratative, a stabilit formele administrative concrete ale trecerii la independență.

În Consiliul de Miniștri al noii Republici Congo, proclamată la 30 iunie 1960, Antoine Gizenga a deținut postul de vicepreședinte. După capturarea lui Lumumba, el a plecat la Stanleyville, capitala provinciei Orientale, unde în februarie 1961 a stabilit reședința guvernului lumumbist, recunoscut de mai multe state.

Cîteva luni mai tîrziu, în interesul unității naționale și pentru a pune capăt vărsării de sînge în lupte interne, Gizenga a acceptat să facă parte, ca vicepreședinte, din noul guvern investit de parlamentul congolez la 2 august 1961. „Principiul împăcării care a fost admis în sînul parlamentului va trebui să se extindă la toate domeniile de activitate, a spus Gizenga, adăugînd că această împăcare este baza însăși a unei posibile consolidări a independenței tinerei noastre republici". Se pare că Gizenga s-a înșelat crezînd în roadele unei asemenea „împăcări".

Expediat sub un pretext oarecare din Leopoldville, fără protecția armată pe care o ceruse și pe care comandamentul O.N.U. ar fi trebuit să i-o asigure, Gizenga, destituit în mod ilegal din funcția sa și nesocotindu-i-se imunitatea parlamentară, a fost arestat la 15 ianuarie 1962, sub acuzația de a fi refuzat să recunoască guvernul central și „de a fi instigat" la acțiuni antiguvernamentale. Or, ca vicepreședinte al acestui guvern, Gizenga declara deschis, așa cum a făcut în septembrie 1961, la Conferința țărilor neangajate de la Belgrad : „...E o cinste pentru mine să fiu și să rămîn nu numai succesorul spiritual (al lui Patrice Lumumba) dar mai cu seamă unul din păstrătorii cei mai credincioși, mai autentici și mai vigilenți ai idealului său". Cu același prilej, el a explicat că „ceea ce istoria numește criza congoleză n-a fost decît executarea aproape integrală a unui plan de sabotare a independenței efective a tinerei republici, plan minuțios conceput de către cei care consideră libertatea ca fiind monopolul lor".

În semn de protest împotriva tratamentului la care a fost supus, atît în lagărul Binza cît și pe insula Bolabemba unde a fost deportat, Antoine Gizenga a declarat greva foamei. Medicilor, avocaților și rudelor le-a fost interzis cu desăvîrșire să-l mai viziteze. În ședința din 27 octombrie 1962, deputatul Gabriel Yumbu a declarat că Partidul Solidarității Africane dispune de date cu privire la pregătirea exterminării fizice a lui Gizenga. În acest complot — a precizat deputatul — sînt implicate unele cercuri străine din Leopoldville. „Gizenga, la fel ca Lumumba, îndură chinuri numai pentru că a luptat pentru unitatea țării" — preciza declarația pe care deputatul a dat-o publicității.

La cîtva timp după aceasta, parlamentul congolez a adoptat în unanimitate o rezoluție în care cere punerea în libertate, în termen de 48 de ore, a vicepreședintelui Antoine Gizenga. După cum se știe, hotărîrea a rămas literă moartă. La 28 mai 1963, cu 54 de voturi pentru și 19 abțineri, parlamentul a reacordat lui Gizenga, ca lider al Partidului Solidarității Africane, imunitatea parlamentară care-i fusese retrasă în 1962. Dar aceasta n-a schimbat cu nimic situația lui. Iar demonstrațiilor de masă pentru eliberarea deținutului de pe Bolabemba li s-a răspuns cu armele poliției și parașutiștilor. Arestările în rîndurile demonstranților au dat închisorilor cîteva sute de deținuți în plus. După interzicerea Partidului Mișcarea Națională Congoleză (partidul lui Lumumba) și a Partidului Solidarității Africane și după arestarea a doi dintre liderii lor, președintele republicii, Kasavubu, a dizolvat în septembrie 1963 parlamentul care se pronunțase din nou pentru eliberarea imediată a lui Antoine Gizenga.

Închis pe insula pustie la confluența fluviului Congo cu Oceanul, supus unui regim de exterminare, Gizenga rămîne, prin atitudinea sa curajoasă, credincios cauzei poporului său. În încercările prin care Congoul nu contenește să treacă, o asemenea atitudine este foarte importantă prin semnificația ei morală și politică.

G. D.

PRESA acum 50 de ani

■

Trupele spaniole întîmpină o rezistență puternică în Maroc. În luptele din regiunea Sentel s-au semnalat 300—400 morți și răniți.

■

La Madrid s-a scumpit pîinea cu 20 la sută. Populația protestează și au loc incidente în cursul cărora sînt devastate peste 400 brutării.

■

La Paris, într-un meci de box pentru titlul de campion mondial, negrul Jack Johnson l-a învins în repriza 20 pe Franc Moran.

■

Grecia și Bulgaria reiau relațiile diplomatice.

O.P.E.C.

La 6 iulie se deschide la Geneva cea de-a VI-a Conferință a Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.)

Hotărîrea cu privire la crearea O.P.E.C. a fost luată în urma tratativelor de la Bagdad din septembrie 1959 la care au participat cîteva țări din Orientul arab și Venezuela. Ea a fost constituită ca o replică la politica de dominație a monopolurilor petroliere occidentale care creaseră Cartelul internațional al petrolului.

Scopul organizației, din care fac parte : Arabia Saudită, Indonezia, Irak, Iran, Qatar, Kuweit, Libia și Venezuela, este de a apăra interesele țărilor respective prin elaborarea unei politici unice atît în ce privește companiile petroliere străine, cît și în comerțul internațional cu produse petroliere.

Obiectivul O.P.E.C. este revizuirea acordurilor de concesiune și instituirea controlului acestor state asupra extracției și exploatării petrolului din țările respective.

După cum se știe, aceste țări se numără printre cele mai mari producătoare de petrol (90 la sută din rezervele de petrol ale lumii capitaliste). Extracția lor de petrol acoperă 90 la sută din nevoile Europei occidentale, 20 la sută din cele ale S.U.A., 50 la sută ale Americii Latine și 95 la sută ale țărilor Africii și Asiei. Petrolul constituind principala lor bogăție, 60 la sută din veniturile bugetare ale acestor țări provin în special din valorificarea sa. Statistici recente relevă că partea cea mai mare a zăcămintelor petroliere și conductelor, precum și 70 la sută din mijloacele de transport, rafinăriile și rețeaua comercială a țărilor membre ale O.P.E.C., aparțin societăților străine. Acestea au reușit, încă din timpul cînd statele respective se aflau sub dominație colonială, să impună acorduri inechitabile, prin care veniturile erau împărțite în proporție de 50:50, adică 50 la sută pentru companii și 50 la sută pentru țările exportatoare. În realitate nu e vorba de o împărțire egală deoarece societățile străine nu împart profiturile rezultate din întreg ciclul pe care-l parcurge petrolul — extracție, transport, prelucrare și desfacere, ci numai beneficiile calculate la procesul de extracție. De aceea, țările membre ale O.P.E.C. solicită o sporire a redevențelor, plătibile înainte de stabilirea impozitului, plus 50 la sută din profiturile obținute de societăți în toate ciclurile de producție.

Aceste revendicări ale statelor producătoare au făcut obiectul atît al conferințelor organizației cît și al tratativelor duse de O.P.E.C. cu Cartelul internațional al petrolului, care a refuzat însă să dea curs cererilor respective. Organizația a constituit la sfîrșitul anului trecut un comitet special format din Iran, Irak și Arabia Saudită însărcinat cu continuarea negocierilor. Acest comitet a întocmit un raport care va constitui baza de discuții la apropiata conferință O.P.E.C. de la Geneva.

Lupta statelor respective pentru întărirea independenței economice și a suveranității naționale se bucură de sprijinul larg al opiniei publice mondiale. În 1959, Adunarea Generală a O.N.U. la cea de-a 14-a sesiune a sa a adoptat un proiect de rezoluție al cărui principal inițiator a fost R. P. Română, privitor la suveranitatea deplină a tuturor țărilor asupra surselor de materii prime naturale de pe teritoriul lor. Referindu-se la această rezoluție, ziarul italian **Il Tempo** scria : „Rezoluția prezentată de Romînia reprezintă ceva nou în sensul că va permite acestor țări să amelioreze condițiile exploatării și vînzării aurului negru".

Organismele O.P.E.C. sînt : a) **Conferința delegaților și experților din țările membre**, care este organul suprem. Ea ține sesiuni ordinare cel puțin o dată pe an. Conferința adoptă rezoluții care sînt prezentate sub formă de recomandări guvernelor țărilor interesate. Pînă în prezent s-au ținut cinci conferințe : prima la Cairo în 1959, a doua la Beirut în 1960, a treia la Alexandria în 1961, a patra la Beirut în 1963 iar a cincea de la Riad tot în 1963. La unele din acestea țara noastră și-a trimis delegați în calitate de observatori. b) **Consiliul O.P.E.C.**, compus din miniștrii industriei petroliere din țările respective, este un organ executiv căruia îi sînt trimise spre examinare cele mai importante probleme ; c) **Secretariatul permanent**, condus de un secretar general eligibil la fiecare conferință, care în același timp este și președintele consiliului. Sediul său este la Geneva.

I. CLOȘCĂ

BREVIAR

24 iunie

Consiliul de Stat al R. P. Romîne a ratificat Acordul între Republica Populară Romînă şi Republica Socialistă Federativă Iugoslavia privind realizarea şi exploatarea Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier pe fluviul Dunărea.

25 iunie

A avut loc la Sofia a 4-a sesiune a Comisiei mixte guvernamentale romîno-bulgare de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică. Delegaţia R. P. Romîne a fost condusă de Alexandru Bîrlădeau, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, iar delegaţia bulgară de Jivko Jivkov, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri.

La invitaţia preşedintelui Asociaţiei chimiştilor vest-germani, prof. Winnacker, o delegaţie de specialişti romîni condusă de Mihail Florescu, ministrul industriei petrolului şi chimiei, participă la sesiunea europeană de inginerie chimică.

26 iunie

O delegaţie a R. P. Chineze, condusă de U Hen, vicepreşedintele comisiei de ştiinţă şi tehnică, a sosit la Bucureşti pentru a participa la cea de-a 9-a sesiune a comisiei mixte de colaborare tehnico-ştiinţifică între R. P. Romînă şi R. P. Chineză.

A sosit o delegaţie a Comsomolului condusă de H. A. Vezirov, secretar al C.C. al U.T.C.L.

27 iunie

A sosit în Capitală, la invitaţia grupului romîn din Uniunea interparlamentară, o delegaţie de deputaţi suedezi.

Aurel Ardeleanu, trimisul extraordinar şi ministrul plenipotenţiar al Republicii Populare Romîne în Ceylon, a prezentat scrisorile de acreditare guvernatorului general al Ceylonului, William Gopallawa.

28 iunie

A avut loc semnarea protocolului de înfrăţire dintre oraşul Sinaia şi oraşul italian Aosta.

30 iunie

Preşedintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al R. D. Vietnam la Bucureşti, Hoang Tu, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare.

Au plecat spre Roma vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Gogu Rădulescu, împreună cu Gheorghe Rădoi, ministrul industriei construcţiilor de maşini, şi Mihail Petri, adjunct al ministrului comerţului exterior, care vor face o vizită în Italia, la invitaţia preşedintelui concernului FIAT, prof. Vittorio Valletta.

POŞTA REDACŢIEI

George Visaiom, Bucureşti şi Ioan Solovăstru, com Valea Largă, raionul Luduş. **Se spune Comitetul celor 18 state pentru dezarmare, şi nu al celor 17 cîte participă la lucrările sale, în primul rînd pentru că aceasta este titulatura oficială stabilită de O.N.U., iar în al doilea rînd pentru că nimeni nu a ridicat dreptul Franţei de a participa la masa tratativelor. Poziţia Franţei în această problemă poate fi calificată ca un act de abţinere voluntară asupra căruia poate reveni oricînd.**

Emil Ladoşan, Siliveş — Luduş. **Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.I.R.D.) şi Fondul Monetar Internaţional (F.M.I.), ambele înfiinţate în 1944, sînt instituţii specializate ale O.N.U. Scopul oficial al B.I.R.D. este de a contribui la reconstrucţia ţărilor membre. În acest scop, Banca, ai cărei membri sînt guvernele, acordă ţărilor membre şi unor întreprinderi particulare, pe o durată medie de 15 ani, împrumuturi cu dobîndă anuală de 5—6,50 la sută pentru investiţii productive. Fondul Monetar Internaţional este format din vărsămintele făcute de statele membre (dintre care 25 la sută din capitalul subscris trebuie să fie în aur).**

Negrea Vasile, student, Timişoara. **O.N.U. nu dispune de forţe armate proprii. „Toţi membrii Organizaţiei Naţiunilor Unite — se spune în art. 43 din Carta O.N.U. — pentru a contribui la menţinerea păcii şi securităţii internaţionale, se obligă să pună la dispoziţie Consiliului de Securitate, la cererea lui şi în conformitate cu un acord sau cu acorduri speciale, forţele armate, sprijinul şi inclusiv dreptul de trecere, necesare în vederea menţinerii păcii şi securităţii internaţionale". În cazul cînd unul dintre membrii permanenţi ai Consiliului de Securitate se opune unei asemenea hotărîri, intervenţia forţelor O.N.U. nu poate avea loc.**

Unele precizări la materialul „Geneza O.N.U." publicat la rubrica „Fişier" din nr. 26 : Printre etapele premergătoare creării O.N.U. ar putea fi menţionate :

a) Declaraţia sovieto-polonă din decembrie 1941 în care se sublinia că o pace durabilă şi dreaptă nu se poate realiza decît printr-o nouă organizaţie internaţională, la înfiinţarea căreia elementul esenţial trebuie să-l constituie respectarea dreptului internaţional.

b) Carta Atlanticului semnată de preşedintele S.U.A. Roosevelt şi primul ministru englez Churchill la 14 august 1941, la care au aderat ulterior 26 de state aflate în război cu Germania, Italia şi Japonia.

VICTOR DUCULESCU
avocat

A. Baciu, regiunea Ploieşti ; I. Herşcovici, Galaţi, **Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură — U.N.E.S.C.O. — a fost înfiinţată în 1945 în scopul de a favoriza colaborarea între popoare în domeniul educaţiei, ştiinţei şi culturii.**

Aş dori o prezentare a vieţii şi personalităţii generalului american Maxwell Taylor care a fost numit ambasador în Vietnamul de sud.

VALENTIN RUSU
Bucureşti

Maxwell Davenport Taylor, născut în 1901 în statul Missouri, a absolvit Academia Militară în anul 1922, obţinînd apoi o serie de alte titluri academice. El a revenit la Academia Militară în deceniul al patrulea, ca profesor de limbi străine (franceză, spaniolă, japoneză) ; în 1954 el a fost de altfel directorul acestei instituţii. Înainte de cel de al doilea război mondial el a îndeplinit misiuni la Tokio, Pekin (1939) şi în America Latină. În timpul războiului a participat la operaţiile militare din Sicilia, Italia continentală şi Franţa. După război a fost cîtăva vreme şeful statului major al trupelor americane din Europa. În 1959 el a fost pus în retragere şi a devenit preşedintele unui consiliu de administraţie şi apoi preşedintele Comitetului Lincoln pentru artele interpretative. Rechemat în serviciul activ în 1961, generalul Taylor a fost numit consilier militar al preşedintelui Kennedy. Înainte de numirea sa la Saigon el deţinea funcţia de preşedinte al comitetului şefilor de state majore al S.U.A.

Întrebări şi răspunsuri

În partea orientală a Peninsulei Arabiei se află mica peninsulă Qatar. Care este statutul ei politic ?

Din 1916 Qatarul este un protectorat englez. În fruntea lui se află un şeic care, formal, are puteri nelimitate. În fapt, puterea aparţine rezidentului politic englez. Şeicul nu poate să stabilească relaţii cu un stat străin fără aprobarea guvernului britanic şi nu poate să vîndă sau să cedeze vreo parte din teritoriul ţării. Rezidentul politic englez este secondat de doi miniştri aparţinînd familiei regale din Qatar. Majoritatea departamentelor statului sînt conduse de funcţionari britanici. Forţele poliţieneşti, ale căror efective se ridică la 1 100 oameni, sînt în subordinea unui ofiţer englez.

În legătură cu desemnarea guvernatorului Scranton ca oponent principal al senatorului Goldwater pentru candidatura republicană la preşedinţie : cîţi candidaţi republicani propuşi pentru postul de preşedinte au fost guvernatori de state ?

Thomas Dewey, guvernator al statului New York în 1944 şi 1948, şi Alfred Landon, guvernator al statului Kansas în 1936.

Recent Islanda a aniversat 20 de ani de la proclamarea republicii. Cum este organizată puterea de stat în această ţară ?

În 1918 Islanda se proclamă stat separat pe deplin suveran, şeful statului rămînînd nominal regele Danemarcei. La 17 iunie 1944, după un referendum, Parlamentul islandez a proclamat Islanda republică independentă. Potrivit constituţiei, preşedintele ţării este ales pe o perioadă de patru ani prin vot universal. Puterea executivă este deţinută de primul ministru şi de cabinetul său. Parlamentul islandez (Althing), constituit din două camere, cuprindea 52 de deputaţi ; în mai 1959 Althing-ul a aprobat o lege instituind principiul reprezentării proporţionale, ridicînd numărul deputaţilor de la 52 la 60. Preşedintele republicii nu poate să opună veto-ul său legilor votate de Parlament ; el poate fi destituit din funcţiile sale de către Parlament, cu condiţia ca această măsură să fie aprobată de majoritatea votanţilor în cadrul unui plebiscit naţional.

Ce este O.E.C.D. ?

Organizaţia de Cooperare şi Dezvoltare Economică (Organisation for Economic Cooperation and Development) a fost creată la iniţiativa Statelor Unite la 1 octombrie 1961 în locul Organizaţiei de Cooperare Economică Europeană (O.C.E.E.). Ea grupează 20 de ţări. În afara Statelor Unite şi a Canadei, ea cuprinde 18 ţări din Europa occidentală, foste membre ale O.C.E.E. : R.F.G., Austria, Belgia, Danemarca, Spania, Franţa, Anglia, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Ţările de Jos, Portugalia, Suedia, Elveţia şi Turcia. Iugoslavia este membru asociat. Sediul acestei organizaţii se află la Paris.

Cum sînt împărţite răspunderile de resortul politicii externe în cadrul Cabinetului englez ?

În afară de Foreign Office (Ministerul Afacerilor Externe) în Anglia mai există alte două ministere afectate unor sectoare ale politicii externe : Ministerul pentru problemele Commonwealthului şi Ministerul Coloniilor. Primul a fost creat în 1947 în locul Ministerelor pentru problemele dominioanelor şi ale Indiei. Ministerul pentru problemele Commonwealthului este principalul mijloc de legătură între guvernul britanic şi guvernele celorlalte state membre ale Commonwealthului. Activitatea sa are mai mult un caracter diplomatic decît administrativ, prin intermediul lui ducîndu-se tratative şi făcîndu-se schimb de informaţii şi opinii. Ministrul pentru problemele Commonwealthului face parte în mod obligatoriu din guvern.

Ministerul Coloniilor are în esenţă funcţii administrative. El răspunde de conducerea coloniilor, numeşte şi controlează activitatea guvernatorilor din colonii. Ca urmare a destrămării sistemului colonial englez, cîmpul de activitate al Ministerului Coloniilor se reduce considerabil paralel însă cu creşterea atribuţiilor Ministerului pentru problemele Commonwealthului, deoarece majoritatea foştelor colonii care şi-au obţinut independenţa rămîn în continuare membre ale Commonwealthului din cauza legăturilor lor economice şi financiare. Acesta este motivul pentru care presa engleză şi Camera Comunelor au propus unirea celor două ministere. Prima măsură în acest sens a fost realizată în 1962 cînd Duncan Sandys, ministrul pentru problemele Commonwealthului, a devenit şi ministru al coloniilor. Potrivit spuselor primului-ministru Douglas-Home, se prevede fuziunea completă a celor două ministere pentru anul 1965.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Populară Romînă

Redactor şef GEORGE IVAŞCU

Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN 80 DE ZILE

O producție
a
studiourilor
din S.U.A.

SCENARIUL: James Poe, John Farrow, S. J. Perelman după romanul lui Jules Verne
REGIA: Michael Anderson
IMAGINEA: Lionel Lindon
MUZICA: Victor Young

CU:
David Niven,
Cantinflas,
Robert Newton,
Shirley Mac Laine,
Charles Boyer,
Joe E. Brown,
Martine Carol,
John Carradine,
Marlene Dietrich,
Fernandel,
Trevor Howard,
Glynis Johns,
John Mills,
Frank Sinatra,
Ronald Colman

Filmul a obținut premiul OSCAR în 1956

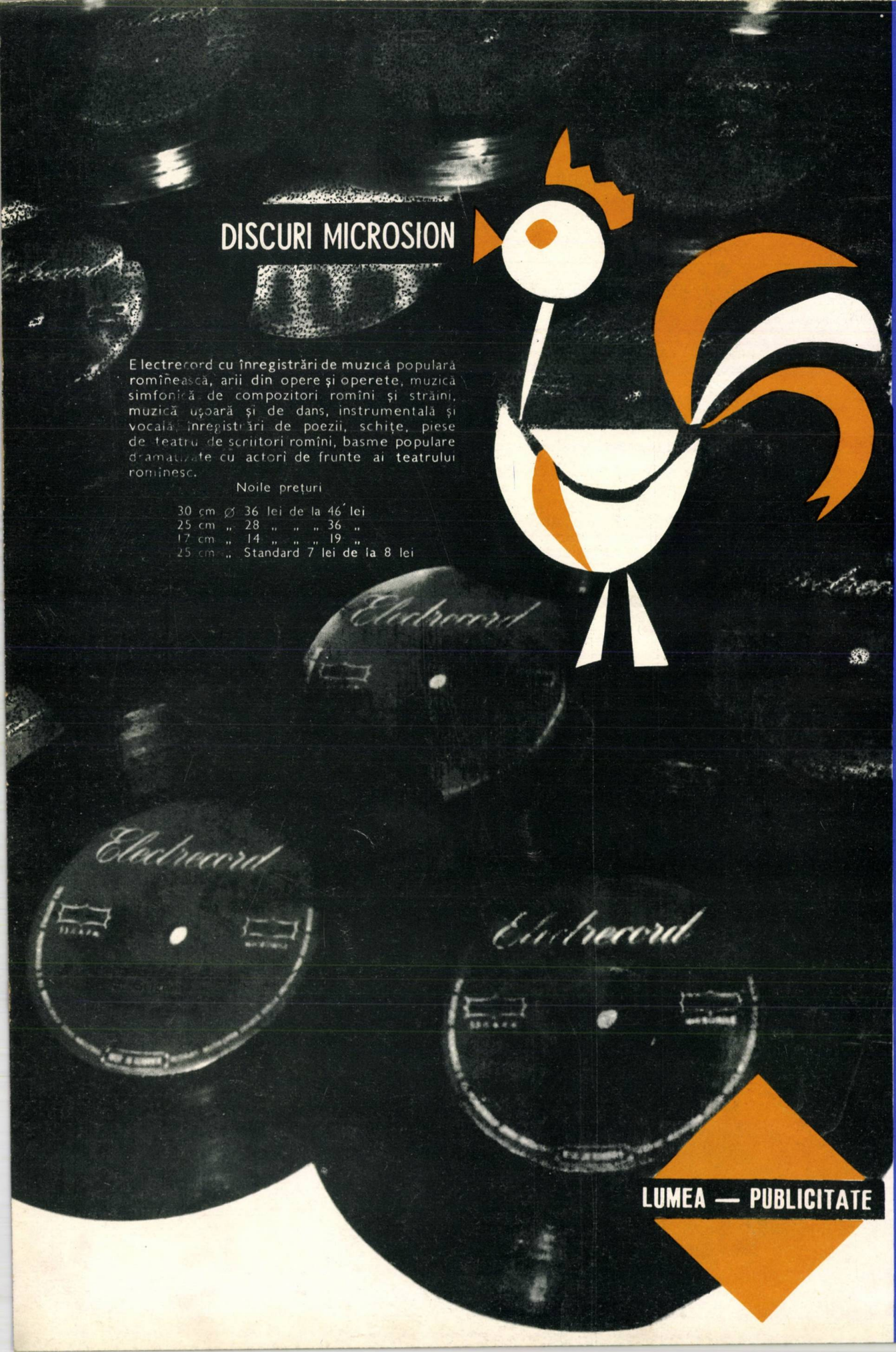
DISCURI MICROSION
Electrecord cu înregistrări de muzică populară romînească, arii din opere şi operete, muzică simfonică de compozitori romîni şi străini, muzică uşoară şi de dans, instrumentală şi vocală, înregistrări de poezii, schiţe, piese de teatru de scriitori romîni, basme populare dramatizate cu actori de frunte ai teatrului romînesc.
Noile preţuri
30 cm Ø 36 lei de la 46 lei
25 cm „ 28 „ „ „ 36 „
17 cm „ 14 „ „ „ 19 „
25 cm „ Standard 7 lei de la 8 lei
Electrecord
Electrecord
Electrecord
LUMEA — PUBLICITATE
2 lei

Pămîntul din Anzi

Reportaj pe glob: IMAGINI VIENEZ

ÎN
AJUNUL
CONFERINŢEI
COMMONWEALTHULUI

28
joi, 9 iulie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

ROMA
SAN FRANCISCO
LEOPOLDVILLE
ALGER
CIUDAD DE MEXICO

Vedere din Accra, capitala Ghanei. În cei patru ani de la proclamarea republicii poporul ghanez a obținut succese importante în munca de înlăturare a vestigiilor trecutului și de dezvoltare a economiei țării

Locuitori din New York demonstrînd împotriva politicii de apartheid a guvernului din R.S.A.

Anul II
nr. 28 (37)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
9 iulie
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 Vizita unei delegaţii a C.C. al P.M.R. în Uniunea Sovietică.
GENEVA — Atmosferă de lucru
3 VIENA — Vizita în Austria, de **Greta Graur**
4 ALGER — Marea Mediterană, mare a păcii, de **Claude Estier**
ROMA — Tratative şi dileme, de **Paolo Ricci**
5 MOSCOVA — După călătoria în ţările nordice, de **N. Pătraşcu**
6 SAN FRANCISCO — În ajunul Convenţiei Partidului republican, de **A. Teodoru**
BONN — Întrevederile franco-vest-germane, de **Herman Wieman**
7 SAIGON — Precizarea unei tendinţe, de **Sergiu Verona**
8 LONDRA — Probleme în faţa conferinţei Commonwealthului, de **John Gritten**
9 O federaţie nedorită
LEOPOLDVILLE — Incertitudinile se menţin, de **Eugeniu Obrea**
10 CIUDAD DE MEXICO — Pronosticurile au fost confirmate, de **Mihai Matei**

Articole, Reportaje

p. 11 „Copilul furtunii", de **Alexandra Sidorovici**
14 Televiziunea în culori, de ing. **J.P. Doury**
17 U.N.E.S.C.O. şi educaţia tineretului, de **Valentin Lipatti**
18 Imagini vieneze, de **Francisc Ferna**
21 Mongolia îşi schimbă peisajul, de **T. Ionescu**
24 Pămîntul din Anzi, de **S. Vlad**

Convorbiri, Interviuri cu:

p. 15 Prof. **André Maréchal**, delegat general al Guvernului francez pentru cercetarea ştiinţifică şi tehnică
16 **Ravindra Varma**, membru al Parlamentului indian
Jack Westobi, director adjunct al diviziei pădurilor şi produselor forestiere din cadrul F.A.O.
22 **Ion Balaş**, vicepreşedinte al U.C.F.S. şi **Ion Păun**, şeful Secţiei de relaţii internaţionale a Consiliului General U.C.F.S.

Puncte de vedere din presa mondială

p. 26—30 The New York Times, Newsweek, The Observer, The Times, Neue Zürcher Zeitung, L'Express, Novoe Vremea

Profil, Fişier

p. 31 Heinrich Lübke
Limbi oficiale şi limbi de lucru în organismele internaţionale

La 4 iulie

preşedintele Johnson a semnat legea privind drepturile civile. Semnificaţia acestui eveniment, care reprezintă o etapă importantă a luptei pentru libertăţi democratice în S.U.A., este analizată în articolul de la pag. 11. La rubrica „Puncte de vedere" — pe aceeaşi temă, comentariul ziarului *The New York Times*.

Imagini vieneze,

reportajul nostru de la pag. 18, prezintă aspectele diverse pe care le oferă vechea şi în acelaşi timp moderna capitală a Austriei.

Interviul

cu dl André Maréchal, delegat general al Guvernului francez pentru cercetările ştiinţifice şi tehnice, exprimă opinia oaspetelui asupra cercetărilor ştiinţifice în R. P. Romînă (pag. 15). Unele impresii despre vizita făcută în ţara noastră ne împărtăşeşte şi dl Jack Westobi, director adjunct al diviziei pădurilor şi produselor forestiere din cadrul F.A.O. (pag. 16). Despre însemnătatea reuniunii internaţionale a experţilor organizată sub auspiciile Comisiei naţionale romîne pentru U.N.E.S.C.O., citiţi la pag. 17.

Lupta dramatică

pentru pămînt a ţăranilor săraci din regiunile muntoase ale Anzilor peruvieni este evocată în articolul „Pămîntul din Anzi" de la pag. 24.

La Londra

a început la 8 iulie Conferinţa primilor miniştri ai ţărilor membre ale Commonwealthului britanic. Despre semnificaţia acestei conferinţe, ca şi despre problemele de pe ordinea de zi, citiţi corespondenţa de la pag. 8, ca şi comentariul reprodus la rubrica „Puncte de vedere" din săptămînalul *The Observer*.

VIZITA UNEI DELEGAŢII A C.C. AL P.M.R. ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ

Luni a plecat în Uniunea Sovietică, într-o vizită prietenească, o delegaţie a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn. Din delegaţie fac parte tovarăşii Ion Gheorghe Maurer, Emil Bodnăraş, membri ai Biroului Politic al C.C. al P.M.R., Alexandru Bîrlădeanu, Leonte Răutu, membri supleanţi ai Biroului Politic al C.C. al P.M.R.

La plecare, la aeroportul Băneasa, delegaţia a fost condusă de tovarăşii Nicolae Ceauşescu, Chivu Stoica, Alexandru Moghioroş, membri ai C.C. al P.M.R. şi activişti ai C.C. al P.M.R.

A fost de faţă I. K. Jegalin, ambasadorul Uniunii Sovietice în R. P. Romînă.

În aceeaşi zi delegaţia C.C. al P.M.R. a sosit la Moscova.

La aeroportul Vnukovo, delegaţia a fost întîmpinată de N. V. Podgornîi, A. N. Kosîghin, membri ai Prezidiului C.C. al P.C.U.S., I. V. Andropov, secretar al C.C. al P.C.U.S., M. A. Leseciko, membru al C.C. al P.C.U.S., şi activişti cu munci de răspundere ai P.C.U.S.

Au fost de faţă N. Guină, ambasadorul Republicii Populare Romîne în U.R.S.S., şi colaboratori ai ambasadei.

GENEVA

Atmosferă de lucru

În curînd va avea loc cea de a 200-a şedinţă a conferinţei de la Geneva cu privire la dezarmare. Deşi cifrele rotunde îndeamnă la bilanţuri, discuţiile în această ultimă etapă a conferinţei nu oferă elemente, şi cu atît mai puţin rezultate care să poată fi concretizate în hotărîri. Cu toate acestea, modul în care se desfăşoară conferinţa şi declaraţiile participanţilor la tratative vădesc o încercare de apropiere asupra unora din problemele de certă însemnătate pentru progresul lucrărilor conferinţei.

Părăsind marţi Geneva cu destinaţia Washington, unde va asista la dezbaterile Comisiei de credit a Senatului, şeful delegaţiei americane, William Foster, a declarat printre altele: „Atmosfera în care se desfăşoară dezbaterile asupra dezarmării n-a fost niciodată atît de constructivă. Realitatea e că se caută un aranjament mutual în cadrul conferinţei şi în cursul întrevederilor dintre cei doi co-preşedinţi".

În prezent, în fruntea delegaţiilor sovietică şi americană se află Semion Ţarapkin şi, respectiv, Clare H. Timberlake. În cercurile ziaristice de la Geneva s-a aflat despre hotărîrea asupra unei prime întrevederi a celor doi co-preşedinţi, pentru a se pune la punct modalităţile constituirii unui grup de experţi care să examineze problema eliminării mijloacelor de transportare la ţintă a armelor nucleare. Tocmai aici se pare că rezidă sursa optimismului, nuanţat dar manifest, în rîndurile mai multor delegaţii. Este vorba, pe de o parte, de discutarea propriu-zisă a elementului esenţial al problemei dezarmării — dezarmarea nucleară, — şi totodată despre organizarea mai sistematică a activităţii conferinţei, astfel încît să se poată întreprinde — după cum sublinia reprezentantul R. P. Romîne — un studiu eficace al problemelor cu care este confruntat Comitetul. „Ceea ce este necesar pentru a asigura progresul negocierilor noastre — remarca V. Dumitrescu în cuvîntarea sa din 7 iulie — este un acord bazat pe ideea eliminării cît mai rapide a tuturor armelor nucleare, a oricăror altor arme de distrugere în masă şi a mijloacelor de transportare a acestora la ţintă".

Reprezentantul R. P. Romîne a arătat că delegaţia ţării noastre s-a pronunţat pentru eliminarea cît mai grabnică a însăşi posibilităţii de a dezlănţui şi duce un război nuclear. Desigur, soluţia radicală ar fi eliminarea încă de la începutul procesului de dezarmare generală şi totală a tuturor vehiculelor de transportare la ţintă a armei nucleare şi chiar distrugerea tuturor armelor nucleare încă din prima etapă, dacă şi puterile occidentale s-ar declara de acord cu aceasta. „Pacea şi dezarmarea — a spus reprezentantul romîn — pot fi întemeiate numai pe asigurarea securităţii tuturor părţilor. Tocmai de aceea, delegaţia R. P. Romîne — ca de altfel toate celelalte delegaţii socialiste şi multe alte delegaţii — se pronunţă în favoarea principiului care stă la baza propunerii Gromîko, (este vorba de planul denumit umbrela nucleară — n.a.), principiu care reprezintă un efort depus în spiritul negocierii, pentru a înlesni un acord".

Numeroşi delegaţi prezenţi la Geneva şi-au reafirmat poziţiile în legătură cu oportunitatea unor măsuri urgente în domeniul dezarmării nucleare. „Trebuie soluţionată de urgenţă problema dezarmării nucleare — a declarat delegatul Mexicului, Gomez Robledo. Sîntem obligaţi să facem acest lucru din cauza acumulării periculoase de arme nucleare".

Din ultimele luări de poziţie ale delegaţilor american şi sovietic rezultă intenţia de a se crea în timpul cel mai scurt un Comitet de lucru care să examineze problemele concrete referitoare la lichidarea mijloacelor de transportare la ţintă a armei nucleare. Această chestiune, în domeniul căreia presa mondială sublinia, încă de săptămîna trecută, „o apropiere între poziţiile celor două ţări" *(Le Monde)*, devine acum de domeniul practicii. Delegaţia americană şi alte delegaţii occidentale insistă ca acestui grup de lucru să-i fie prezentate diferitele propuneri formulate asupra problemei lichidării mijloacelor de transportare la ţintă a armelor nucleare. Delegatul sovietic, Ţarapkin, a declarat în şedinţă că va examina toate sugestiile prezentate de delegaţii occidentali. Probabil că întîlnirea co-preşedinţilor va preciza sarcinile exacte ale acestui Comitet de lucru.

V. B.

REFLECTOR

La invitaţia Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, o delegaţie a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn a făcut o vizită prietenească neoficială în Republica Populară Ungară între 1—3 iulie a.c.

În timpul vizitei s-a efectuat un schimb de păreri privind unele probleme de interes reciproc pentru ambele părţi.

Din partea romînă au participat: Nicolae Ceauşescu şi Alexandru Moghioroş, membri ai Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, Alexandru Bîrlădeanu şi Leonte Răutu, membri supleanţi ai Biroului Politic al C.C. al P.M.R., Pompiliu Macovei, adjunct al ministrului afacerilor externe, şi Mihail Roşianu, ambasadorul Republicii Populare Romîne la Budapesta.

Din partea ungară au participat: Gyula Kallai, Antal Apro, Bela Biszku, Zoltan Komocsin, Istvan Szirmai, membri ai Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, Karoly Erdelyi, adjunct al ministrului afacerilor externe, şi Jenö Kuti, ambasadorul Republicii Populare Ungare la Bucureşti.

Delegaţia Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn a fost primită de către tovarăşul Janos Kadar, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, care a oferit o masă în cinstea delegaţiei.

În cursul schimbului de păreri, care a contribuit la cunoaşterea mai bună a poziţiilor celor două părţi, au fost examinate probleme privind dezvoltarea relaţiilor dintre cele două partide şi ţări, probleme ale mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale şi ale situaţiei internaţionale. Schimbul de păreri s-a desfăşurat într-o atmosferă sinceră, tovărăşească.

■

La Florenţa, au luat sfîrşit dezbaterile Conferinţei mesei rotunde Est-Vest. Reprezentantul romîn, acad. prof. Athanase Joja, a subliniat în cuvîntarea sa necesitatea ca rezoluţia finală a conferinţei să consemneze însemnătatea creării zonelor denuclearizate, menţionîndu-se şi iniţiativa romînă privind transformarea Balcanilor într-o regiune a păcii, fără arme nucleare. Delegaţii au primit favorabil propunerea reprezentantului romîn.

■

Reprezentanţa U.R.S.S. la O.N.U. a dat publicităţii o declaraţie în care se subliniază că „guvernul sovietic nu poate privi cu indiferenţă evenimentele care se desfăşoară în jurul Congo-ului". Înapoierea lui Chombe în Congo implică un pericol pentru pacea internă din această ţară, şi reprezintă în acelaşi timp o sfidare a hotărîrilor Consiliului de Securitate

VIENA

Vizita în Austria

La invitația vicecancelarului Austriei, dr. Bruno Pittermann, care a vizitat în primăvara aceasta R. P. Romînă, la Viena a sosit prim-vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Gheorghe Apostol, împreună cu Constantin Tuzu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, însoţit de Ştefan Constantinescu, adjunct al ministrului industriei metalurgice şi de alte persoane oficiale.

În cuvîntările rostite pe aeroport cu prilejul sosirii, a fost subliniată importanţa acestei vizite. În salutul adresat de către vicecancelarul Austriei, dr. Bruno Pittermann, acesta a subliniat că oaspeţii romîni vor avea prilejul să cunoască situaţia economică a Austriei, să se bucure de frumuseţea peisajului, precum şi de sentimentele prieteneşti şi paşnice ale poporului austriac. „Popoarele din spaţiul dunărean — a subliniat vicecancelarul — au învăţat din trecutul apropiat că relaţiile de bună vecinătate constituie premisele cele mai bune pentru o dezvoltare economică a tuturor popoarelor din această regiune."

La rîndul său, prim-vicepreşedintele Consiliului de Miniştri al R. P. Romîne, Gheorghe Apostol, după ce a mulţumit pentru primirea călduroasă, a spus: „Exprimînd voinţa poporului romîn, guvernul R.P.R. consideră că fiecare ţară, mare sau mică, are datoria să-şi aducă întreaga contribuţie la cauza păcii şi colaborării internaţionale, la dezvoltarea relaţiilor de colaborare cu toate ţările. Noi avem ferma convingere că, pe baza bunăvoinţei reciproce şi a stimei reciproce, a respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, a neamestecului în afacerile interne şi avantajului reciproc, relaţiile între state, indiferent de regimul lor social-politic, se pot dezvolta în mod pozitiv şi multilateral. Dezvoltarea relaţiilor dintre R. P. Romînă şi Austria, bazate pe principiul coexistenţei paşnice, constituie un exemplu convingător care merită să fie subliniat. Sîntem siguri că vizita noastră în Austria va aduce, aşa cum a fost şi vizita d-lui vicecancelar Pittermann în Romînia, o nouă contribuţie la dezvoltarea pozitivă a acestor relaţii".

Atmosfera cordială în care au decurs primele vizite făcute în Austria confirmă o dată mai mult că asemenea contacte reciproce ale oamenilor de stat contribuie la o mai bună înţelegere între popoarele din statele cu sisteme sociale deosebite, la întărirea păcii în lume.

Viena i-a întîmpinat pe oaspeţii romîni cu căldură. Pe clădirile publice, flutură, alături de drapelul ţării gazdă, drapelul de stat al R. P. Romîne. Membrii delegaţiei ţării noastre au avut întrevederi cu înalte personalităţi politice. Încă din prima zi, membrii delegaţiei romîne au fost primiţi de preşedintele Republicii Austria, dr. Adolf Schärf, în prezenţa vicecancelarului dr. Bruno Pittermann şi a ambasadorului Austriei la Bucureşti, dr. Paul Wetzler.

În aceeaşi zi, delegaţia romînă a făcut o vizită cancelarului Austriei. Primind delegaţia romînă cancelarul Austriei, dr. Josef Klaus, a vorbit despre posibilităţile intensificării schimbului de mărfuri între Austria şi R.P.R.

Oaspeţii romîni au fost primiţi de vicecancelarul Austriei, dr. Bruno Pittermann, au vizitat primăria din Viena, unde au fost salutaţi de primarul oraşului, Franz Jonas. Ei au vizitat mai multe puncte ale capitalei Austriei, printre care pasajul Votiv, căminul internaţional studenţesc, complexul de locuinţe Karl Marx Hof, un şantier de locuinţe din prefabricate şi uzina care le produce, precum şi noul planetarium construit în Prater.

Seara, vicecancelarul Austriei a oferit o recepţie în cinstea oaspeţilor romîni. La recepţie, care a avut loc pe vasul „Stadtwien" pe Dunăre, au fost prezenţi membri ai guvernului, persoane din conducerea partidelor din Austria, funcţionari superiori, şefi ai unor misiuni diplomatice acreditaţi la Viena, personalităţi ale vieţii economice, ziarişti austrieci şi străini etc. Atmosfera a fost deosebit de cordială, iar la sfîrşit, prim-vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Gheorghe Apostol, a răspuns unor numeroase întrebări puse de ziarişti şi a vorbit despre realizările din ţara noastră, despre succesele înregistrate în îndeplinirea planului şesenal, despre politica internă şi externă a R. P. Romîne.

În presa austriacă au apărut numeroase fotografii înfăţişînd aspecte din timpul vizitelor precum şi articole consacrate relaţiilor dintre cele două state. *Arbeiter Zeitung*, oficiosul partidului socialist, scria: „Datorită dezvoltării politice şi economice a Romîniei în ultimul timp, vizita capătă un interes deosebit". Într-un alt comentariu al aceluiaşi ziar se pune accentul pe legătura creată de Dunăre între Austria şi ţara noastră, pe posibilitatea coexistenţei paşnice a unor ţări cu regimuri social-politice diferite.

Greta GRAUR

Viena, 7 iulie.

REFLECTOR

şi Adunării Generale a O.N.U. cu privire la această ţară. Guvernul sovietic continuă declaraţia — cheamă toate statele să facă uz de întreaga lor influenţă pentru a nu permite un nou atentat la independenţa naţională şi la integritatea tinerii republici Congo din partea forţelor imperialiste.

■

La 13 iulie va sosi la Nicosia generalul indian Rickis, consilierul militar al secretarului general al O.N.U., U Thant. El va susţine convorbiri cu generalul Thimaya, comandantul trupelor O.N.U. aflate în insulă.

■

Barry Goldwater caută un candidat la vicepreşedinţie. El are deocamdată în vedere pe Gerald Ford (statul Michigan) şi William Miller (statul New York) membri ai Camerei Reprezentanţilor, pe senatorul Morton (statul Kentucky) şi pe guvernatorul statului Ohio — James Rhodes. Acesta din urmă, care va conduce şi dirija pe delegaţii din statul Ohio la Convenţia de la San-Francisco, a declarat însă că nu doreşte să candideze.

■

Una din problemele pe care le va discuta conferinţa O.U.A. (Organizaţia Unităţii Africane), care începe la 17 iulie la Cairo, va fi stabilirea definitivă a sediului acestei organizaţii. Propunerile cunoscute pînă acum se referă la oraşele Addis Abeba şi Lagos.

■

Relaţiile Est-Vest, relaţiile dintre Comunitatea Economică Europeană şi Asociaţia Europeană a Liberului Schimb, schimburile comerciale danezo—vest-germane, colaborarea dintre R.F.G. şi Danemarca în cadrul N.A.T.O. şi problema germană — acestea sînt temele abordate în cursul convorbirilor dintre cancelarul Erhard şi primul ministru Otto Krag, cu prilejul vizitei întreprinse de cancelarul vest-german, Ludwig Erhard în Danemarca.

■

Îndată după demisia guvernului iordanian, regele Husein a încredinţat formarea unui nou guvern şefului curţii regale, Bahgat al Talhuni; se apreciază că este vorba despre un guvern de tranziţie, care va gira problemele curente.

■

La reuniunea miniştrilor de finanţe ai Asociaţiei Europene a Liberului Schimb, care a început la Edinburgh, vor fi examinate rapoarte privitoare la standardizarea industriei, tarifele şi cotele de export, precum şi unele aspecte ale integrării europene. Participanţii vor studia, de asemenea, problemele inflaţiei constatate în unele ţări occidentale.

ALGER

Marea Mediterană — mare a păcii

Conferinţa asupra denuclearizării bazinului mediteranean a întrunit luni în sala Aletti din Alger peste 200 de delegaţi din 20 de ţări. Reprezentanţilor organizaţiilor pentru pace din Albania, Algeria, Republica Arabă Unită, Cipru, Franţa, Grecia, Italia, Iugoslavia, Liban, Libia, Maroc, Siria, Spania, Tunisia, Turcia, li s-au alăturat observatori ai organizaţiilor similare din Europa, Africa, Asia şi America Latină. Nu au lipsit nici numeroşi oameni de ştiinţă şi conducători sindicali. Ca reprezentant al mişcării pentru pace din R. P. Romînă la conferinţă participă acad. Miron Nicolescu.

Comitetul algerian pentru pace, care a luat iniţiativa de a organiza această conferinţă, a desfăşurat în zilele premergătoare reuniunii mari eforturi pentru a atrage atenţia opiniei publice asupra lucrărilor întîlnirii internaţionale, subliniind că se impune înlăturarea neîntîrziată a psihozei războiului între-

ținută de prezența trupelor și navelor străine în diferite porturi mediteraneene, de existența bazelor militare și a rampelor de rachete în această regiune, precum și de recenta introducere aici a rachetelor de tip „Polaris".

Toți acești factori s-ar putea dovedi extrem de primejdioși în eventualitatea unui conflict termonuclear. Este deci încurajator faptul că, după ce Yazid, președintele algerian al conferinței, a exprimat neliniștea comună tuturor popoarelor în fața riscurilor unui război atomic, delegații au subliniat în unanimitate că principalele probleme care trebuie examinate sînt : prezența submarinelor atomice în bazinul mediteranean ; prezența unui dispozitiv nuclear pe sol și pe apă în această regiune ; mijloacele eficace naționale și internaționale pentru a remedia această situație și mijloacele existente pentru a activiza procesul de demilitarizare atomică. Problema bazelor militare străine în țările mediteraneene a fost de asemenea evocată în cadrul discuțiilor. Astfel, la capătul celor patru zile de lucrări, conferința va fi fără îndoială în măsură să aducă contribuții importante la cauza păcii mondiale. Trebuie înregistrată de asemenea excelenta inițiativă pe care o reprezintă „Întîlnirea porturilor", și care constă în a organiza manifestații antinucleare în principalele porturi ale Mediteranei, sub egida unui organism unde sînt reprezentate comitetele de luptă pentru pace din toate țările mediteraneene.

Telurile și caracteristicile actualei întîlniri au fost sintetizate astfel de reprezentantul algerian :

„De jur-împrejurul acestei mări, ale cărei insule și coaste au fost cîntate pentru frumusețea și ospitalitatea lor, de jur-împrejurul acestei mări care riscă să devină un focar de război, oamenii de bună-credință își întind mîna pentru a dovedi că omul poate și trebuie să supraviețuiască".

Claude ESTIER

ROMA

Tratative și dileme

Actuala criză de guvern a prilejuit în Italia „jocurile cu aruncarea mingilor de la unul la altul", cum le denumea un ziarist. Consultările începute în cadrul organelor de conducere ale partidelor membre ale coaliției guvernamntale au dus, la sfîrșitul săptămînii trecute, la reafirmarea formulei de centru-stînga.

În primele zile ale crizei au avut loc reuniunile comitetelor de conducere ale partidelor reprezentate în coaliția guvernamentală. Pentru a-și respecta angajamentele asumate față de alegători, partidele „mai mici" ale coaliției, social-democrat și republican, nu puteau face altceva decît să reafirme intenția de a reface o asemenea coaliție de centru-stînga. Ziarele au subliniat că cheia rezolvării crizei trebuiau s-o constituie reuniunile conducerilor partidelor socialist și democrat-creștin, întrucît de colaborarea dintre aceste două partide depinde asigurarea unei majorități parlamentare de centru-stînga.

Conducerea partidului socialist s-a reunit vineri și sîmbătă într-o atmosferă caracterizată de presa italiană ca încărcată : încă înainte de răsturnarea guvernului, și cu atît mai mult după aceea, în acest partid se manifestau două curente deosebite — cel condus de fostul secretar general Nenni, care în guvernul Moro a deținut funcția de vice-premier, și cel condus de fruntașul socialist Lombardi, redactor-șef al organului P.S.I. *Avanti*. Acesta din urmă, care după aprecierile presei controlează o secțiune activă și influentă în comitetul de conducere al partidului, a reproșat lui Nenni și colaboratorilor săi faptul că nu a reușit să scoată guvernul „din imobilitate", adică nu a obținut în cele peste șase luni de existență ale cabinetului de centru-stînga, reformele democratice înscrise în programul guvernamental. Aceste reforme au fost amînate, în mare măsură ca efect al presiunilor unor grupuri de dreapta din partidul democrat-creștin, guvernul preferînd să se angajeze în așa-numite „măsuri conjuncturale", adică în măsuri de combatere a crizei economice, unele din ele solicitînd sacrificii din partea populației, și afirmînd că reformele programatice nu sînt încă posibile din cauza situației economice nefavorabile. Partidul socialist urma deci, în reuniunea conducerii sale, să decidă dacă va mai încerca participarea la formula de centru-stînga, în speranța că va forța de astădată aceste reforme, sau dacă se va retrage în opoziție, sau în orice caz va ieși din componența unui guvern care, în lipsa unor măsuri de reformă democratică, nu mai poate pretinde titlul de „guvern de centru-stînga".

În aparență, hotărîrea conducerii partidului socialist ar fi trebuit să fie condiționată de precizarea poziției comitetului de conducere al partidului democrat-creștin. Acesta, reunit cu o zi sau două în prealabil, ar fi trebuit să exprime, fără echivoc, poziția acestui partid în problemele imediate : dacă democrat-creștinii intenționează să aplice reformele programatice de centru-stînga, sau dacă preferă să le amîne în continuare, pretextînd că situația nefavorabilă a țării nu permite investițiile necesare acestor reforme.

Aici a început „jocul cu mingea" de care vorbesc ziariștii. Primul comunicat al conducerii democrat-creștine, conceput în termeni vagi și generali, nu a permis descifrarea intențiilor acestui partid, sau, putea fi interpretat în orice sens. Partidul democrat-creștin se afla de fapt el însuși într-o criză internă destul de acută : diferitele fracțiuni — dreapta lui Scelba, doroteii (adepții curentului de centru), moroteii (numiți astfel pentru că sînt adepții lui Moro), stînga sindicală și, în sfîrșit, curentul oscilant al lui Fanfani, au exercitat un timp presiuni în diferite sensuri care pînă la urmă s-au soldat cu același echilibru instabil, exprimat în comunicatul dat publicității. Socialiștii s-au aflat așadar în dilemă. Reuniunea propriului lor comitet de conducere nu a dus nici din partea lor la clarificarea așteptată : noul secretar al partidului, De Martino, liderul Nenni, pe de o parte, Lombardi și Santi, reprezentînd curentele de stînga, pe de altă parte, s-au înfruntat fără a ajunge la o concluzie. În cele din urmă, comunicatul reuniunii a exprimat sprijinul partidului pentru formula de centru-stînga, autorizîndu-l pe Nenni să ducă tratative în acest sens cu reprezentanții celorlalte trei partide membre ale coaliției precedente. Lombardi însă s-a exclus de la aceste tratative, arătînd că își rezervă aprecierile, că amînă după rezolvarea crizei discuțiile cu reprezentanții celuilalt curent și că, în general, el și reprezentanții aripii de stînga ai acestui partid nu subscriu în mod necondiționat la un eventual guvern.

A urmat atunci o nouă ședință a conducerii democrației creștine. Ca și în precedenta, aripa de dreapta, a fostului premier Scelba (care ar reprezenta, după aprecierile ziarelor italiene, aproximativ 10 la sută din forța partidului) a încercat să obțină sprijin pentru a „întoarce spre dreapta" partidul și a împiedica reconstituirea coaliției de centru-stînga. S-a urmărit astfel crearea unui așa-numit „cabinet cu program concordat", adică a unui guvern care să-și caute majoritatea parlamentară printr-o alianță a democrat-creștinilor cu partidul de dreapta al liberalilor. (Liderul acestui partid, Malagodi, a și rostit o cuvîntare în sprijinul acestei idei, preconizînd un program menit — după cum scria ziarul *Avanti* — „să redea încrederea cercurilor dreptei politice și economice speriate de programul de centru-stînga"). Un asemenea guvern nu ar fi avut însă o majoritate stabilă, deoarece partidul social-democrat nu se poate alia fățiș unui partid al dreptei fără a-și pierde voturile alegătorilor. Astfel că pînă la urmă curentul adepților lui Moro a impus din nou un echilibru în sînul partidului democrat-creștin și cel de-al doilea comunicat a exprimat asentimentul acestui partid pentru formula de centru-stînga.

Moro a fost deci desemnat de președintele Republicii să-și succedeze sie însuși pentru a încerca reconstituirea unui nou guvern de centru-stînga. În momentul cînd el a fost desemnat, un singur lucru fusese demonstrat, acela relevat de *Il Tempo* din Roma : „Nici democrația creștină și nici partidul socialist nu și-au asumat angajamente programatice : documentele amîndor partide sînt generale, vagi, ultraflexibile...".

Tot atît de adevărat este însă faptul că însăși formula de centru-stînga angajează guvernul spre o anumită orientare politică. Criza care a pus capăt existenței primului cabinet Moro ar putea constitui un avertisment : veritabila politică de centru-stînga trebuie să-și găsească concretizarea prin reforme reale, așa cum au fost înscrise în programul guvernamental, și care nu pot fi amînate la nesfîrșit fără riscul de a agrava și mai mult problemele imediate ale Italiei.

Paolo RICCI

MOSCOVA

După călătoria în țările nordice

După vizita de 18 zile în țările nordice, duminică s-a înapoiat în Uniunea Sovietică N. S. Hrușciov și persoanele care l-au însoțit în călătoria sa. Vizita în Norvegia, ultima etapă a călătoriei sale, s-a încheiat ca și cele precedente cu publicarea unui comunicat comun sintetizînd rezultatele tratativelor dintre șeful guvernului sovietic și cel norvegian.

În legătură cu problemele internaționale actuale asupra cărora, după cum menționează comunicatul, a avut loc un amplu schimb de păreri, s-a ajuns la unitate de vederi în ce privește utilitatea continuării eforturilor în vederea destinderii continue a încordării internaționale. Deosebirile dintre sistemele sociale ale statelor — menționează comunicatul — nu împiedică rezolvarea problemelor internaționale litigioase pe cale pașnică, prin tratative și că coexistența pașnică reprezintă baza pe care se întemeiază relațiile între statele cu sisteme sociale diferite. Șefii celor două guverne au relevat importanța înfăptuirii dezarmării generale și totale sub un strict control internațional. În această ordine de idei a fost relevată însemnătatea unor măsuri parțiale de dezarmare și de slăbire a încordării internaționale, ca prim pas pe calea spre țelul final — dezarmarea generală și totală, care să izbăvească popoarele de pericolul unui război termonuclear. Comunicatul subliniază, de asemenea, faptul că partea sovietică a manifestat înțelegere în legătură cu neamplasarea de către guvernul Norvegiei a armei nucleare pe teritoriul țării, lucru apreciat ca o contribuție serioasă la cauza consolidării păcii în nordul Europei.

Comunicatul sovieto-norvegian se ocupă de problema relațiilor bilaterale dintre cele două țări. Este menționată participarea unor firme norvegiene la construirea unei noi hidrocentrale pe rîul de frontieră Pasvik. Cele două părți s-au declarat de acord să discute posibilitatea colaborării în domeniul producției chimice și siderurgiei. Apreciindu-se că în cursul anilor au fost menținute contacte utile între organizațiile pentru pescuit dintre cele două țări, se consideră că aceste contacte pot să fie continuate și întărite.

Vizita în Norvegia a fost apreciată de către personalitățile oficiale din cele două țări ca un nou pas pe calea întăririi colaborării între ele. „Această vizită, a declarat primul ministru norvegian Gerhardsen, a fost o călătorie a prieteniei și ne-a permis să obținem o mai mare înțelegere reciprocă". „Ca urmare a întîlnirilor și convorbirilor care au avut loc — a declarat N. S. Hrușciov — au fost inițiate noi măsuri practice pentru consolidarea și dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării între țările noastre, în interesul consolidării păcii și securității popoarelor".

Vorbind la posturile de radio și televiziune despre vizita în țările scandinave, N. S. Hrușciov a spus că în Danemarca, Suedia și Norvegia au avut loc convorbiri utile, care au oferit posibilitatea „de a se cunoaște mai bine pozițiile reciproce. Vizita ne-a permis să simțim în mod nemijlocit cît de mare este năzuința danezilor, norvegienilor și suedezilor de menținere a păcii, de transformare a nordului Europei într-o zonă a păcii".

Comentînd vizita în țările nordice în ansamblul ei, ziarul *Pravda*, într-un editorial consacrat acestei probleme, arată că din comunicatele sovieto-danez, sovieto-suedez și sovieto-norvegian „se constată o părere comună asupra principalelor probleme ale situației internaționale actuale — în legătură cu coexistența pașnică a statelor cu sisteme sociale diferite, în legătură cu necesitatea soluționării tuturor problemelor litigioase numai prin tratative, în legătură cu tendințele spre o destindere continuă a încordării, continuarea eforturilor îndreptate spre pregătirea și înfăptuirea dezarmării generale și totale, în legătură cu măsurile pentru preîntîmpinarea răspîndirii armei nucleare". *Pravda* scrie de asemenea că rezultatele tratativelor trebuie căutate și în domeniul lărgirii relațiilor economice.

Numeroase ziare din țările nordice, ca, de pildă, *Stockholms Tidningen*, ziarele norvegiene *Aftenposten* și *Verdens Gand* sînt de părere că vizita a creat o atmosferă bună în relațiile dintre Uniunea Sovietică și aceste state.

■

Tot săptămîna aceasta s-a întors la Moscova dintr-o călătorie în Indonezia, Birmania și Afganistan, în fruntea unei delegații parlamentare, A. I. Mikoian, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. În cursul vizitei în Indonezia, care a durat de la 22 iunie la 2 iulie, au avut loc convorbiri între conducătorul delegației parlamentare sovietice și conducători ai Republicii Indonezia. După cum se anunță în comunicatul sovieto-indonezian aceste tratative s-au desfășurat cu succes și au realizat o unitate de vederi de ansamblu asupra diferitelor probleme referitoare atît la domeniul politic cît și la cel economic.

În timpul convorbirilor, — scrie comunicatul — A. I. Mikoian a subliniat că popoarele Uniunii Sovietice sprijină lupta popoarelor Indoneziei în problema Malayeziei. Pe plan economic, au fost discutate perspectivele construcției obiectivului de la Ashan, precum și pregătirea proiectului unui nou acord comercial pe termen lung, ca și alte probleme.

N. PĂTRAȘCU

SAN FRANCISCO

În ajunul Convenției Partidului republican

În cel mult o săptămînă, Convenția Partidului republican care se deschide la San Francisco în 13 iulie va da răspuns dacă încercarea de ultimă oră a guvernatorului Scranton de a-l „opri pe Goldwater" să devină candidat prezidențial reușește. Între timp, în cursul acestei săptămîni, Comitetul pentru elaborarea platformei electorale a Partidului republican își desfășoară în secret lucrările în marele oraș de pe coasta Pacificului. Din Comitetul de redactare fac parte, printre alții, Bryce Harlow, scriitor de discursuri al fostului președinte Eisenhower, Malcom Moos, care a aparținut statului major electoral al președinte-

La New Delhi, doamna Indira Gandhi depune jurămîntul ca ministru în noul guvern indian

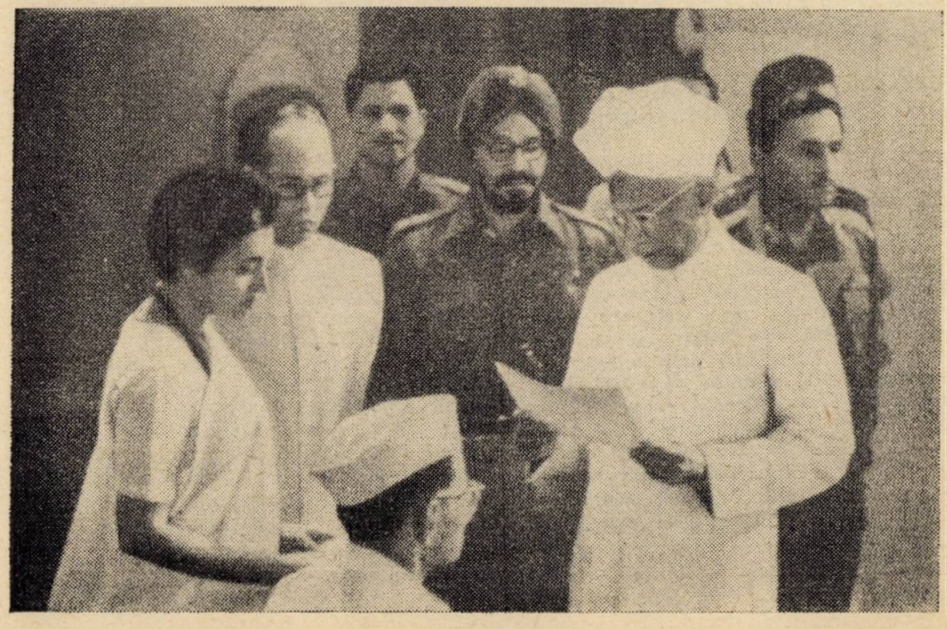

lui Eisenhower și guvernatorului Rockefeller și care în prezent lucrează pentru guvernatorul Scranton, și Karl Hass, scriitor de discursuri al senatorului Goldwater. Ziariștii americani consideră că partizanii senatorului Goldwater se află în majoritate în Comitetul de redactare a platformei.

Convențiile celor două partide, republican și democrat, au loc în fiecare vară dinaintea alegerilor prezidențiale, alegeri care, conform tradiției, se desfășoară ca și olimpiadele, în fiecare an bisect. De obicei, aceste Convenții (Congrese) se țin într-unul din marile orașe ale Statelor Unite. Anul acesta, la Convenția Partidului republican vor participa 1 308 delegați. În prima zi va fi ales președintele temporar, iar după verificarea mandatelor delegațiilor se va desemna președintele permanent. Zilele de început sînt consacrate de obicei discutării și aprobării platformei electorale. Abia în a treia sau a patra zi începe desemnarea candidatului. Votul se face prin apel nominal în ordinea alfabetică a statelor, iar pentru desemnarea candidatului prezidențial este suficientă majoritatea de jumătate plus unu. În cazul în care la primele două sau trei tururi de scrutin nici unul dintre candidați nu obține această majoritate, atenția se concentrează asupra unui candidat de compromis, a cărui prezentare este stabilită în culise și care poate fi ales pe baza unei majorități simple. În sfîrșit, se trece la fixarea candidatului pentru postul de vicepreședinte al S.U.A. După încheierea Convențiilor (cea a partidului democrat va avea loc în august și nu încape îndoială că-l va desemna candidat pe președintele Johnson) campania electorală intră în faza ei cea mai activă, crescînd în intensitate pînă în luna noiembrie cînd, în prima zi de marți, au loc alegerile. Conform sistemului electoral american, alegerea președintelui și a vicepreședintelui Statelor Unite nu se face prin vot direct. În ziua alegerilor sînt votați în fiecare stat electorii, care de fapt sînt membri ai aparatului local al celor două partide. În unele state, pe buletinul de vot se trece numele candidaților celor două partide la postul de președinte și vicepreședinte, în altele numai cel al electorilor. Fiecare stat alege un număr de electori egal cu numărul de senatori și membri ai Camerei Reprezentanților din partea statului respectiv. La alegerile precedente din 1960 au existat 537 de electori corespunzător numărului de 100 de senatori și 437 de membri ai Camerei Reprezentanților. Majoritatea cerută a fost de 269 de voturi. Electorii se reunesc în prima zi de luni, după a doua zi de miercuri a lunii decembrie în capitala statului lor și își depun votul. Teoretic ei pot vota orice persoană. În realitate persoana care devine președinte al Statelor Unite este cunoscută din momentul în care se închide votul în ziua alegerilor, deoarece după numărul de electori ai unui partid sau celuilalt se poate stabili, fără să fi existat pînă în prezent vreo excepție, cine a devenit președintele Statelor Unite. Certificatele de vot ale electorilor sînt trimise Congresului, unde în prezența celor două Camere care se reunesc la data de 6 ianuarie, președintele Senatului anunță rezultatele oficiale. Noul președinte își preia funcția în ziua de 20 ianuarie. Deocamdată, ultimele sondaje electorale întreprinse de Institutul Gallup în rîndul alegătorilor republicani și independenți indică următoarele date :

— în rîndul republicanilor, 55 la sută sînt favorabili desemnării guvernatorului Scranton ; 34 la sută senatorului Goldwater ; 11 la sută sînt nedecișI ;

— în rîndul independenților, 62 la sută sînt favorabili guvernatorului Scranton ; 24 la sută senatorului Goldwater ; 14 la sută sînt nedecișI.

Un al doilea sondaj în care s-a cerut părerea generală asupra felului cum ar vota cetățenii în cazul în care alegerile ar avea loc acum, prezintă următoarele rezultate :

I. Johnson 70 la sută ; Nixon 27 la sută ; nedecișI 3 la sută.

II. Johnson 69 la sută ; Scranton 26 la sută ; nedecișI 5 la sută.

III. Johnson 77 la sută ; Goldwater 18 la sută ; nedecișI 5 la sută.

Aritmetica simplă rezultată din aceste sondaje nu are însă un raport direct cu informațiile referitoare la înclinațiile delegaților la Convenția republicană. Din datele relatate în presa americană, senatorul Goldwater ar deține de pe acum un număr de 655 de mandate, care-i pot asigura desemnarea încă de la primul tur de scrutin. Corespondenții de presă americani explică această situație prin faptul că partizanii senatorului Goldwater dețin, cel puțin deocamdată, în mod ferm cea mai mare parte a aparatului Partidului republican. În fața acestei situații, guvernatorul Scranton care și-a anunțat candidatura cu numai 31 de zile înaintea Convenției republicane, întreprinde o vastă acțiune de contraatac. Partizanii săi consideră că în ce privește desemnarea candidatului republican „jocurile nu sînt încă făcute". În prezent, guvernatorul Scranton efectuează un turneu „de baraj" în nouă state. Strategia sa ar consta în a ralia pe moderați, pe de o parte, iar pe de altă parte în a-i convinge pe adepții senatorului Goldwater că acesta din urmă, așa cum rezultă din cel de-al doilea sondaj Gallup, nu poate fi ales într-o confruntare cu președintele Johnson. În același timp, în Comisia pentru elaborarea platformei electorale, partizanii guvernatorului Scranton duc lupta pe tărîmul legii cu privire la drepturile civile. Ei doresc ca în programul electoral să fie înscrisă nu numai asigurarea că viitorul candidat va respecta această lege (fapt cu care Goldwater s-a declarat de acord) dar și o apreciere cu privire la constituționalitatea legii, (ceea ce lovește în argumentul pe baza căruia senatorul din Arizona a votat împotriva ei). După cum scrie ziarul parizian *Le Monde*, „tactica guvernatorului Scranton este limpede, ca de altfel și cea a lui H. Lodge și a tuturor celorlalți conducători ai aripii liberale a Partidului republican : citînd fără încetare declarațiile belicoase, reacționare sau pur și simplu bizare pe care senatorul din Arizona le-a făcut în cursul lunilor precedente, liberalii speră să-l acopere pe adversarul lor de ridicol și să lanseze un curent de opinie care, la rîndul său, ar exercita o puternică presiune asupra unui număr de delegații la Convenția de la San Francisco, care pînă în prezent intenționează să voteze pentru Goldwater. Dar este evident că senatorul, sau cel puțin oamenii din anturajul său, văd prea bine pericolul. Ei știu că fiecare apariție a favoritului lor, mai ales în discuțiile care nu pot fi «prefabricate» și în care senatorul nu ar putea citi texte pregătite de «ghost writers» (scriitori fantomă) ci ar trebui improvizate, ar putea să se soldeze cu o catastrofă. În consecință, de mai multe zile Goldwater refuză să ia cuvîntul, în afară de cazurile în care citește un discurs pregătit dinainte, evită să se întîlnească cu ziariștii, decomandă conferințe de presă stabilite de multă vreme". Observatorii americani remarcă, de altfel, că tactica lui Goldwater constă la ora actuală în respectarea zicalei „tăcerea e de aur".

La numai cîteva zile înaintea începerii Convenției republicane, rămîn încă suficiente necunoscute pentru a se putea ști care dintre cele două aritmetici, cea a sondajelor în rîndul republicanilor de rînd, sau cea a numărului de mandate la Convenție, va avea cîștig de cauză. Una dintre aceste necunoscute o constituie pînă în prezent poziția fostului președinte Eisenhower, pe lîngă care s-au făcut demersuri pentru a-l susține pe guvernatorul Scranton. Observatorii americani care cred că guvernatorul Scranton îl mai poate opri pe senatorul Goldwater în cursa pentru candidatura la președinție, socotesc totodată că într-o asemenea situație Convenția va putea să-și fixeze alegerea pentru un „cal negru" (candidat de compromis) fie în persoana lui Richard Nixon, fie a senatorului Thurston Morton, fie chiar a lui H. Cabot Lodge, care la reîntoarcerea sa în Statele Unite din Vietnamul de Sud, a declarat că „va sprijini pînă la capăt" candidatura lui Scranton.

A. TEODORU

BONN

Întrevederile franco–vest-germane

Călătoria pe care președintele de Gaulle, însoțit de principalii săi colaboratori — primul-ministru, miniștrii afacerilor externe, apărării, finanțelor, agriculturii, educației naționale, cooperării și ajutorului pentru dezvoltare, informației, secretarul de stat pentru problemele tineretului — a făcut-o la sfîrșitul săptămînii trecute în capitala R.F.G. se înscrie în cadrul reuniunilor prevăzute în tratatul de prietenie franco—vest-german încheiat în ianuarie 1963. Potrivit clauzelor tratatului, un anumit ritm al contactelor la diferite niveluri trebuie să asigure continuitatea colaborării dintre cele două părți : miniștrii afacerilor externe, de pildă, se întîlnesc la fiecare trei luni, șefii de guvern și de stat la fiecare șase

luni. Reuniunea de vineri și sîmbătă a fost a treia la acest nivel, de la semnarea tratatului. (Prima s-a ținut tot la Bonn, în iulie 1963, cancelar federal fiind încă dr. Adenauer; a doua a avut loc anul acesta, în februarie, la Paris).

În toastul pe care l-a rostit vineri seară la dineul oferit în cinstea înalților oaspeți, cancelarul Erhard a caracterizat astfel contactele franco—vest-germane în curs de desfășurare: „nici întîlniri «de rutină», nici prilejuri de a formula nădejdi prea ambițioase". La rîndu-i, președintele de Gaulle avea să sublinieze, într-una din ședințele de sîmbătă, că „nu se fac minuni în fiecare zi". Cu acest prilej, observatorii politici subliniau că multilateralul program de cooperare înscris în tratatul din 1963 a rămas în mare parte nerealizat („în toate domeniile cooperarea franco-germană se soldează printr-un cont negativ", scria *Le Monde*; în același timp se recapitulau divergențele de opinii dintre cei doi interlocutori: în ceea ce privește alianța atlantică de pildă; în ceea ce privește acea „Europă occidentală unită" către care tratatul se declară orientat, dar pe care fiecare dintre semnatari o gîndește altfel; în ceea ce privește raporturile dintre aceste versiuni ale „unității vest-europene" și Statele Unite. Se aminteau pozițiile opuse adoptate de cele două guverne în chestiuni ca aceea a participării Angliei la Piața comună sau unificarea prețurilor produselor cerealiere în cadrul C.E.E.

Pe plan oficial se fac eforturi pentru ca dialogul între cei doi parteneri să se mențină într-o tonalitate de bunăvoință și încredere. În presă însă, accentele trădează uneori o iritare evidentă. Vineri, *Süddeutsche Zeitung* reproșa într-un editorial Franței că pretinde Bonnului să „aleagă": „poate că pentru Adenauer tratatul franco—(vest) german însemna, dacă nu în litera măcar în spiritul lui... să punem prietenia cu Franța înaintea oricărei alteia. Dar nici Erhard, nici ministrul de externe Schröder, a căror semnătură tratatul o poartă alături de a lui Adenauer, nu gîndesc astfel... Noi nu putem ieși la socoteală cu *un* prieten... Nu vrem deci să alegem între Paris și Washington, ci să le avem pe *amîndouă* alături". Dar dacă totuși ar fi de ales... *Süddeutsche Zeitung* ține să aducă aminte că Parisul „și-a început în Asia propria sa politică fără să se pună în prealabil de acord cu Bonnul". La Paris, *Combat* își manifesta nemulțumirea nu numai pentru că relațiile franco—vest-germane nu sînt ceea ce tratatul părea să promită că vor fi, dar împotriva tratatului însuși, pe care-l consideră „profitabil, în definitiv, numai unei anumite tendințe, «dure», din cadrul Uniunii creștin-democrate".

În ultimele zile, dr. Adenauer, secondat de vechiul său colaborator, fostul ministru Strauss, ar fi încercat să lanseze ideea unei restaurări a relațiilor dintre Bonn și Paris. Astfel a fost interpelată inițiativa președintelui administrativ al U.C.D., Dufhues, care a propus crearea unei comisii de lucru franco—vest-germane avînd sarcina de a elabora un proiect de unificare politică a Europei occidentale. Proiectul a suscitat, pare-se, o vie nemulțumire în cercurile oficiale ale Republicii Federale. Nu se știe dacă, în cursul vizitei pe care președintele de Gaulle a făcut-o fostului cancelar, această problemă a fost abordată. Fapt este că, după prima întrevedere de Gaulle — Erhard, agenția *France Presse*, referindu-se la informații „din sursă serioasă", relata: „Nici o inițiativă nouă nu pare să fi fost sugerată nici de partea germană, nici de partea franceză. Cei doi oameni de stat nu par să fi reținut propunerea formulată joi de dl Josef Hermann Dufhues... Cancelarul Erhard se teme că o asemenea inițiativă ar putea fi interpretată ca un gest pregătind o «axă Bonn-Paris»" puțin agreată nu numai de S.U.A., dar, din motive diferite, și de țări europene ca Olanda, Belgia, Italia.

Această întrevedere a președintelui Republicii Franceze cu cancelarul federal și cele care au urmat au totalizat aproximativ patru ore și jumătate, din cele mai puțin de treizeci cît a durat întreaga vizită. Inițial fuseseră prevăzute numai două asemenea întîlniri, una vineri dimineață, cealaltă sîmbătă. Dar sîmbătă, la prima oră, se afla că în programul zilei a fost introdusă o întrevedere suplimentară de Gaulle — Erhard. Așa încît, după vizita ceva mai lungă de o oră făcută președintelui Lübke, pe care l-a felicitat cu prilejul realegerii, președintele de Gaulle și cancelarul Erhard și-au continuat convorbirea, în timp ce, înlocuindu-i, primul ministru Pompidou și ministrul de externe Schröder prezidau cele două delegații întrunite în ședință comună. Rezultatul a fost propunerea pe care cancelarul Erhard a făcut-o în momentul cînd el și președintele de Gaulle au revenit în ședința plenară și și-au reluat locurile în jurul mesei: și anume ca procedura consultărilor franco-(vest) germane să fie intensificată „în vederea creării unei Europe (occidentale) unite, ducînd o acțiune comună pe plan politic, economic și militar". După cum nota corespondentul agenției franceze, la care ne-am mai referit, propunerea este „destul de vagă și însuși autorul a menționat că trebuie încă pusă la punct". Președintele de Gaulle a primit-o cu bunăvoință, adăugînd însă că este necesar ca propunerea să capete „o formulare mai precisă". Practic, propunerea cancelarului va însemna probabil reuniuni ceva mai frecvente decît cele practicate actualmente, dar nici unul dintre observatori nu întrevede modificări esențiale în relațiile dintre cele două părți.

Herman WIEMAN

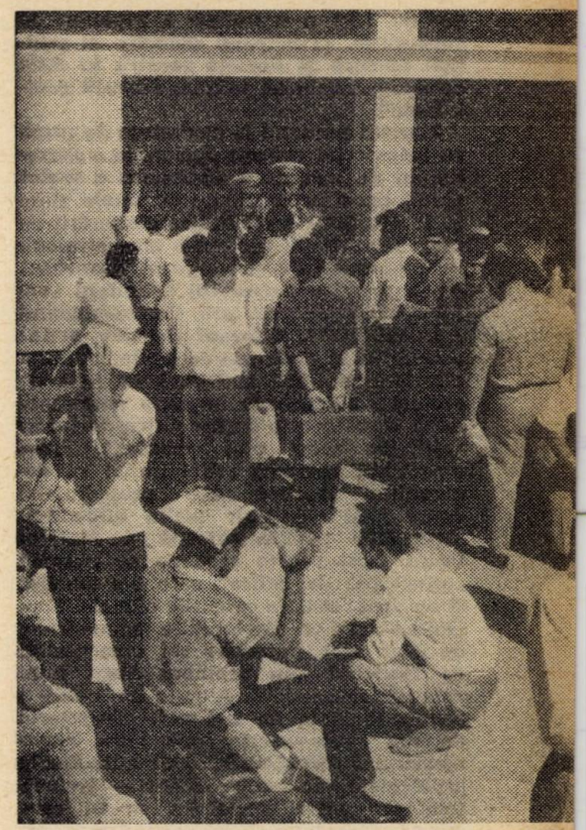

Tineri ciprioți se înscriu în unitățile militare formate de guvernul Makarios.

SAIGON

Precizarea unei tendințe

Marți a sosit la Saigon noul titular al ambasadei americane din Vietnamul de sud, generalul Maxwell Taylor. În drum spre noul său post, el s-a oprit la Honolulu unde a avut o serie de întrevederi cu personalități militare americane. Luînd în considerație faptul că tot în cursul acestor zile s-a anunțat numirea lui James Killen în postul de director al programului de ajutor economic și tehnic american la Saigon, noua echipă americană la Saigon pare completă. Observatorii sînt de părere că abia peste două luni vor putea fi precis evaluate intențiile S.U.A. în Asia de sud-est. În acest interval, Taylor va trebui „să-și dea seama dacă guvernul și forțele militare sud-vietnameze sprijinite de S.U.A. își pot îmbunătăți operațiunile" *(Associated Press)*, urmînd ca apoi să prezinte un raport președintelui Johnson.

Dacă acesta este singurul fapt nou intervenit în ultima săptămînă în politica americană față de sud-estul asiatic, nu pot fi în același timp omise o serie întreagă de noi declarații ale vîrfurilor administrației în legătură cu perspectivele acțiunilor sale în această regiune. Este vorba în esență despre declarațiile președintelui Johnson, ale secretarului de stat Rusk și ale altor oameni politici americani. Luînd cuvîntul la ceremonia de investitură a noului ambasador american în Vietnamul de sud, președintele Johnson a declarat: „Primul nostru obiectiv, obiectivul nostru constant în tot ce urmărim astăzi este să realizăm o pace onorabilă". Președintele Statelor Unite a asociat această declarație intențiilor Statelor Unite în Vietnamul de sud.

Într-o amplă conferință de presă ținută săptămîna trecută, secretarul de stat Rusk s-a referit de asemenea la problemele Vietnamului de sud, declarînd printre altele: „Firește că pacea nu poate fi obținută căutîndu-se războiul, deși există totdeauna primejdia ca lucrurile să evolueze atunci cînd este vorba despre înfruntări primejdioase de această natură. Trebuie să fie posibilă pacea în Asia de

sud-est fără o extindere a luptelor. În consecință, principalul obiectiv al politicii noastre și dorința noastră în Asia de sud-est este să folosim această posibilitate".

Ziariștii prezenți la conferința de presă au interpretat această declarație a secretarului de stat ca o dezavuare a acelor opinii puse în circulație de unele ziare în legătură cu posibilitatea elaborării de către guvernul american a unei strategii în Vietnamul de sud care să pornească de la premisa necesității extinderii conflictului din această țară. Corespondentul Agenției *U.P.I.*, Steward Hensley, scria: „Confuzia în problema dacă administrația adoptă o politică mai dură în Asia de sud-est se datorește în mare parte modului în care este dusă politica de informații în acest oraș complex". Presa americană remarcă astfel faptul că declarațiile publice ale președintelui Johnson și ale altor înalte oficialități reprezintă poziția oficială a Statelor Unite. Restul este ceea ce se cheamă „orientarea de culise", care n-a angajat și nu poate angaja cercurile oficiale. Tocmai de aceea declarațiile secretarului de stat sînt apreciate de comentatori ca realizînd „un echilibru atent între aspectele pașnice și militare ale politicii S.U.A. în Asia de sud-est". „Secretarul de stat Rusk — scrie *New York Times* comentînd recentele luări de atitudine în problemele sud-estului asiatic — trebuie felicitat pentru declarația sa în care afirmă că trebuie să fie posibil să înfăptuim pacea și să asigurăm independența Asiei de sud-est fără extinderea luptelor".

Aceste precizări oficiale au desigur importanța lor în momentul în care o nouă echipă diplomatică sosește la Saigon. Corespondentul Agenției *Associated Press*, John M. Hightower, este de părere că noul ambasador american pleacă la Saigon „cu instrucțiuni de a încerca să cîștige războiul fără extinderea luptelor". Pe de altă parte, în unele ziare persistă dimpotrivă părerea că misiunea lui Taylor ar fi alegerea mijloacelor celor mai adecvate pentru atingerea țelului propus.

Între timp, apropierea convenției republicane continuă să amplifice în viața politică americană incriminările reciproce în legătură cu politica dusă pînă acum în Vietnamul de sud. O dezbatere în Senat în problema Vietnamului a prilejuit un nou dialog înfierbîntat între democrați și republicani în legătură cu acest subiect. „Nu sînt surprins că au fost scoase din teacă săbiile politicii de partid în această problemă, a declarat liderul majorității senatului, Mike Mansfield. Ceea ce mă uimește este că ele au fost scoase atît de curînd. Pot numai să trag concluzia că ele sînt menite să încălzească mai tîrziu războiul politic." Atît Mansfield cît și fostul ambasador Lodge au respins recentele propuneri republicane privind extinderea conflictului și preluarea de către trupele americane a ansamblului operațiunilor militare în Vietnam. Observatorii au remarcat cu acest prilej că ceea ce s-a petrecut în Senat permite să se întrevadă o continuare violentă a dialogului despre Vietnam, atît între democrați și republicani cît și în interiorul partidului republican ca atare.

Deocamdată, după cum se vede, opiniile favorabile tratativelor sînt precumpănitoare. *New York Times*, analizînd ultimele evenimente din Asia de sud-est, ajunge la concluzia că, așa cum în criza laoțiană lucrurile par să se îndrepte pe calea negocierilor, problema Vietnamului de sud ar trebui prezentată și ea la masa conferinței.

Observația ziarului american se bazează pe cîteva elemente noi intervenite în ultimele zile în legătură cu evenimentele din Laos. Din Londra, agențiile de presă occidentale au transmis știri potrivit cărora se întrevede un acord în legătură cu convocarea unei conferințe restrînse asupra Laosului. O asemenea conferință ar avea următoarea formulă: cei doi copreședinți — Marea Britanie și U.R.S.S. — ar propune convocarea la Viena a unei conferințe a celor trei grupări politice din Laos iar în același timp, ar putea fi chemate pentru consultări Marea Britanie și U.R.S.S. în calitate de copreședinți, Polonia, India și Canada în calitate de membri ai Comisiei internaționale de control pentru Laos. Alegerea orașului Viena drept sediu al conferinței nu pare încă un fapt cert, existînd ca alternative New Delhi și Zürich. În orice caz, prințul Sufanuvong, liderul grupării Patet Lao, și prințul Suvana Fuma s-au pus de acord asupra oportunității întrunirii unei conferințe a conducătorilor grupărilor politice din Laos, singurul lucru neprecizat rămînînd sediul unei asemenea reuniuni.

Sergiu VERONA

LONDRA

Probleme în fața Conferinței Commonwealthului

Deși atît conservatorii cît și laburiștii au presupus că Alec Douglas Home a convocat conferința celor 18 premieri ai Commonwealthului cu numai trei luni înainte de alegerile generale, deoarece își închipuia că aceasta va ajuta partidul său în campania electorală, s-ar părea că din punctul său de vedere aceasta nu a fost o hotărîre întrutotul prudentă. Căci, înainte de deschiderea conferinței (la 8 iulie), există toate indiciile ca subiectele controversate ale Rhodesiei de sud și Africii de sud departe de a da un aer de coeziune Commonwealthului, dimpotrivă, vor tulbura apele liniștite, dacă nu vor provoca chiar o furtună.

La numai două zile înainte de deschiderea conferinței, președintele Ghanei, Nkrumah, care s-a opus în mod energic și cu succes participării lui Ian Smith, premierul Rhodesiei de sud, și care nu era așteptat să participe personal la conferință, nu numai că a anunțat plecarea sa cu avionul spre Londra, dar a publicat prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe al Ghanei un document de 16 pagini intitulat „Răspunderea Marii Britanii în Rhodesia de sud".

În document se arată că guvernul britanic trebuie să dea o ripostă coloniștilor albi din Rhodesia de sud, despre care se crede că complotează declararea independenței prin surprindere, pentru a împiedica orice evoluție spre autoguvernare a majorității africane a populației.

Deși Douglas Home a spus Parlamentului: „Eu nu dezvălui niciodată, nimănui, ordinea de zi a unei conferințe a primilor miniștri ai Commonwealthului", din informații neoficiale comunicate corespondenților de către oficialități de la Whitehall a reieșit clar că proiectata ordine de zi a guvernului britanic pentru conferință a pus problema Rhodesiei de sud printre problemele africane care nu urmează a fi discutate decît în penultima zi a Conferinței (care va dura o săptămînă).

Într-adevăr, primul ministru britanic sperase că conferința se va concentra asupra sarcinii de a „da realitate Commonwealthului modern nu numai în ochii membrilor lui, dar și în ochii lumii din afară", după cum s-a exprimat el.

Primul ministru dorea ca prezenta conferință să „exploreze domeniul proiectelor Commonwealthului, astfel încît unele din acestea, în special pe tărîmul ajutorului tehnic, să fie finanțate în comun de un număr de țări din Commonwealth". Dar pînă și asemenea probleme economice ca acestea nu pot să nu dezvăluie anumite încordări înăuntrul Commonwealthului, în special între membrii mai vechi, anglo-saxoni și industrializați, și membrii care și-au dobîndit recent independența politică (deși nu și cea economică), și aparțin categoriei țărilor în curs de dezvoltare.

Aceștia din urmă vor cere condiții de comerț mai favorabile, așa cum au făcut recent la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare de la Geneva.

Se știe că liderul laburist Harold Wilson a făcut cunoscut că este gata să se întîlnească cu oricare din prim-miniștrii Commonwealthului care dorește să-l vadă, deși în mod oficial nu va putea să asiste la conferință.

Cu privire la comerțul cu Commonwealthul, Wilson preconizează o schimbare a direcției investițiilor spre producerea de utilaj greu, pentru membrii în curs de dezvoltare ai Commonwealthului.

Din punct de vedere politic, dl Wilson ar dori ca țările Commonwealthului să lucreze ca un „grup intermediar" pentru politica britanică în cadrul O.N.U., și să creeze pentru acest grup un fel de „parlament al Commonwealthului" asemănător cu Consiliul Europei de la Strasbourg.

El ar dori, de asemenea, ca țările Commonwealthului să acorde sprijin militar politicii pe care ar urma-o Marea Britanie sub un guvern laburist.

Cu patru zile înainte de deschiderea conferinței, dl Wilson a cerut adoptarea unei declarații potrivit căreia Commonwealthul va traduce în viață hotărîrile O.N.U. cu privire la Africa de sud și va împiedica exportul de arme în această țară.

Deși la conferința Commonwealthului problemele economice vor figura fără îndoială la loc de frunte, problemele dificile ale Rhodesiei de sud, Africii de sud, și, în mai mică măsură, ale Guyanei britanice și ale conflictului dintre Malayezia și Indonezia, sînt acelea care vor provoca controverse și vor fi probabil în centrul atenției.

Conferința însăși se desfășoară cu ușile închise, și, în mod oficial, se presupune că lumea află ceea ce se petrece la conferință numai prin comunicatele comune, prin tradiție neinformative, publicate zilnic. Fiecare delega-

ție ține propriile ei ședințe de informare a corespondenților de presă iar ministerul britanic pentru relațiile cu Commonwealthul dă publicității propriile lui informații.

Apoi delegațiile africane, care au luat măsura neobișnuită de a organiza o întîlnire a lor înainte de începerea conferinței, și care ulterior vor participa la conferința Organizației Unității Africane de la 17 iulie la Cairo, vor insista ca conferința Commonwealthului să le dea posibilitatea deplină să-și exprime părerile atît asupra Rhodesiei de sud cît și asupra Asiei de sud.

Presiuni asupra conferinței va exercita și Tengku Abdul Rahman, premierul Malayeziei; s-ar putea ca guvernul britanic să insiste pe lîngă premierii australian și neozeelandez să-și sporească angajamentele militare în această regiune.

Toate aceste evenimente au fost însoțite de o serie de articole de presă care au încercat să analizeze ce anume este, și ce nu este, Commonwealthul.

The Daily Mail, de pildă, a scris că este „ușor să se dovedească oricînd că, de fapt, Commonwealthul nu există în mod real, sau nu va mai exista multă vreme, sau nu trebuie să existe".

Săptămînalul independent *The Observer* a scris despre conferința Commonwealthului că „se aseamănă cu riturile goale de conținut ale unei religii a cărei credință a devenit lipsită de sens".

Ziarul conservator *Daily Telegraph* publică un articol de lordul Casey în care revine în mod insistent expresia „necesitatea Commonwealthului de a-și redobîndi coeziunea".

Săptămînalul pro-laburist *New Statesman* a făcut următorul comentariu: „Dacă actualele poziții nu se schimbă, Harold Wilson sau sir Alec Douglas Home ar putea constata că prezidează fără să vrea la dizolvarea Commonwealthului înainte de expirarea mandatului viitorului parlament".

Toate acestea ilustrează deziluzia și cinismul față de Commonwealth pe care îl manifestă o mare parte a presei și politicienilor britanici; pare cu atît mai probabil că sir Alec Douglas Home va constata că nu este ușor să facă din conferința premierilor Commonwealthului un atu electoral.

John GRITTEN

Londra, 7 iulie.

O federație nedorită

Conferința de la Londra pentru problemele constituționale ale Federației Arabiei de Sud nu-și încheiase încă lucrările cînd telegrame de presă îi anunțau, ca indubitabil, eșecul. Începute fără prea mari perspective, negocierile dintre cei 14 reprezentanți oficiali ai sultanatelor, emiratelor și șeicatelor sud-arabice și ministrul britanic pentru problemele Commonwealthului și coloniilor, Duncan Sandys, au primit o ultimă lovitură de la însuși șeful delegației federației, sultanul Ahmed ben Abdulla, care a părăsit conferința, calificînd-o ca „nereprezentativă pentru popoarele federației, prin intermediul căreia se intenționează menținerea dominației în această regiune".

Comunicatul final al conferinței, emis a doua zi după plecarea lui Abdulla, a nemulțumit de altfel într-o mare măsură și pe ceilalți delegați oficiali ai federației, în special pe reprezentanții Adenului, ale căror revendicări nu au fost luate în considerare la negocieri. În comunicat se precizează că Marea Britanie a hotărît să acorde Federației Arabiei de Sud independență în anul 1968. Încercînd o „liberalizare" a constituției federației, conferința preconizează instituirea unui regim republican avînd la conducere un președinte, ale cărui împuterniciri vor fi stabilite de constituție, precum și un sistem parlamentar bicameral. Potrivit sistemului electoral ce va lua ființă, votul direct pentru desemnarea membrilor în parlament este recunoscut numai în regiunile „mai dezvoltate", în timp ce în regiunile „mai puțin avansate" ale federației, alegerea membrilor va fi făcută de către colegiile tribale. Data intrării în vigoare a acestor reforme nu a fost stabilită. În comunicat se arată că ele vor fi aplicate numai după ce va avea loc o a doua conferință a reprezentanților oficiali ai federației, conferință pe care guvernul britanic o va convoca într-un „viitor apropiat". De asemenea, Marea Britanie va renunța la baza militară din Aden numai după proclamarea independenței federației.

Hotărîrile conferinței au fost respinse de către liderii mișcării de eliberare ai popoarelor din Arabia de Sud. „Poporul nostru, se subliniază într-o declarație dată publicității de către partidul socialist popular din Aden, condamnă conferința de la Londra, nu va recunoaște și nu se va subordona hotărîrilor ei".

I. N.

LEOPOLDVILLE

Incertitudinile se mențin

„Dacă voi fi desemnat să formez guvernul de tranziție congolez, voi fi în măsură de a prezenta în 24 de ore un guvern omogen, regrupînd toate principalele partide politice și sindicatele". Aceasta a fost declarația făcută cu dezinvoltură de Moise Chombe la sosirea sa la Leopoldville. Chombe își acorda doar șase luni pentru a „restabili situația" în întreaga țară. El a rostit această declarație duminică, în orele dimineții. Luni, Chombe a primit investitura necesară constituirii noului guvern. Cum cele 24 de ore de care vorbise corespondenților expirau marți, dl Chombe a stabilit pentru această zi momentul prezentării listei miniștrilor săi.

Ceea ce doar cu puține săptămîni în urmă ar fi părut neavizaților o imposibilitate este, la ora actuală, un fapt consumat: fostul președinte katanghez a devenit prim-ministrul Congoului.

Reapariția spectaculoasă a lui Chombe pe scena politică a țării provoacă destule nedumeriri. Unii văd în liderul secesionist de ieri un „salvator", un soi de „Mesia politic". Alții, dimpotrivă, îl contestă. Multe din aprecieri au fost părăsite chiar de autorii lor. Opiniile acestora s-au schimbat cu o remarcabilă repeziciune de la pozitiv spre negativ și invers, într-o manieră cu care viața politică din Congo ne-a cam obișnuit. Dar, în prezent, esențiale nu sînt circumstanțele în care dl Chombe a ajuns în funcția de prim-ministru, ci posibilitățile de care dispune pentru a realiza mult discutata reconciliere națională. Săptămîna de tratative de la Leopoldville i-a asigurat sprijinul unor formații politice, mai ales al blocului de partide pe care se baza vechea echipă ministerială. În această aripă a politicii congoleze rămîn încă necunoscute. De numele lui Mobutu sînt legate incertitudini. Comportarea sa rezervată generează suspiciuni. Se remarcă prudența unei părți din fruntașii politici congolezi. Ei preferă, momentan, să nu se angajeze sau — cel puțin — să păstreze o anumită distanță față de „experiența Chombe". Consecințele formulei fiind imprevizibile, acești oameni politici congolezi așteaptă confirmarea timpului.

Contactul lui Chombe cu forțele situate la stînga a avut o desfășurare complicată. După dialogul dintre Chombe și Antoine Kiwewa, lider al partidului Mișcarea Națională Congoleză (Lumumba), s-a publicat un comunicat care vorbea despre efortul pentru „reconcilierea sinceră a tuturor fiilor Congoului". Dar, potrivit agenției *United Press International*, un purtător de cuvînt al partidului a declarat că „un program comun" între Chombe și lumumbiști nu este deocamdată posibil. Comitetul de eliberare națională cu sediul la Brazzaville a revenit și el asupra unei înțelegeri preliminare încheiate cu Chombe. Comitetul a publicat un comunicat în care declarîndu-se „conștient de responsabilitatea sa față de patrioții care au căzut pentru libertatea Congoului", arată că „nu se poate angaja pe drumul aventurier pe care a pornit fostul președinte al Katangăi". Fruntașii diferitelor sindicate au dovedit de asemenea deschis reticențe față de desemnarea acestuia ca prim-ministru.

Revenirile, rezervele, sînt legate totuși nu atît de ceea ce evocă trecutul premierului, cît de absența unui program concret, pe deplin acceptabil, a cărui aplicare să fie certă. Valoarea unui program — se subliniază în cercuri congoleze — nu se măsoară după dimensiunile promisiunilor, ci după realismul lor.

Anturajul lui Chombe pusese în circulație știrea privind o posibilă întîlnire cu unul din conducătorii răsculaților — Gaston Soumialot. Acesta a dezmințit știrea. În schimb, Chombe a afirmat că, totuși a stat de vorbă cu Soumialot la Madrid, înainte de plecarea spre Leopoldville. Din Albertville, deținut ferm de partizani, s-a comunicat că autoritățile locale acceptă o reconciliere numai în condițiile în care președintele Kasavubu demisionează, Gizenga este eliberat, tuturor liderilor politici aflați în exil li se asigură înapoierea în țară, parlamentul își reia lucrările iar o anchetă este deschisă în legătură cu asasinarea lui Lumumba. La Albertville, între timp, s-au desfășurat mai multe mitinguri populare sub semnul aprobării poziției forțelor patriotice. În oraș domnește calmul, activitatea fiind normală. Din zona de operațiuni știrile rămîn puțin numeroase. *France Presse* a anunțat că mai multe mii de luptători din tribul Baluba s-au alăturat partizanilor lui Mulele, sosind în regiunile Luvungi și Kamaniola.

Repetatele promisiuni privind eliberarea lui Gizenga nu s-au transpus în practică. Zvonuri care circulă la Leopoldville afirmă că apropiatul colaborator al lui Lumumba ar fi decedat. Chom-

be şi-a exprimat însă convingerea că Gizenga se află în viaţă. Întîrzierea punerii în libertate a liderului patriot nu este provocată doar de dificultăţi birocratice, de procedură, ci are un evident subtext politic. Eliberarea lui Gizenga — calculează, probabil, oficialităţile de la Leopoldville — trebuie plătită de către stînga congoleză la un preţ cît mai ridicat...

Discursurile noului premier despre reconciliere sînt aproape cotidiene. Iar de fiecare dată noţiunii de reconciliere i se adaugă sublinierea sincerităţii. Numai că în plină avalanşă de declaraţii pe această temă, agenţia *United Press International* anunţă condamnarea la moarte, la Leopoldville, a cinci persoane, membre ale Comitetului de eliberare naţională. Sentinţa a produs surpriză nu numai pentru faptul că a fost pronunţată în momentul în care reconcilierea este la ordinea zilei, ci şi pentru faptul că „tribunalul nu a dovedit că acuzaţii au comis vreun act de agresiune" *(U.P.I.)*. Sentinţa, categoric, alimentează îndoieli pe care experienţele trecutului le justifică.

Observatorii politici semnalează dificultăţile la care Chombe trebuie să se aştepte. *France Presse* atrăgea atenţia asupra complexităţii realităţii congoleze. Înţelegerea cu vîrfurile politice congoleze nu angajează decît, fragmentar, politicienii provinciali al căror rol în situaţia din Congo este extrem de mare. Ce sprijin va obţine Chombe pe plan local, în numeroasele provincii în care ţara a fost împărţită? Apoi, o altă problemă spinoasă: proclamarea amnistiei generale va fi suficientă pentru a inspira încredere conducătorilor răsculaţilor din Kivu, Kwilu şi Katanga de nord? Deocamdată, răspunsul pare să încline spre negativ.

Se reaminteşte că sarcina nr. 1 a echipei ministeriale Chombe ar fi organizarea consultării electorale, prevăzută pentru februarie 1965 (şase luni după adoptarea definitivă a noii constituţii). Va reuşi Chombe să aducă la mal corabia politică la a cărei comandă a ajuns? Corespondentul agenţiei *U.P.I.* informează că „observatorii politici de la Leopoldville consideră că este imposibil să se prevadă desfăşurarea viitoare a evenimentelor în haosul politic care domneşte în Congo".

Eugeniu OBREA

CIUDAD DE MEXICO

Pronosticurile au fost confirmate

Duminică, aproximativ 13 milioane şi jumătate de mexicani au fost invitaţi în faţa urnelor pentru a alege un succesor al preşedintelui Adolfo Lopez Mateos, al cărui mandat va expira la 1 decembrie; de asemenea, alegătorii au fost chemaţi să aleagă 178 de deputaţi şi 60 de senatori. Alegerile au constituit unul din rarele evenimente de acest gen care verifică pe deplin pronosticurile emise anterior: pînă şi cifra participanţilor la vot („peste zece milioane" — aprecia — sîmbătă — agenţia *U.P.I.* a fost confirmată, în ciuda timpului nefavorabil în cea mai mare parte a ţării.

Campania electorală în Mexic: simpatizanţi ai candidatului guvernamental, conducînd un tractor pavoazat cu portrete ale lui Gustavo Diaz Ordaz

O dată cu acest pronostic a fost confirmată şi valabilitatea raţionamentelor care îl determinau şi care porneau de la compararea programelor celor doi candidaţi: Gustavo Diaz Ordaz — reprezentînd Partidul Revoluţionar Instituţional, partidul guvernamental — şi José Gonzales Torres, candidatul partidului Acţiunea Naţională. În primul rînd, observatorii şi comentatorii politici au reţinut faptul că programul candidatului guvernamental prevedea continuarea politicii agrare de pînă acum, care a dus la împroprietărirea unui număr de familii ţărăneşti, precum şi la crearea unor formaţii cooperatiste, aşa numitele ejidos. Deşi Acţiunea Naţională se manifesta ostil numai acestor ejidos, existau în rîndurile ţăranilor îndoieli serioase şi în ce priveşte continuarea aplicării de către acest partid a programului reformei agrare; partidul Acţiunea Naţională era bănuit chiar de intenţia de a înapoia pămînturile latifundiarilor. Aceasta a fost de fapt preocuparea primordială a alegătorilor, lucrul acesta reieşind şi din majoritatea categorică obţinută de Diaz Ordaz în provincie, în timp ce în districtul federal (mediu prin excelenţă urban), alegătorii i-au arătat lui Ordaz o preferinţă mai puţin marcată; evident, alegătorii au preferat în general să se orienteze spre partidul guvernamental care, deşi în ritm destul de lent, a pus în aplicare reforma agrară, arătîndu-se în acelaşi timp tolerant faţă de acţiuni spontane ca aceea din toamna trecută, cînd ţăranii au ocupat mari întinderi de pămînt aparţinînd moşierilor.

Un alt aspect al politicii interne îl constituie dezvoltarea industrială; partidul Acţiunea Naţională se pronunţă pentru încurajarea iniţiativei particulare şi pentru atragerea în mai mare măsură a investitorilor străini.

Există deosebiri nete de vederi şi în problemele politicii externe; partidul Acţiunea Naţională cere ruperea relaţiilor diplomatice cu Cuba, precum şi reluarea relaţiilor cu Spania.

Aşadar, alegătorii s-au pronunţat: preşedintele Mexicului va fi Gustavo Diaz Ordaz, care a fost pînă la începerea campaniei electorale ministru de interne în guvernul preşedintelui Mateos. În vîrstă de 53 de ani, jurist, originar din statul Pueblo, Ordaz este apreciat (de pildă, de către un comentator al Agenţiei *France Presse*) ca un politician de centru, faţă de preşedintele Mateos pe care aceeaşi agenţie îl plasează „la stînga centrului".

Alegerile pentru senat şi camera deputaţilor s-au soldat, de asemenea, cu rezultatele scontate — partidul guvernamental păstrînd o majoritate confortabilă.

Mihai MATEI

ADOPTAREA LEGII DREPTURILOR CIVILE ÎN S.U.A.

„COPILUL FURTUNII"

Adoptarea de către Congresul american a proiectului de lege privind drepturile civile reprezintă un succes al luptei organizate a negrilor şi al forţelor progresiste şi liberale din Statele Unite.

Proiectul de lege a fost iniţiat de fostul preşedinte Kennedy în 1963 şi susţinut cu energie de continuatorul politicii sale, preşedintele Johnson.

Anunţînd într-o cuvîntare radio-televizată depunerea proiectului, preşedintele Kennedy spunea: „Dacă un american, pentru că pielea sa este neagră, nu poate lua masa într-un restaurant, dacă nu-şi poate trimite copiii la cea mai bună şcoală disponibilă, dacă nu poate alege pe cei care-l reprezintă, dacă, pe scurt, el nu poate să se bucure de viaţa plină şi fericită pe care fiecare din noi o doreşte, atunci... cine din noi s-ar mulţumi cu sfaturi de răbdare şi aminare? O sută de ani de aminare au trecut de cînd preşedintele Lincoln a eliberat sclavii, însă urmaşii lor, strănepoţii lor, nu sînt încă pe deplin liberi. Ei nu au fost încă eliberaţi de cătuşele nedreptăţii; ei nu au fost încă eliberaţi de asuprirea socială şi economică".

La cîteva ceasuri după ce Camera Reprezentanţilor a Congresului S.U.A. a adoptat legea şi a trimis-o pentru semnare, la 4 iulie, preşedintelui Johnson, acesta s-a adresat prin radio poporului american. Salutînd votarea acestui proiect de lege ca o piatră de hotar în „îndelungata luptă pentru libertate", preşedintele a promis că va avea grijă ca legea să fie pusă în aplicare cu atenţie, subliniind că obiectivul legii nu este regional, ci naţional.

■

Proclamaţia de emancipare a negrilor a fost semnată de Lincoln, în forma ei definitivă, în 1863, în cursul războiului civil dintre statele din Nord şi cele din Sud. Eliberarea celor aproape patru milioane de sclavi a dărîmat temelia economică a latifundiarilor din Sud şi a fost hotărîtoare pentru înfrîngerea lor. În anii care au urmat războiului civil, masele de negri au înregistrat o serie de cîştiguri privind drepturile civile, sub ocrotirea puterii centrale de stat. Dar pe măsură ce sistemul de plantaţii se reorganiza pe o bază nouă, cu ajutorul pătrunderii masive a capitalului din Nord, îngrădirea acestor drepturi pînă la pierderea lor totală a decurs rapid. Negrii au fost eliminaţi din toate organele reprezentative şi, după o perioadă în care partidele politice încercaseră să se folosească de ei ca masă de manevră electorală, li s-a închis şi drumul spre urnele de vot. Muncitorii negri au fost înlocuiţi din toate muncile mai bine retribuite în puţinele industrii existente atunci în Sud; au fost adoptate o serie de măsuri pentru a-i împiedica pe negri să aibă plantaţiile pe care taţii lor se trudiseră ca sclavi, sau să lucreze pămîntul „în parte", cedînd pînă la o jumătate de recoltă. Constituţiile statelor sudice au fost modificate pentru a consfinţi lipsirea de drepturi cetăţeneşti a populaţiei de culoare. Mişcarea „supremaţiei albe" a creat astfel un imens rezervor de mînă de lucru ieftină şi a pus totodată căluşul în gura celor care ar fi căutat să protesteze.

■

În timpul sclaviei negrilor, existenţa unor legi sau ordonanţe speciale, consfinţind *segregaţia* raselor, era evident de prisos. După emanciparea sclavilor au început să fie legiferate în Sud măsuri reglementînd toate aspectele segregării, de la interzicerea sub grele pedepse a convieţuirii dintre un bărbat şi o femeie de rase diferite (actuala teamă de „corcire" nu se manifesta atunci cînd sclavele negre năşteau copii de rasă mixtă), la împiedicarea negrilor să şadă alături de albi în trenuri sau autobuze, să folosească aceleaşi intrări la locul de muncă, să frecventeze aceleaşi şcoli, să locuiască în aceleaşi hoteluri, să fie serviţi în aceleaşi restaurante, îngrijiţi în aceleaşi spitale sau înmormîntaţi în aceleaşi cimitire. Astfel a luat fiinţă ansamblul de legi şi de ordonanţe municipale denumit *Jim Crow* (Jim Cioară — nume de batjocură pentru negri). De la caz la caz, unele din aceste măsuri au fost declarate neconstituţionale de către guvernul federal în ultimele decenii şi au

trebuit să fie modificate; dar aceasta nu a schimbat decît forma — discriminarea rasială se menține în Sud ca *politică oficială* a statelor. Astfel, Curtea Supremă, în 1946 și 1950, s-a pronunțat împotriva legii, respectiv practicii segregării unor mijloace de transport care asigură traficul între state; ca urmare ele au fost desegregate; în schimb în interiorul statelor, segregarea transportului continuă *ca regulă*. Curtea Supremă s-a pronunțat succesiv împotriva unei serii de bariere legale ridicate anume în Sud pentru a împiedica pe negri să voteze; prevederile constituționale clare continuă însă să fie sistematic eludate. Statisticile oficiale arată că în 100 de raioane din Sud, cu o populație neagră masivă, numai cca 5% din cetățenii de culoare erau înscriși în listele electorale în 1956; în 1963, după 36 de acțiuni intentate de Departamentul justiției unor persoane care au refuzat ilegal înscrierea negrilor în liste electorale, după nenumărate acțiuni eroice duse de negri, numai 8,3 la sută din cei cu drept de vot au putut să se înscrie efectiv în liste, în aceste raioane. S-a calculat că, în felul acesta, în anul 2005 ar putea vota acolo doar 26% din cetățenii negri cu drept de vot. După un purtător de cuvînt al populației negre, „violările cele mai tragice și mai răspîndite" ale constituției se comit zilnic împotriva negrilor prin tratamentul brutal la care sînt supuși de către poliție în cele mai multe regiuni din Sud — adesea pentru a-i obliga să respecte dispoziții vădit abuzive. Se înțelege că în aceste condiții discriminarea în muncă împotriva negrilor este o regulă imuabilă în Sud.

Exemplul cel mai grăitor al încălcării constituției și a legilor federale în Sud îl oferă cazul învățămîntului. După cum se știe, Curtea Supremă a răsturnat în 1954 faimosul principiu „separați dar egali" adoptat cu 60 de ani mai devreme ca bază legală a segregării școlilor publice, declarînd segregarea lor neconstituțională. Autoritățile școlare ale statelor erau chemate să procedeze la înscrierea elevilor fără discriminare, iar tribunalele federale districtuale urmau să vegheze la punerea în aplicare, rapid și cu hotărîre („with all deliberate speed"), a liniei trasate. Pentru ca decizia să fie aplicată în cazuri concrete, trebuiau să existe cereri individuale înaintate autorităților școlare, iar dacă se refuza înscrierea, tribunalele urmau să se pronunțe asupra fiecărui caz în parte. După cum se vede, procedura nu putea fi nicidecum învinuită că forțează lucrurile.

În 1955, cînd NAACP (Asociația Națională pentru Propășirea Oamenilor de Culoare) a prezentat în 170 de localități cereri semnate de părinți negri pentru admiterea copiilor lor în școli pînă atunci segregate, Sudul alb a intrat în panică. *Consiliile cetățenilor albi*, înființate în 1954 în Mississippi, epicentrul rasismului sudic, cu scopul de a împiedica desegregarea, s-au extins și în restul Sudului. Statul Virginia a dat tonul mișcării de opoziție față de decizia Curții Supreme, declarîndu-se pentru o „rezistență masivă" și indicînd calea: transformarea școlilor de stat în așa-zise „școli particulare" asupra cărora decizia nu avea putere. Celelalte state sudice s-au grăbit să aducă cîte o contribuție proprie: refuzul ajutoarelor de stat în cazul școlilor desegregate, sprijin material acordat părinților cu copii înscriși în „școli particulare", refuzul înscrierii elevilor negri „nu pe bază de discriminare rasială", ci din motive de „sănătate", de „situație morală a părinților", de „bine obștesc", de „liniște publică" — un întreg baraj întortocheat de șicane născocit „pentru a tortura decizia Curții Supreme", cum se spunea în Sud. Pe măsură ce tribunalele federale răsturnau una cîte una peste 450 de astfel de legi și hotărîri ale statelor, au izbucnit în fiecare an școlar proteste zgomotoase și manifestări violente, au fost comise crime. Ne amintim de tulburările de la Clinton și Nashville, statul Tennessee, Little Rock, statul Arkansas și New Orleans, statul Louisiana. În septembrie 1957, fostul președinte Eisenhower a fost nevoit să trimită trupe federale pentru restabilirea ordinii la Little Rock, iar în 1963 fostul președinte Kennedy a luat aceleași măsuri în cazul tulburărilor de la Universitatea din Mississippi. În anul în curs au avut loc tulburări într-un număr deosebit de mare de localități.

Mulți, referindu-se la decizia Curții Supreme din 1954, se întrebau cu umorul caracteristic americanilor: „Cît de repede este *rapid?*" Astăzi, cu 10 ani mai tîrziu, un studiu patronat de fundația Ford arată cum stau lucrurile. În măsura în care s-a realizat un progres apreciabil, el a avut loc în cele 6 state așezate la limita dintre Nord și Sud—Delaware, Kentucky, Maryland, Missouri, Oklahoma și Virginia de Vest — precum și în districtul Columbia (în care e situat orașul Washington); 54,8% din copiii negri frecventează acolo în prezent școlile integrate. În schimb, în cele 11 state sudice propriu-zise, numai 1,18% din școlarii negri învață în școli integrate — Texas conduce cu 5,52%, iar Mississippi rămîne cum se spune „alb ca crinul", neavînd nici o școală desegregată. După aprecierile cele mai optimiste, integrarea totală a școlilor din Sud s-ar putea realiza în acest fel de abia în anul 2059.

■

Spre deosebire de Sud, în Nord segregația nu este susținută în mod oficial, dar ea există totuși *de facto* în măsura în care există populație neagră, venită din Sud în căutarea unor condiții mai omenești de muncă și de trai.

Prejudecățile rasiale, cu toate repercusiunile lor din cele mai variate și uneori neașteptate, se dovedesc foarte persistente și se manifestă în primul rînd prin izolarea negrilor în adevărate ghetouri; accesul lor în cartierele albe se lovește de la început de refuzul proprietarilor de a le închiria sau vinde case (ceea ce ar determina scăderea valorii locative a imobilelor în întreg cartierul). Dacă se găsește totuși o breșă pentru negri, locuitorii albi preferă de regulă să se mute masiv în suburbii noi, unii pentru că nu admit vecini de culoare, alții pentru că, rămînînd pe loc și în minoritate, ar resimți greutăți caracteristice pentru cartierele negre — în primul rînd deteriorarea sistemului școlar. Un adevărat exod al populației albe mai înstărite spre periferii a avut loc în toate orașele mari locuite de negri, inclusiv Washington, unde străzi întregi din centru se transformă treptat în „slums" mizere.

Cu segregarea de fapt a cartierelor începe un ciclu vicios: în cartierele negre școlile sînt segregate prin forța împrejurărilor (încercările la New York de a face un transfer zilnic de elevi cu ajutorul autobuzelor școlare s-au dovedit, firește, artificiale și netrainice); școlile din cartierele negre sînt inferioare — cazate în clădiri vechi și neîncăpătoare, slab înzestrate și încadrate — iar elevii trăiesc în condiții materiale și morale grele, nefavorabile studiului. Cu o pregătire inițială insuficientă, tinerii negri au mai puține perspective de a dobîndi o mai bună calificare profesională, iar cu o calificare mai scăzută sau fără calificare, muncitorul negru se plasează evident greu, chiar abstracție făcînd de discriminarea rasială; după o cunoscută zicală, el este „ultimul angajat, primul concediat" (the last to be hired, the first to be fired"). În 1963 șomau 3,3% din muncitorii albi, 7,5% din muncitorii negri.

Toată această situație face să crească tensiunea rasială de o parte și de alta, populația neagră ridicîndu-se împotriva prejudecăților și a privilegiilor economice, iar cea albă temîndu-se de pierderea avantajelor conferite de culoare. Guvernatorul ultrarasist al statului sudic Alabama, Wallace, cunoscut pentru opoziția sa fățișă față de legea drepturilor civile, candidînd în mod demonstrativ în alegerile preliminare pentru președinție în statele de Nord Wisconsin și Indiana, precum și în statul „de limită" Maryland, a întrunit un număr însemnat de voturi, iar în unele districte chiar majoritatea.

■

Evenimentele ultimilor 10 ani dovedesc că populația neagră a ajuns la capătul răbdării și că este decisă nu numai să dobîndească drepturi legale, dar să le și vadă puse în aplicare. Mișcarea pentru realizarea acestui scop unește propriu-zis întreaga populație de culoare și toate organizațiile ei: NAACP, Liga Națională Urbană, Consiliul Negru American al Muncii, Congresul Egalității Rasiale (CORE), Comitetul de Coordonare Neviolentă a Studenților (SNCC), organizațiile religioase. Purtătorul de cuvînt recunoscut de aceste organizații este pastorul Martin Luther King. Totodată au apărut grupări rasiste ale negrilor, dintre care cea mai numeroasă este a așa-zișilor „Musulmani Negri", care numără cîteva sute de mii de membri, aproape toți în orașele din Nord. „Musulmanii" propagă ura împotriva tuturor albilor, cer separația teritorială și formarea unei „națiuni negre" independente.

Fără a neglija factorul internațional, stimulentul exemplului popoarelor de culoare care și-au dobîndit independența, vom constata că principalul factor al combativității de neînfrînt a negrilor din Statele Unite se datorește în primul rînd modificărilor din ultimele decenii în componența lor de clasă.

Statisticile arată că în Sud numai 11,5% din bărbații negri apți de muncă mai lucrează în agricultură, restul transformîndu-se în muncitori industriali, pe măsură ce sute de întreprinderi s-au mutat din Nord în Sud, în căutarea mîinii de lucru ieftine. Cu atît mai mult în Nord imensa majoritate a negrilor se află în rîndurile clasei muncitoare; burghezia neagră mică și mijlocie reprezintă mai puțin de 5% din totalul populației negre, numărul capitaliștilor negri este neînsemnat. Negrii au în prezent numărul cel mai mare de proletari din toate grupele etnice mari care alcătuiesc națiunea americană și reprezintă 20% din clasa muncitoare americană.

Anul 1955 a marcat o cotitură în lupta pentru desegregare: trecerea la *acțiunea directă*. La început ea s-a